

fókuszban a világhelyzet

Kell-e félnünk?

Boldogok a szelídek

Három jótanács Jézustól

élő víz

Édesapánk, Pátkai Róbert

Száztíz éve született Túrmezei Erzsébet

Formatált plántálás

híd

evangélikus missziói magazin

2022. II. szám
misszio.lutheran.hu

Tartalom

Fókuszban: világhelyzet

- 3 Bevezető / Szeverényi János
- 4 Mozaik / Szeverényi Jánosné
- 5 Egy kislány és egy kisfiú / Jásné Beáta
- 6 Isten megbocsát Putyinnak? / Schermann Gábor
- 7 Katonadolog / Gyarmati Gábor
- 8 Isten gyermekeinek helyzete a világban / Menyes Gyula:
- 9 Feljegyzések a semleges frontról / Lancu Laura
- 10 Kell-e félnünk? / Sz. J.
- 11 Ukrán menekültek Pestszentimrén
Horváth-Csitári Flóra Boglárka
- 11 Német evangélikusok – hová tartanak? / Lupták György
- 12 Hírek: kontroll nélkül? Isten országa pedig jön!
Sándor Frigyes
- 13 Veszélyben a jövőnk? / Csadó Balázs
- 14 Félelmeink, szorongásaink / Sefcsik Zoltán
- 16 Nemzetek és háborúk / Erdészné Kárpáti Judit
- 18 Mi fán terem a genderideológia, és milyen gyümölcsök várhatók még erről a fáról? / Székely János
- 22 Gyermekeinkkel a virtuális világban / Erdészné Kárpáti Judit
- 24 Miért a Nyugatról írok, és nem Putyinról? / Szabados Ádám
- Boldogok a szelidek / Zászkaliczky Péter
- 26 Ég és föld között / Harmati Béla László
Imádkozzunk!
- 27 Könyvajánló, rejtvény / Szeverényi Jánosné
- 28 Krisztus, a Győzedelmes / Welter Gábor
- 29 Péter Attila versei
- 30 Három jótanács Jézustól válsághelyzet esetére
Marossy Attila
- 31 Keresztrejtvény / Meleg Dávid

Élő víz

- 32 BESZÉLGETÉS – A hiteles keresztyénekre figyelj a világ
Erdészné Kárpáti Judit
- 34 KÖVESSÉTEK HITŰKET – Édesapánk, Pátkai Róbert
- 36 BELMISSZIÓ – Formatált plántálás / Győri János Sámuel
- 38 KÜLDETÉS – Kéz a kézben
- 40 20. SZÁZADI HITVALLÓINK – Ancilla Domini
Stifner-Köháti Dorottya
- 42 MISSZIÓ – Szolgálat szívvel-lélekkel – finn misszionárius
házaspár Eszéken / Matti és Tuula Korpiaho
- 43 CIGÁNYMISSZIÓ – Püspöki palota – a menny kapuja
Bakay Péter
- 44 HITVALLÓK – Slachta Margit szociális testvér
aktualitása / Németh Emma
- 46 BELMISSZIÓ – Cselekvési terv az evangélikus oktatási
intézményeink missziói stratégiájához / Deák László
- 47 MEGHÍVÓ – Ez az a nap! 2022
- 48 LÁBAM ELŐTT MÉCSES A TE IGÉD / Sz. J.
- 51 KITEKINTÉS / Ribár János
- 54 KÜLMISSZIÓ – Magyar lábnyomok egy kenyai Bibliában
Zentai Zsuzsa
- 55 ÍROK NEKTEK, GYERMEKEK / Nagy Gábor és Éva
- 56 APOLÓGIA – A Scopes-per / Szalai András
- 58 HÍREK, DERŰ
- 59 Villáminterjú Adorjáni Dezső Zoltán püspökkel
- 60 Nem vagy egyedül / Lackfi János

Kedves Olvasó!

Magazinunkat banki átutalással fizetheti elő. Csekket kérésre küldünk azoknak, akik csak ilyen módon tudják megoldani a befizetést. Az előfizetés az aktuális év négy számára érvényes, visszamenőlegesen is.

Előfizetési díj egy évre, négy lapszámra: 2400 Ft, Támogatói előfizetés: 5000 Ft

Adományát is átutalással továbbíthatja a számlaszámunkra. Hozzájárulása révén még többekhez juthat el a magazin és egyéb kiadványaink; például olyan határon túli és magyarországi testvéreinkhez, akik egyébként nem tehetik meg, hogy megvásárolják ezeket. Minden *Evangélikus Életet* olvasó testvérünk előfizetés nélkül megkapja a magazint, de támogatást tőlük is köszönettel fogadunk. A *Híd* magazin nem az *Evangélikus Élet* melléklete, hanem önálló sajtótermék, megrendelése a hetilaptól függetlenül történhet a kiadónál.

Az Evangélikus Missziói Központ működését az evangélikus egyház támogatja, de költségvetésünket fele arányban adományok fedezik.

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma: 11716008-20157087

Csekk igénylése, a legfrissebb és a korábbi lapszámok megrendelése a kiadónál lehetséges:
Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu,
Cím: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2022. I. szám
Megjelenik negyedévente

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:

Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
misszio.lutheran.hu
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:

Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenijanos.hu

Munkatársak:

Bakay Péter, Balog Eszter,
Erdészné Kárpáti Judit,
Farkas Charlotte, Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné,
Ifj. Zászkaliczky Pál

Tördelős:

Mészáros Péter

Illusztrációk: 123rf.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Jákób Istene a mi várunk

„Veszélyek idejét éljük. Az előttünk lévő évtized nem lesz olyan, mint a mögöttünk lévő volt” – mondta a miniszterelnök egy sajtótájékoztatón.

Napjainkban valóban minden megmozdult, megváltozott. Váratlanul törtek ránk új gondok, bajok, mint a tömeges népvándorlás, járványok, háború. Mindezek mellett küzd az emberiség az éghajlatváltozás következményeivel, szárazsággal, erdőtűzekkel, pusztító viharokkal, árvizekkel. Megszaporodtak az erőszakos cselekmények. A nyugati társadalmak szellemileg kiüresedtek, figyelmen kívül hagyják vagy egyenesen elutasítják az Istentől kapott törvényeket. Nem csoda, ha mindezek miatt összeszorul időnként a szívünk, féltjük utódainkat és magunkat.

Van-e biztos pont, találunk-e valami kapaszkodót? Határozott igennel felelhetünk: maga az Isten és az ő igéje az, ami biztos és örök. Nincs semmi új a mai helyzetben abból a szempontból, hogy a bűneset óta lényegében ezt az elvesztett állapotot éli az emberiség. Az istentelenség következményei időnként összesűrűsödnek. Hasonló időket élték Luther korában is. A „világvégét” várták. A reformátor is így érezte. Mégis megszólalt az ige, Isten elküldte Lelkét egy ember szívébe, és nagy megújulás kezdődött általa.

Így van ez ma is. A keresztyénség él, növekszik, vállalja a rá bízott küldetést szerte a világban. Európából sem vonult

ki az Úr. Ha nem is tapasztalunk lelki ébredést, tudjuk, hogy földrészünkön is térnek meg emberek, születnek gyülekezetek, missziós szervezetek, mozgalmak, amelyek bátran képviselik az evangélium igazságát.

Ma is miénk lehet, erősíthet bennünket az ősi imádság:

„Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe; ha háborognak és tajtékznak is vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek.

Egy folyó ágai örvendeztetik Isten városát, a Felségesnek szent hajlékait. Isten van benne, nem inog meg, megsegíti Isten reggelre kelve. Népek háborognak, országok inognak, ha az Úr mennydörög, megretten a föld. A Seregek Ura velünk van, Jákób Istene a mi várunk. Jöjjetek, lássátok az Úr tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön. Háborúkat szüntet meg a föld kerekéségén, ijat tör össze, lándzsát tördel szét, harci kocsikat éget el. Csenedesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld. A Seregek Ura velünk van, Jákób Istene a mi várunk.” (46. zsoltár)

SZEVERÉNYI JÁNOS

Wartburg vára – Luther Mártont ide menekítette Bölcs Frigyes fejedelem az üldözés elől, és itt fordította le az Újszövetséget német nyelvre.

Fotó: SzJ

Mozaiik

A Nyugat Dosztojevszkij nélkül

Márciusban terjedt el a hír, hogy a Milánói Egyetemen eltörölték a Dosztojevszkijről szóló kurzust. *Paolo Neri* olasz író oktatta volna a tárgyat. Az egyetem vezetése arról értesítette az író, hogy az Ukrajna elleni katonai támadás miatt nem akarnak vitákat, ezért az előadássorozatot nem lehet megtartani. Az egyetem végül elállt a döntésétől. Az eset mégis tanulságos.

Azok a nyugati értelmiségiek, akik ma Dosztojevszkij oktatását tervezik betiltani, a Nyugat lelkiismeretét próbálják elhallgattatni. Milyen felszabadító ma mindent az oroszokra kenni! Milyen könnyű egyetlen bűnöst megnevezni! Dosztojevszkij annak idején éppen azt mutatta meg, hogy a gonosz nem rajtunk kívül, hanem bennünk van. Ha a mostani konfliktusból azt tanuljuk meg, hogy az orosz rossz, a nem orosz jó, akkor az égvilágon semmit nem tanultunk meg. Ha épp Dosztojevszkijt választjuk le a Nyugatról, annak az a következménye, hogy egy olyan gonosszal maradunk egyedül, amelyről már tudomásunk sem lesz. Valójában már most is ez a helyzet. Isten irgalmazzon nekünk, ha a Nyugat ebbe az irányba száguld tovább.

Új történelem íródik

Szinte mindent elmond az amerikai kultúra dekonstrukciójának előrehaladott állapotáról, hogy 2020-ban a puritánok Amerikába érkezésének 400. évfordulóján (ehhez kötődik a hálaadás ünnepe és bizonyos értelemben a modern Amerika eredete) alig lehetett hallani erről a médiában. Száz éve még teljesen más volt a helyzet – a puritán atyák azóta kimentek a divatból. Új történelem íródik, amelyben az első új-angliai kolóniák istenfélő alapítói feleslegessé és haszontalanokká váltak. Szomorú.

„Elérte a gendervita a mennyek országát” – írja egy svájci lap

A francia nyelv legtekintélyesebb szótárába, a *Le petit Robert*-be nemrég került be a franciák számára eddig nem ismert semlegesnemű névmás, az *iel*.

A Genfi Protestáns Egyház Lelkész- és Diakónustársasága kevésbé férfias Isten-megnevezés bevezetésén munkálkodik. *Laurence Mottier*, a társaság vezetője szerint a szent szövegek és az egyházi nyelvhasználat jelen állapotában nem alkalmas arra, hogy a nők magukra ismerhessenek benne, hiszen Isten jelenleg kizárólagosan férfialak.

Vannak már genderérzékeny megoldások, például: „Mi atyánk, aki az anyánk vagy”. A svájci református egyház nőtagozatának elnöke, *Gabriela Allemann* maga is váltogatja a férfi és női névmásokat, mikor Istenre hivatkozik, de néha egyszerűen csak „az élet forrásának” vagy „isteni erőnek” nevezi, a genderrel való bajlódás nélkül.

Philipp Matthias Bregy, a Középpárt nemzettanácsi képviselője figyelmeztet, hogy nem érdemes összekeverni a nyelvtani nemet a biológiaival, hiszen „számomra a Föld sem magától értetődően egy női dolog csak azért, mert női névelővel rendelkezik”, emellett a keresztyének számára a személyes istenkép szabadsága eddig is adott volt.

A korszerű energiatermelés is csak átgondoltan hatékony

Egy tanulmány szerint 2020-ban három nagy skóciai szélerőműpark azért kapott összesen 24,5 millió fontot (csaknem 11 milliárd Ft), hogy 50%-kal fogják vissza termelésüket. Ha szeles napokon betáplálnák az áramot a hálózatba, annak a hálózat összeomlása volna következménye. *Dr. Lee Moroney*, a Renewable Energy Foundation (REF), az energiaadatokat publikáló közhasznú szervezet vezető elemzője a következőket mondja: „A szélerőműveket olyan rosszul helyezték el, hogy éves termelésük akár 50 százalékát is kidobják, ami többletköltségeket kényszerít a fogyasztókra. Úgy tűnik, Nagy-Britannia és Skócia illetékesei fölépítettek egy bizonyos szélerőmű-kapacitást, ami aztán hiányzik, amikor nem fúj a szél, és fölösleges, amikor nagyon fúj. Az ún. megújuló áramforrások aranybányák a tulajdonosok, teher és nyűg az adófizetők számára.”

Természetesen semmi kifogásunk a szélerőművek ellen, ha azok piaci alapokon működnek, akkor és úgy adják el az áramot, ahogyan a tőzsde megfizeti, nem pedig megkapják, amit aztán az állam vagy betáplál a hálózatba, vagy fillérekért elkótyavetyél az áramtőzsdén.

Csak remélni tudjuk, a hazai megcélzott 6000 MW napelempark-támogatást még időben átgondolják az illetékesek. Különben nagyon könnyen odajutunk, hogy azért fizetünk a napelemparkok tulajdonosainak, hogy legyenek szívesek a napelemeket ponyvával letakarni.

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Egy kislány és egy kisfiú

A minap a kijevei metró márványburkolatú aluljárójában egy huszonhárom éves asszony világra hozta első gyermekét. 1946 januárjában egy másik kisfiú akkor kezdett el élni, amikor még alig temették el a holtakat.

A háború után a lakásokban még csak néhány órán át volt gázszolgáltatás. A mindenórás kismama kiment a konyhába, hogy megfőzze az ebédet. Szédült kicsit, de nem törődött vele. A következő emléke, hogy meleg takarók alatt didereg. A férje talált rá, eszméletlenül, a földön fekvő – a tűzhely mellett. A láng kialudt, a gáz majdnem megölte őt és a picit a hasában. Már másnap megindult a szülés, a Ráth György utcai Siesta szanatóriumban. A szülőszobába hozták az újszülötteset is fűroszteni, csak ez a helyiség volt elég meleg. Így a csecsemők sírőkórusa közepette jött világra a kisfiú, épen és egészségesen, január 12-én. Az ifjú apa boldogan fogta a karjába, a budai nagyszülők büszkén nézegették a trónörökös szabályos, szép vonásait.

Január 15-én nyitották meg a gyalogosok számára a Kossuth hidat, így a Pesten élő nagymama csak két nappal később látogathatta meg a lányát és első unokáját.

Az édesanya naplójában ezt írta: „Remélem, mire ez a kicsi megnő, már nem kell háborútól rettegnünk. De örülnék-e neki, ha repülne, ha elkapná a pilótaszervenvedély, mint ifjú apját? Vagy szoronghatnék megint magamban, mint a levegőben járók anyái, menyasszonyai és feleségei...”

Az egyhetes kisfiú tanulgatott szopni, szépen fejlődött. Az idősebb madam nagyon szerette, cuppanós puszikat nyomott kerek kis pofijára, aztán pólyástul a magasba emelte. A kórterem olyan hideg volt, hogy mikor kibontották a pólyát, csak úgy gőzölgött a pisis pelenka...

Január 21-én hazavitték a babát, egy ruháskosarat béleltek ki neki bölcső gyanánt, ahol kis kezeit feje mellé, ököibe szorítva aludt. Két nappal később a kisfiú combján hólyagosodás kezdődött, a lágyéktól a popsijáig. A hólyagokban valami sárgás folyadék volt, a kicsi keservesen sírt, ha hozzáérték. Másnap az újszülött arcán, orra hajlataiban kifeszült a bőr, szopás közben állacskájáról lejtött a bőr. Délre a kicsi testének háromnegyed részén fölfakadtak a hólyagok – azonnal indultak vele vissza a kórházba.

A rokon gyerekorvos megmutatta a kisfiút *Stühmer* professzornak, aki közölte, hogy a gyerek menthetetlen: Ritter-kór támadta meg. Az édesanya fejte a tejet, a csecsemő már csak nyöszörgött, hiába kapott vért, hiába kapott csersavpakolást, vitamint. Másnap megkeresztelték a babát, harmadnapra meghalt. „Nem tudtam sírni” – írta az édesanya, az én édesanyám. „Nyílt az

ajtó, az ápoló egy fehér lepelbe takart kis testet tartott, a kisfiam mozdulatlan kis testét. Kemény, verőfényes téli napon temettük a Farkasréten. A gyászhuszár kivette a kicsi koporsót a halottas kocsiból és a hóna alá véve vitte föl a hegyoldalba, ahol abban az évben nagyon sok gyermek sír domborult.”

A kisfiú, *Sanyika*, aki két hétre jött közénk, hogy megismerje a földi szenvedést, a legidősebb bátyám volt. Nevét egy márványtábla őrzi a kelenföldi templom kolumbáriumban, ahol édesanyja és később született testvére nyugszanak.

Imádkozom a kijevei óvóhelyen született kislányért, minden gyermekért, hogy békében nőhessenek nagyra. Remélem, mire e sorok megjelennek, véget ér ez a pusztító és érthetetlen háború, s a romok között újraindulhat az élet.

JÁSDI
BEÁTA

Isten megbocsát Putyinnek?

„Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istenből való Lelket, hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk.” (1Kor 2,12)

Az ukrajnai háború tizenegyedik napján egy orosz fiatalember volt köztünk az istentiszteleten – nevezzük az egyszerűség kedvéért *Iván*nak. Nehéz elhatározással vágott neki a nagyvilágnak – mint mondta, minél messzebbre Oroszországtól...

A kalandot, ahogyan megtalált bennünket – ez nem könnyű feladat városunkban még a helyismerettel rendelkezőknek sem –, nincs idő most részletezni. De az elgondolható, hogy amikor egy magát orosznak mondó srác angolul az istentisztelet után érdeklődött, mi minden szebbnél szebb gondolat jutott eszünkbe, amíg valóban meg nem jelent a templomban, és közelebről meg nem ismertük a történetét. Hogy mit jelent neki ez a háború és ez a világ, amelyben élünk, s amelyben képzeletbeli fiókjainkba rakjuk az ukránokat, oroszokat és mindenki mást. **Hogy mit jelent oroszként menekülni a háború elől, minél messzebbre.** Hogy mit jelent beszélgetni a hazájáról, Oroszországról itt, ahol éppen imádkozunk az ukránokért és adományokat gyűjtünk nekik.

Amikor az istentisztelet után egy kisiskolás testvérünk azzal a kérdéssel jött: „Isten megbocsát Putyinnek?” – hirtelen csak a vasárnap igéje alapján tudtam néhány általános szót felelni. De a kérdés az egész nap sok furcsaságával

ott forgott a szívemben. És eszembe jutott egy régi, fájó emlékemet.

Valamikor 1978 körül második vagy harmadik osztályos lehettem. Váratlanul új gyerek került az osztályunkba: egy német fiú. Gondolom, az NDK-ból költözött szüleivel valamiért a mi vidékünkre. Sem a nevére nem emlékszem, sem semmi más részletre. Szőke haja rémlik csupán és az, ami történt. A teremben körbevették néhányan az osztályból – a háttérben, Saul módján, kicsit talán én is –, és megverték. Gyűlöletes volt számunkra, mert német. Nem tanultunk még érdemben a háborúról, de a lelkünkben, indulatainkban ott lakott a gyűlölet a gonosz, fasiszta németek iránt. Olyannyira, hogy – talán fura, de így emlékszem – hazatérve büszkén meséltem az esetet. Örömhírként, mintha ötöst kaptam volna.

Hidegzuhanyként ért szeretteim haragja, büszkeségem egy csapásra szegyénné foszlott, és így kövült belém. Bocsánatot kérni nem tudtam, a fiú többé nem jött az iskolába, így lassan elkopott az élmény, csak a tanulás maradt. **Egy életre megtanultam a világhelyzet két törvényét:**

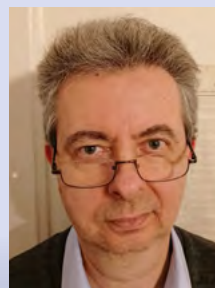
1. Nem jókra és gonoszokra oszlunk mi, emberek. Felelős csak saját lelkeért vagyok, mert abból származik minden olyan rossz, amit elkerülhetek.

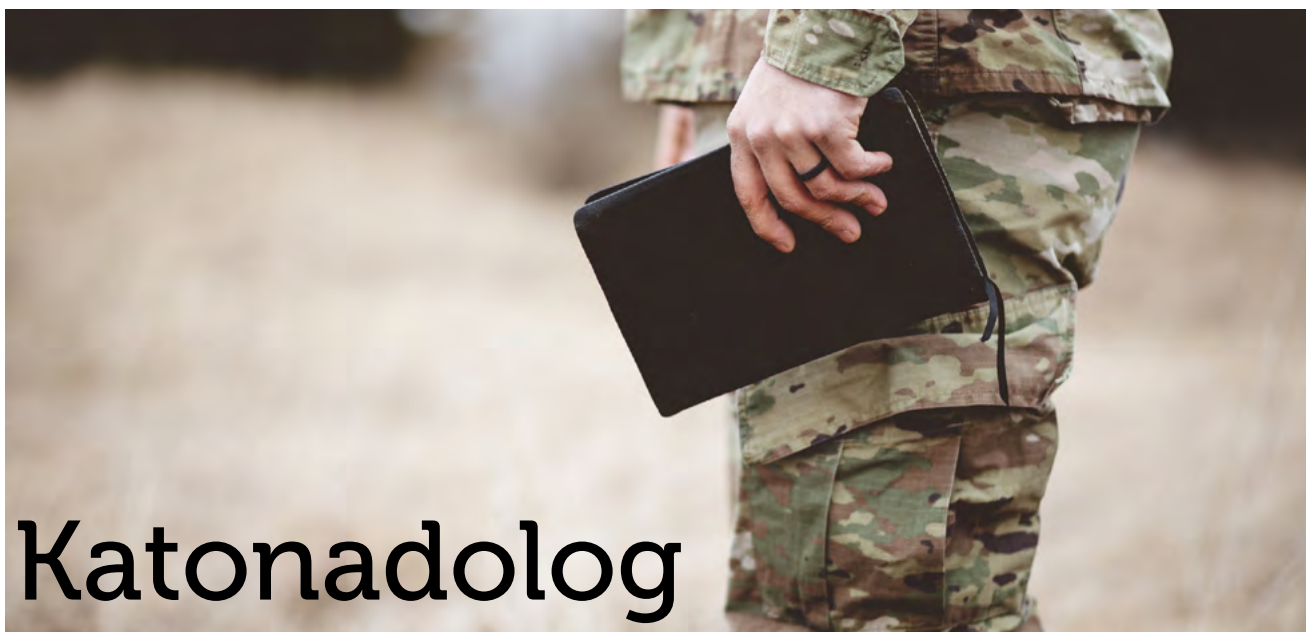
2. „Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk...” Bár legtöbb hibámat nem tudom helyrehozni, mégsem erre tekintek. Dávidtól tudom, hogy a legnagyobb sőtétiséget is világossá teszi a kegyelem, s ebből a világosságból engem, a sötétség okozóját sem hagy ki.

„És vele mi lesz?” – kérdezzük, Péterek kórusaként, a többiekről. Hála Istennek, semmi közöm hozzá. Szabad vagyok tisztelni az orosz írókat, zenészeket, sportolókat; a régi, mára elítélt kulturális közegükben nagy hatású politikusokat, mogorva teológusokat, kétes erkölcsű művészeket, bankárokat, katonákat és betyárokat; csodálhatom rajtuk, visszényükön „mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk”; mindannyiukkal együtt várom, hogy Teremtőm eltörli szegyenemet, és felragyogtatja világosságát itt hagyott árnyékomon.

SCHERMANN
GÁBOR

lelkész

Katonadolog

Fel, vigyázz! Pihenj, ülj le! – vezényelt a foglalkozás vezetője, amikor az alezredes a tanterembe lépett. A katonák pedig a parancsnak engedelmességgel elfoglalták a helyüket.

Szerettük a politikai foglalkozásokat. Ilyenkor egész nap egy fűtött tanteremben voltunk, ami azért, valljuk be, mégiscsak kellemesebb – még ha sokszor eszelős ostobaságokkal traktáltak is –, mint a sárban kúszni vagy egy másfél tonnás ágyút tologatni, netán gázálarcban alaki gyakorlatokat végezni, vagy az akadálypályán vitézkedni egész nap. S akinek szerencséje volt és jutott neki hely hátul, az öregkatonák között, az csendesesen végigszunyókálhatta az ezredparancsnok érdekfeszítőnek éppen aligha nevezhető tájékoztató „előadását” arról, hogy miképpen fogja legyőzni a gaz imperialista hódító NATO (igen, így, „A”-val mondtá) haderejét a mi ideológiaiul sokkal felkészültebb (e célt szolgálták a rendszeres politikai foglalkozások) szocialista hadseregünk, amikor az igaz ügyért harcolva büszkén végigvonul az Alpok kanyargós serpentinjein és dús, zöld fűvel megáldott völgyeiben.

De féltünk. 1980-ban jártunk, a lengyel válság kellős közepén. S mivel azt az alegységet vetették be 1968-ban Csehszlovákiában, amelyben szolgáltunk, reálisnak tűnt a veszély: ha menni kell, akkor a fegyverbarátság és kölcsönös segítségnyújtás jegyében ismét minket fognak tehervagonokban elindítani és bevetni lengyel testvéreink, tüntetők, civilek, nők és gyermekek ellen, a nagy Szovjetunió érdekében és

legnagyobb dicsőségére. Megvédeni a szocialista világregdet és értékes vívmányait.

Szerencsére azonban sem 1980-ban, sem később nem történt Lengyelországba magyar bevonulás.

Azóta sokat változott a világ. A NATO már nem ellenség, hanem szövetségesünk. Megszűntek a világ nagyjából egyharmadát kitevő úgynevezett szocialista államok, amelyek

...Sok honvéd lelkéből, sok körletből szállt föl halk imádság, könyörgés.

tulajdonképpen nem voltak mások, mint többé-kevésbé szalonképes diktatúrák. S hol van már a mindent egységbe forrasztó, magát a munkásokat képviselő hatalomnak kikiáltó Szovjetunió?

De valóban megszűnt, eltűnt a földről a népek feletti uralkodás vágya? Oly nagyra tartott civilizációinkban mára már a béke az úr a planétánkon? Már nem kell senkinek félnie, hogy akarata ellenére katonának sorozzák be, ahol – beosztástól függetlenül – több-kevesebb sikerrel, de végső soron ölni kell megtanulnia?

Hízen sok helyen még a 21. században is a fiatal, életerős embereknek – ahogy hajdanában nekünk is – azzal kell tölteniük az idejüket, hogy kellő rutint szerezzenek olyan eszközök, stratégiák és technikák elsajátításában, amelyeket azért alkottak meg, hogy politikai célokat szolgálva minél

hatékonyabban oltsák ki más népek ifjainak életét. Amit nekünk annak idején – mint azt a politikai oktatásokon megtudtuk – önszántunkból, „szocialista elkötelezettségből” lett volna kötelességünk megtenni.

A történelem kereke megállíthatatlanul forog, de a helyzet, a világhelyzet nem javul. Generációk jönnek, mennek, de hol itt, hol ott kezdődnek vagy újulnak ki – vélt vagy valós sérelmekre hivatkozva – háborúk, halnak meg emberek, történnek egyéni, családi, nemzeti tragédiák.

Az katonák meg ülnek a laktanyában, s bíznak – mi mást is tehetnek? –, hogy nem lesz éles helyzet, nem kell menni. Ahogy tettük ezt egykor mi, akkori fiatalok is. Ám sajnos nem mindenkinek van ilyen szerencséje.

Abban az időben a Magyar Néphadseregben tilos volt a katonának Bibliát tartania magánál, de imádkozni, vagy vallásról, hitről, Jézus Krisztusról beszélni, sőt még templomba bemenni is. Én azonban tudom, hogy takarodó után sok honvéd lelkéből, sok körletből szállt föl halk imádság, könyörgés. S az Úr – aligha érdemeink miatt – meghallgatta ezeket a kéréseket. Hogy is mondja a közmondás? Járt utat járatlanért...

**GYARMATI
GÁBOR**

Isten gyermekeinek helyzete a világban

Amikor sok évvel ezelőtt összeházasodtunk a feleségemmel, a nászutunkra kaptunk kölcsön egy Trabantot. Gazdája örömmel tájékoztatott, hogy a napokban volt műszaki vizsgán, minden rendben lesz vele. Nagyon örültünk neki. Amikor kinyitottam az ajtót és be akartam szállni, a szigetelő gumi a nyakamba esett, bele is gabalyodtam. Amikor elindultam vele, hamar feltűnt, hogy a kilométeróra mutatója nem mozdul. Így azon már meg sem lepődtem, hogy a műszerfalnak nincs világitása. Logikus, ha úgysem olvasható le róla semmi információ, akkor sötétben csak zavarja a szemet. Az alapjárat sem

volt jól beállítva. Feleségem a szomszéd ülésről átnyúlva finoman taposta a gázt, amikor megálltunk egy piros lámpánál. A fékek hatékonyságáról már nem is akarok beszélni. Egyszer – ment közben – az egyik első lámpabúra karikája önállósult, majd a motorházteetón, a szélvédőn és a tetőn végiggurulva mögöttünk koppant az úton. A frászt hozva rám. Meg kellett állnom visszasétálni érte.

Tudtam, a Trabantnak lelke van, de én mégis megkérdeztem egy szerelőt, hogy friss műszakival rendelkező kocsival hogyan történhet meg mindez. Arról tájékoztatott, hogy a műszaki

vizsga egy pillanatnyi állapotot tükröz. Az is elképzelhető, hogy tökéletesen átmegy a vizsgán, de miközben kigurul a vizsgabázisról, darabokra esik szét. **Ez jutott eszembe, amikor a világhelyzetről van szó. Az is egy pillanatnyi helyzetkép.** Amely tükrözi a politikai, gazdasági, pénzügyi, társadalmi állapotot, és még sok más szempontot. És akkor még a háborús helyzetet nem is számoltuk hozzá. Egy napilapban is nehéz megjósolni, hogy mi lesz holnap, nemhogy negyed év múlva, amikor az olvasó kezébe veszi ezt a lapot.

Ezért a világ mindenkori állapotáról a legpontosabb helyzetképet akkor kapjuk meg, amikor nem a körülményekre, a világ pillanatnyi állapotára, hanem Isten ígéjére figyelünk. Már a megkísértés történetében azt olvassuk, hogy a sátán Jézust felviszi egy magas hegyre és megmutatja neki a világ minden országát és azok dicsőségét. És – mintha a tulajdonosa lenne – azt mondja, hogy mindezt neki adja, ha leborulva imádja őt. Valóban a gonoszé lenne minden hatalom a földön? Ez lenne a világ helyzete? Érdekes, hogy Jézus ezt nem cáfolja, sőt „a világ fejedelmének” nevezi az ördögöt. Pál apostol „a levegő birodalmának fejedelmeként” említi. Mert amiképpen a levegő is mindenhol jelen van a földi életben, úgy a sátán is mindenhol tetten érhető e világban. *Luther Márton* híres énekében is azt énekeljük: „E világ ura, gyűljön bosszúra...” A felforgató minden nap itt van közöttünk, és valóban hatalma alá vonja az egész világot. Ez a világhelyzet nem változik, így volt tegnap, így van ma, és akkor is így lesz, amikor az olvasó kezébe veszi ezt a lapot.

De Jézus mennybemenetele előtt azt hagyta ránk, hogy övé minden hatalom mennyen és földön. Azzal, hogy Jézus vállalta küldetését, úgy tűnt, mintha az átok – meg fogtok halni – Isten Fiát sem kímélné meg. A halál rajta is erőt vett. Az ördög elérte célját. De feltámadása igazolta, hogy ő győzött a halál felett. És aki életre kel – életre kelt – azé minden hatalom mennyen és földön. Akik Krisztust követik, azokon nincs hatalma e világ urának. Ez meghatározza helyzetünket e világban, és az eljövendőben is.

**MENYES
GYULA**

Feljegyzések a semleges frontról

Valamiképpen, valahonnan, és pedig Istentől kellő távolságból nézve: az eretnekek közé tartozom. Hogy miért? Éppenséggel elmondhatnám, de minek fokozni tovább a világméretű káoszt? Ami ugyebár a diabolosz remekműve. Remek, igen. Mutatóban sem találjuk benne az Élet nyomait. Olybá tűnik: az Élet kivonult. Nem a világból, hanem a káoszból.

Apropó: kivonulás. Meglehet túlon-túl profán, de jobb híján **művészi tettek hívom Jézus kivonulásait egy-egy kaotikus szituációból.** Nem érvel, nem győzköd, nem vitázik tovább. Hült helye marad. (Bárcsak Éva is így cselekedett volna a diabolossal folytatott egyenetlen párbajban! Faképnél hagyni. Ki nekünk a sátán? Hát tartozunk mi bármivel is neki? Vagy úgy! Keresztény jópofiságból, s mert a sajtó szeme mindent lát, kicsit azért odafigyelünk rá is, ne érje szó a ház elejét...)

Apropó: Jézus Krisztus. Nem akárhonol történt, ezért is beszédes az eset. Még a teológia padjait koptattam, amikor egyik hallgatótársam megkérdezte: – Te tényleg elhiszed ezt az izét? – Mit? – Ezt a Jézus-mesét? A Krisztus-i részt? Veszettül irigy lettem szabadságára. Szabadelvűségére. De mindenképpen nem kívántam magamra venni a birkabélyeget, ezért aztán azt találtam mondani: – Ha majd megvan a válasz arra a kérdésre, hogy miért vagyok, ki és kié vagyok, elgondolodom a te kérdéseden is. – Nevetséges vagy. Igen vagy nem? – Igen, mondtam félszájjal, számító megfontolásból, nehogy ott, nehogy későn derüljön ki, hogy nagy a baj. – Én hiszem, hogy van Isten – jutottak eszembe Luca néni szavai –, én hiszem, mert ha hiszek s nincsen, akkor semmi baj. De ha nem hiszem s mégis talál lenni, abból nagy baj lehet. – Hát ez meggyőző! – tört fel ne-

vetéssel. – Világos, hogy a langyosnál minden egyéb többet ér. Ej, de fáj! De fáj nekem ezektől a szavaktól embernek lenni! Hogy szégyelltem magam Isten előtt! És milyen hamar csapott át szégyenem vádaskodásba: tetőtől talpig felfegyverzett, de harcolni nem tanított meg... Eretnekek is langyos vagyok.

Apropó: semlegesség. Hogy, hogy nem, arcunk visszaszolgáltatása napján, Isten maszktalan képmásainak a nyelve csúnyán megeredt. És lön fülsiketítő szópár, nézet-csaták, elv-háborúk a világ dolgairól a G43-as gyorsvonaton. – Gyanúsán csendben vagy! – szólított meg utastársam. – Figyeltem! – nyugtattam meg. – Az feltűnt. De mi a véleményed? – kérdezi. – A média által megszerkesztett valóságban nem vagyok tájékozott. Két évvel ezelőtt szakítottam a sajtóval – válaszoltam. – Hm... Az egész világ egy emberként az életben maradásért küzd, és a tudományművelő, keresztény hölgyemény felhúzza a nyúlcipőt, leengedi a rolót? Kényelmes a fotel, megfelelő a szobahőmérséklet? Alig tudta abbahagyni. Mit mondana erre Luca néni? És Jézus? Hogyan vonulna ki a zsúfolt vonatko-csiból? Mert hiába járvány- és háború- és válságzakértő ma mindenki, ez a fajta sötétség és vakság, ez a káosz, amiben botladozunk, legutóbb a teremtés első napjának hajnalán honolt világunkban. És ez még Istennek sem tetszett. **Legyen világhosság! – szólt. És lett.**

Apropó: vakság. Mit kínlódok megérteni: miért vezette ki Jézus Betszaidából a vak embert, és miért a falun kívül adta vissza látását? Majd azt kérte tőle: „A faluba ne menj be!” (Mk 8,22–26). Végül, ami a fotelt illeti. Nos, Bibliával a kezemben egészen kényelmetlen ez a fajta kényelem. Minden jövő idejű igéje „k” betűvel kezdődik. Íme: kiröhög, kiközösít, kényszerít, kivezet, kiszorít, kiutasít, kizár, kirekeszt, kínoz. Persze, a Bartimeus-szeműek látni fogják az egyetlen szópárt is: *önkéntes kivonulás.* Micsoda különbség! Úgy tűnik, a langyos, semleges mezsgyét Isten angyalai időközben beszántották.

IANCU
LAURA

Fotó: Studio Bakos

Kell-e félnünk?

Ezt írja a szótár a világhelyzetről: „Politikai, társadalmi és gazdasági viszonyoknak, körülményeknek, eseményeknek az egész világra kiterjedő vagy így tekintett összefüggése valamely időpontban, időszakban.”

Évek óta sűrűsödnek a vészjósló események világunkban: éghajlatváltozás, katasztrófák, járványok, háborúk, erkölcsi romlás, libertinista nyomulás, keresztyénüldözés, világevangelizáció...

Az ukrajnai háború – két fárasztó pandémiás év után – különösen felkavarja életünket. A hívő emberek is szoronganak, bizonytalanok. Nem tudhatjuk, hogy a júniusban megjelenő Híd milyen helyzetben, állapotban találja az olvasókat.

Isten ígéje alapján kell most is tájékozódni. Őszintén beszélni a bajokról, a romlásig, háborúig vezető sok hazugságról, törvénytelenégről, ugyanakkor erősíteni, vigasztalni kell a testvéreket. Dr. Fischl Vilmost kérdezzük.

Kell-e félnünk? Van-e még túlélési reménye az emberiségnek?

A hidegháború óta az emberiség képes arra, hogy a rendelkezésére álló tömegpusztító fegyverekkel a földet és annak lakosságát és az élőlényeket is megsemmisítse. Willy Brandt volt német kancellár úgy fogalmazott, hogy aki először lő, az másodszor hal meg. Jelenleg a tömegpusztító fegyverek mintegy 94-96%-a két állam, az USA és Oroszország kezében van.

A II. világháború után többször táncolt a világ a III. világháború szélén. A jelenlegi helyzetben főleg az európai vezetők, ezen belül a franciák és a németek közvetítenek az orosz–ukrán

válságban. A háború következményeként Oroszország, Ukrajna és Európa meggyengült, az Egyesült Államok és Kína teret nyert. A józan ész szabályai szerint el kell kerülni egy atomháborút, és ebben a harcban az egyházaknak, a hitnek óriási szerepe van.

Sokat emlegetik az új világrendet. Milyen mozgások, folyamatok figyelhetők meg, tekintetbe véve a szomszédunkban dúló háborút is?

Az új világrendnek rengeteg elmélete van. A hidegháború vége után a várt enyhülés nem következett be. Három globális játékos maradt, sorrendben: az USA, Kína és Oroszország. Európa már nem globális játékos. Mind az oroszok, mind a kínaiak azt mondják, hogy a mai világrend nélkülük és ellenükre jött létre. Így számukra ez nem elfogadható. Az orosz cél a volt Szovjetunió utód-államai közül mind többen az irányítás megszerzése. A kínai cél globális játékosként Tajvan megszerzése és a Kína körüli szigetek elfoglalása.

A legüldözöttebb vallás a keresztyénység. Milyen főbb adatok állnak rendelkezésre? Mi lehet az oka mindezeknek?

Tőlünk keletre erőszakos üldöztetés éri a Krisztus-hívőket. A világon ma valóban a keresztyénység a legüldözöttebb vallás. Több mint háromszázmillió keresztyén embernek kell napi szinten szenvednie diszkriminációtól, terrortámadásoktól, népiirtás szintű atrocitásoktól. Tőlünk nyugatra pedig a keresztyén társadalmi értékek ellen indult támadás.

A vallásüldözés nyolcvan százalékban keresztyéneket sújt, naponta tíz-tizenkét keresztyén hal meg világszerte a hite miatt. Afrika országaiban a leg súlyosabb a keresztyénüldözés, karácsonykor templomot, kórházat gyújtottak fel Nigériában. Ugyanakkor éppen Afrikában nő a legnagyobb mértékben a keresztyének száma.

A szélsőséges muszlimok szerint minden gondot a Nyugat, a keresztyénység okoz, a megoldás pedig annak elpusztítása. A Nyugatnak erősítenie kellene keresztyén identitását, értékeit, ám a nemzetközi szervezetek sajnos nem veszik komolyan a keresztyénüldözést.

Az EU sincs felkészülve a keresztyének segítésére, nincs ilyen programja, miközben a magyar államnak van: a Hungary Helps Program.

Az ökumenikus mozgalomnak, így a hazai tanácsnak milyen feladatai vannak a mai világhelyzetben?

A nemzetközi ökumenikus mozgalmak közül kiemelkedik az Egyházak Világtanácsa és az Európai Egyházak Konferenciája. Ezek a nemzetközi szervezetek képviselik tagegyházaikat a világban. Válsághelyzetben az Egyházak Világtanácsa kiszáll a helyszínre, tájékozik a helyi egyházakon keresztül a kialakult helyzetről, és nyilatkozatot ad ki.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa a kialakult orosz–ukrán konfliktus kapcsán az elsők között volt a helyszínen Ukrajnában, Kárpátalján, Beregszászon, és szerzett gyakorlati tapasztalatokat és információkat a segítségnyújtás területén, amelyeket megosztott aztán tagegyházaival.

Sz. J.

Névjegy

Dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, külügyi szakértő, a hadtudomány habilitált (PhD) doktora, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa főtítkára. Szakterülete az arab világ, a biztonságpolitika, az egyház és az állam kapcsolata. Ösztöndíjas volt a Kuvaiti és a Tuniszi Egyetem arab szakán. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja és a Magyar Hadtudományi Társaságnak is tagja. Az Osztrák Honvédelmi Társaság külföldieknek adható legmagasabb kitüntetését, a tiszteletbeli lovagi tisztikeresztet kapta meg nemzetközi tevékenysége elismeréseként.

Ukrán menekültek Pestszentimrén

A gyülekezetem menekülteket fogad be. Örömmel adunk hajlékot, ételt, mindazt, amire szükségük van, hogy legalább egy pár napra kicsit megpihenjenek az úton.

Legutóbb két anyuka és három kisgyerek volt nálunk. Az anyukák néha főztek is. Talán ez is egy kicsit kimozdítja őket abból, amiben éppen vannak... Két órával a továbbindulásuk előtt egyikük egy nagy tányér palacsintával állított be hozzánk. Nekünk sütötte. Mélyen megihat. Nem találok rá szavakat... Ki gondol arra, hogy egy ilyen helyzetben palacsintát süssön?

Hihetetlen hála van bennem ezekért a találkozásokért. Nem értjük egymás nyelvét, mégis ki tudjuk fejezni egymás iránti érzéseinket. A gyermekeink együtt játszottak. Róza lányom boldogan újságot: „Anyá, értettem, mit

mond! Elkérte a biciklimet!”

Ahol nincsenek szavak, ott vannak tekintetek, mosolyok, ölelések, és azok sokszor többet adnak minden szónál.

Isten áldja *Marinát, Irinát, Polinát, Margaritát, Veronikát* tovább az úton.

Remélem, hamar hazatérhetnek, annyira vágnak rá, hogy újból megölelhessék szeretteiket.

Így megyünk mi is tovább... Fogadva a következő családot. Hiszem, hogy ezekben a találkozásokban az élet iga-

zi értékessége bontakozik ki, egy-egy szóban, mosolyban, ölelésben.

HORVÁTH-CSITÁRI FLÓRA BOGLÁRKA
lelkész

Német evangélikusok – hová tartanak?

Az *Idea* című német evangélikál hetilap 2022. március 16-i száma a Német Evangélikus Egyház (EKD) 2021-es évi statisztikai adatait elemzi. Nézzük először a fő számokat.

A kilépők száma továbbra is magas. Ehhez tudnunk kell a következőket. Amíg Magyarországon az egyházfenn tartói járulék befizetése önkéntes, Németországban más a helyzet. Ott aki tagja valamelyik nagy egyháznak, annak a jövedelméből automatikusan levonják az egyházi adót, ennek mértéke tartományonként változhat, általában a jövedelemadó 8-9%-a. Ha valaki nem akarja tovább fizetni ezt az adót, akkor ki kell lépnie az egyházból. Ilyen módon az adóhatóság révén is tudni lehet, hány fizető egyháztaggal számolhatnak az egyes egyházak. Tehát a nyilvános adat: éves átlagban mintegy negyedmillió ember fordít háttal az evangélikus egyháznak. A 80 milliós Németországban most először 20 millió alá süllyedt, egészen pontosan 19,7 millió a bejegyzett evangélikus egyháztagok száma.

Összehasonlításként: 1950-ben még 41,2 millió evangélikus volt Németországban, valamivel több, mint az összlakosság fele vallotta magát evangélikusnak. Az egyháztagok számának csökkenése napjainkig folyamatos, az

elmúlt hetvenegy év alatt egyszer sem változott a tendencia.

A német katolikusok száma is csökken, de korántsem ilyen mértékben: 1950-ben 25,2 millióan voltak, 2021-ben 22,2 millió a létszámuk.

Visszont a vallástalanok és az egyéb hitűek száma folyamatosan emelkedik: 1950-ben csupán csak 1 millióra volt tehető a számuk, mostanra viszont 40,7 millióan vannak.

A reformáció hazájában, a sokáig evangélikusnak tartott Németországban tehát ma már többen vannak a katolikusok és sokkal többen a vallástalanok.

Azt is tudni kell, hogy Németországban is többen halnak meg, mint ahány gyermeket évente megkeresztelnek. Az is tény, hogy magasabb a kilépők száma, mint a belépőké. Elgondolkodtató, hogy az egyházelhagyás „tempója” is erősödik: 27%-kal intenzívebb, mint egy évvel korábban.

Mi vezethetett ide? Az ok elsősorban az egyház hiteltelenné válása. Kritikusok szerint az egyház azzal veszít leginkább a hitelességéből, hogy erős benne a megfelelési vágy, ahelyett, hogy eredmény küldetését végezné. Sok bírálat érte például az egyház hajóvásárlását, amivel migránsokat utaztatnak a Földkö-

zi-tengeren Afrikából Európába. Ugyanígy sokaknak nem tetszik, hogy az egyház is egyre „zöldebb” akar lenni, és ez a politikai törekvés gyakorta hangsúlyosabb, mint a tiszta evangélium hirdetése.

Annette Kurschus asszony, az EKD tanácsának elnöke (Bielefeld) azt nyilatkozta: „Az egyház kisugárzó ereje nem pusztán csak a hozzá tartozó tagok számától függ, a csökkenő taglétszámot és az egyházelhagyók tartósan magas számát nem fogadjuk el istenadta tényként.” Reménységét fejezte ki, hogy a tartományi egyházak fokozott kereszteselési kampánya megoldást hozhat.

Ulrich Parzany lelkész (Netzwerk Bibel und Bekenntnis) szerint a „Jézus-dementia” minden baj gyökere. Így fogalmazott: „Az az egyház, amely megfelelnek Krisztusról, meghal. És ebben nem segít semmiféle kereszteselési kampány”.

Steffen Kern lelkész, az EKD zsinati képviselője is a gyökerekhez való visszatérést hangsúlyozza: „Hagyatkozzunk arra, hogy az egyház az élő Isten szívügye... Ő az, aki építi az egyházat. Ez a mi küzdelmünket nem teszi fölöslegessé, hanem visszavezet minket a lényeghez...” Az egyház hitelességének egyedüli biztosítéka az élő Krisztus-ismeret.

LUPTÁK GYÖRGY

Hírek: kontroll nélkül? Isten országa pedig jön!

„Ha nincs kijelentés, elvadul a nép; de boldog lesz, ha megfogadja a tanítást.” (Péld 29,18)
„Menjetek el, és hirdessétek: elközelített a mennyek országa!” (Mt 10,7)

Harmincöt éve vagyok lelkész, és már huszonöt éve a Miskolci Evangélikus Egyházközségben szolgálok. Felkérést kaptam e cikk megírására, amely a magazin fő mondanivalójához kell kapcsolódjon, amely nem más, mint: a világhelyzet. Eddigi szolgálatom során ilyen címmel felkérést, érdekes módon, még nem kaptam, pedig jobban belegondolva, az egész lelkészi szolgálat ebben a kontextusban kell, hogy történjen. Régen gondoltam arra, hogy milyen jó lenne olyan tévécsatorna, ahol az Istentől kapott látásukat oszthatnák meg az emberek a nézőkkel, merthogy a szolgálatunknak ez az egyik legfontosabb feladata.

Ma rengeteg hírcsatorna számol be arról, hogy mi történik a nagyvilágban. Az ige hirdetésnek is hasonló „híradásnak” kell lennie. Beszámolni arról, hogy mit cselekszik Isten ezzel a kontrollt vesztett világgal, vagyis: „Hírek az ige fényében”.

Mára az ember belevakult a világ „csillogásába”. Pénzért szinte mindenki mindenre képes. Az eredmény pedig, ahogy a Példabeszédek írója mondja: elvadul a nép, mert nincs látása, Istentől kapott életcélja, csak a mának s az élvezeteknek él, melyek mégsem elégitik ki. Ne gondoljuk azt, hogy ezzel csak ma küzd az emberiség. Az ember az Istennel való szakítása következtében ezen a kontrollvesztett úton rohan a pusztulásba. „Miért?” – kérdezheti az olvasó.

Képzelnék magunk elé a rettenetesen bonyolult, de tökéletesen teremtett világot, és benne magát az emberi életet. Amikor ezek működésébe, rendjébe piszkálunk bele folyamatosan, minden ismeret nélkül, mi lesz az eredmény? Az, hogy tönkretesszük a környezetünket, aztán zöldprogramot hirdetünk. Megmérgezzük a vizeinket, de csodálatos tisztítóberendezéseket terveznek, gyár-

tanak... Tényleg nem látjuk, vagy csak nem akarjuk látni az emberi pusztítást mindenütt? Közben ilyen címkéssel látjuk el termékeinket: „A természet megalkotta, mi tökéletesítettük.” Ki beszél itt a Teremtő Istenről? Már csak az istenné vált embert láthatjuk, aki be akar ülni a Teremtő székébe. Elkezdődött és lassan befejeződik a Föld pusztulása. Úgy tűnik, hogy az életet, a környezetünket megvédeni nem, de a világot elpusztítani már képessékké váltunk.

Jó, hogy ennek a szomorú hírek van egy másik olvasata is: Isten országa jön. Érdemes ezt az újszövetségi görög kifejezést megjegyezni: βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ami kiejtve így hangzik: „baszileia tu theu”, és annyit jelent, mint Isten királysága. Ki ez a király? Az, aki kétezer évvel ezelőtt köztünk járt, és akinek a keresztye fölé oda is írták latinul: INRI, azaz a Názáreti Jézus, a zsidók királya.

Jézus azzal kezdte földi szolgálatát, hogy meghirdette Isten királyságát. Máté evangéliuma végig ebből a perspektívából mutatja be nekünk Jézust, mint a Királyt. Király, akinek a királysága nem elnyomás, hanem egyéni életünk felemelése. Király, aki a szívben nem az önzést és széthúzást táplálja, hanem újjá formálja az emberi szívet. Király, aki nem a természetet akarja megmenteni, hanem az azt tönkretév embert. **Király, aki mellett újjászületik az ember és meggyógyul a test.** Király, aki megbékíti az embert Istennel, akiben Isten Atyánkká, a másik ember pedig testvéré válik. Király, aki megtart a halálban is, és aki a feltámadott, megdicsőült testben örök élettel ajándékozik meg. Király, aki kiveszi kezünkől a fegyvert, hogy ölelni tudjunk öldöklés helyett.

A kereszten két hatalom mérte össze az erejét. Az egyik az ördög, aki

arra kérte Jézust, hogy szálljon le a keresztről és legyen részese a világ és az ember pusztulásának. A másik Jézus, Isten királyságának Ura, aki legyőzte az ördög gonoszságát, hatalmát.

A kereszten Jézus győzött, mert értünk ott maradt, életét adta, hogy a mi megváltásunk megtörténjen. Szeretete erősebb volt az ördögi kísértésnél.

Az ember előtt ma is két lehetőség van. Az egyik: kontroll nélkül élni, harcolni Istennel szemben, hogy pusztuljon minden körülöttünk. Megfeszülni, önmagunkat feszíteni meg a pénz, a hamis siker és karrier „keresztfáján”. Beállni a hazugság és pusztítás világába, és végül belehalni. Ördögi terv és erő, ami ilyenkor vezeti az embert.

A másik lehetőség: felvállalni Isten királyságát. Szeretetlen az igazságot, annak minden szenvedésével, keresztyével, hiszen a gonoszság elleni küzdelemnek ára van. Ez az a keresztye, amiről Jézus beszélt, ami felvállalható, de el is kerülhető. Milyen áron? A pusztulás árán.

Ma úgy tűnik, hogy egy kontroll nélküli háború folyik az élet ellen, de jön az Élet Királya, aki már legyőzte a világ hamis fejedelmét, a Sátánt, és aki hamarosan átveszi a hatalmat a világ felett.

A kontroll nélküli pusztuló világ megy a maga útján, de a mi Urunk, Királyunk, Jézus jön, mert övé az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

SÁNDOR
FRIGYES

Fiatalokról (nem csak) fiataloknak

Veszélyben a jövőnk?

„Mi leszel, ha nagy leszel?” – Ez az a kérdés, amelyet valószínűleg minden embernek feltekert már, és generációk tömegeit lehetett az örületbe kergetni vele. Tőlem is megkérdezték gyermekként, általános iskolásként és gimnazistaként egyaránt a szüleim, rokonaim, tanáraink... Sőt, már ovisként emlékszem, hogy ezt kérdezték tőlem számomra ismeretlen öreg nénik, amikor például a boltban összefutottak velem. És bár, nem mindig volt hozzá kedvem, de az esetek többségében azért válaszoltam...

Egy ideig szerettem volna régész lenni a *Jurassic Park* című filmek hatására, aztán sportoló és még ki tudja, hogy mi minden. De igazából valahogy mindig nagyon távolinak éreztem a jövőt. Úgy voltam vele, hogy ki tudja, hogy mit hozhat... Nem tudtam, hogy vajon lehet-e egyáltalán előre tervezni? És, ha egészen őszinte akarok lenni, akkor azt kell, hogy mondjam, hogy ez az érzés manapság csak még inkább felerősödött bennem.

Nem tudom, hogy ti belegondoltatok-e már a jövőbe? Abba, hogy vajon mi vár majd rátok évek vagy évtizedek múlva? Nyilván, fiatakként az ember nem feltétlenül foglalkozik a távoli dolgokkal, ugyanakkor számos olyan jövőt meghatározó helyzettel vagy eseménynyel kell szembesülnötök napjainkban, amelyek alapjaiban változtathatják meg az életeteket... Járványok, háborúk, vagy épp a globális felmelegedés. Csak pár téma, amelyek képesek teljesen elbizonytalanítani az embert. Persze nyilván nem akar senki sem ilyesmikkel foglalkozni. Fiatakként csak élvezni szeretné az ember az életét. Nem vágyik a problémákra, a nehézségekre, arra éppen elég a felnőttkor... Ugyanakkor a világban zajló folyamatok hirtelen ránk zúdulnak és borulnak a tervek egyik pillanatról a másikra. Nagyon sok fiatal érzi úgy jelenleg is a világban, hogy veszélyben

A félelem és bizonytalanság érezhetően próbára tesz mindenkit.

elmélkedem, ez pedig nem más, mint Isten biztatása és ígérete. Ő a Bibliában számos helyen megígéri a benne bízó embereknek, hogy nem hagyja magukra őket, hogy számíthatnak rá, hogy az életük biztos kezekben van.

a jövője. A félelem és bizonytalanság érezhetően próbára tesz mindenkit. Vajon mi lesz velünk? Mi lesz veletek? Veszélyben a jövő, a ti jövőtök?

Az az igazság, hogy fogalmam sincs. Nem tudok választ adni nektek arra a kérdésre, hogy mi vár rátok. Fogalmam sincs, hogy milyen lesz az élet néhány

évtized múlva, sőt még azt sem tudom, hogy milyen lesz a világ jövőre, hogy mi minden jöhet még... Ez pedig néha engem is megrémít, főleg, ha a gyermekeimre gondolok. Ugyanakkor van egyvalami, ami képes megnyugtatni, amikor a jövőn

És bár való igaz, hogy nem látom a holnapot, nem látom az utat előttem és azt sem látom, hogy milyen út áll a gyermekeim előtt, vagy épp előttetek, viszont azt pontosan tudom, hogy az Istenben bízó embereknek mindig is volt és mindig is lesz jövőjük. Mi ugyanis nem csak ebben a világban gondolkodhatunk, hanem az örök életben is. Ez a tudat erőforrás és bátorítás számomra, és hiszem, hogy számotokra is reménység lehet. Így hát, ha a jövő sötétnek és reménytelennek tűnik, jusson mindig az eszetekbe, hogy nem vagytok egyedül. Isten mellettetek áll!

**CSÁDÓ
BALÁZS**

Félelmeink, szorongásaink

„Nagyon megszenvedtem a járványt, a bezártságot, bizonytalanságot. Egy középkorú munkatársam, barátom meg is halt. Ez nagyon megviselt. Most itt ez a szörnyű háború. Többször eldöntöttem, hogy nem nézem a híradót, de mégis látnom kell, hogy mi folyik ebben a világban. Sok más rossz hír is érkezik a felmelegedésről, erdőtüzekről, árvizekről. Kapaszkodom a hitbe, de elfáradtam és félek.” (Részlet egy levélből)

Rembrandt: Krisztus a viharban a Galileai-tengeren

Együtt a viharban

Azt hiszem, sokunk számára ismerős az a félelem, amelyre a kedves levélíró utal. Jürgen Ziemer lelkipozásáról írt könyvének bevezetésében már a 2000-es évek elejének európai lelkiállapotáról úgy beszél, mint amit a biztonságérzet hiánya jellemez. Már akkoriban olvashatóak voltak „népszerű tudományos cikkek” arról, hogy az állandósult stressz mentális zavarokat okoz, és ennek gyakorisága lassan eléri népbetegség kategóriát... És hol volt akkor még a Covid-járvány és a most szomszédunkban zajló háború! Azt hiszem, modern emberiségünk már egy ideje viharos, vészjósló tengeren kénytelen hajózni. Sokunk számára ismerős és gyakori érzéssé lett a félelem.

Persze nem általában a félelelről van szó. Hiszen annak van olyan formája, amely – furcsa módon – megóv minket, az életünket védi. Van olyan formája, amely megtanít tisztelni az Istent. Az a félelem azonban, amelylyel itt találkozunk, az élet ellensége: kötelékeivel leszorít, és elválaszt a ránk váró lehetőségektől, erőforrásainktól.

Megfoszt az örömtől és kiszolgáltatottá tesz.

Yann Martel a *Pi élete* című regényében éleslátóan írja le a hatásmechanizmusát: „Mondanom kell valamit a félelelről. (...) Okos, alattomos ellenség, én aztán tudom. (...) Egyik pillanatban nyugodtnak, magabiztosnak és boldognak érezzük magunkat, aztán a félelem a csendes kétség mezébe bújva beoson az agyunkba, mint egy kém. A kétség találkozik a hitetlenséggel, és a hitetlenség megpróbálja kilökní. De a hitetlenség szegényesen felfegyverzett gyalogos katona. A kétség könnyedén elintézi. Az ember szorongani kezd. Jön az észszerűség, hogy harcoljon értünk. Megnyugszunk. Az észszerűség fel van szerelve a legújabb haditechnikával. De csodálkozá-

sunkra, (...) az észszerűséget leterítik. Érezzük, hogy gyengülünk, ingadozunk. Szorongásunk réműletté változik. Elűzzük utolsó szövetségeseinket: a reményt és a bizalmat. És máris legyőztük magunkat. A félelem, ami végtére is csak egy érzet, diadalmaskodott rajtunk.”

A vihar elcsendesítője

De, mint minden más, a félelem is Isten hatalma alá van rendelve. Ezért visszahangzik a Szentírásban oly sokszor (állítólag 365-ször, az év minden napjára) a mondat: Ne félj!

A sok bibliai példa közül a számomra az egyik legfontosabb jelenet az, amikor Jézus és a tanítványok hajója egy este viharba kerül a Galileai-tengeren (Mt 8,23–27). A hatalmas szélviharban a hullámok becsapnak a hajóba, és Péterék megijednek attól, ami vár rájuk. Felébrednek a hátul alvó Jézust, és szinte szemrehányóan szegeznek neki a kérdést: „Nem törődsz azzal, hogy elveszünk?” Krisztus pedig felkel és egyszerűen ráparancsol a viharra: „Hallgass el, némulj el!”

Mindig lenyűgöz ez a kép, ahogy Mesterünk szavának még a legfenyegetőbb elemek is engedelmessé válnak! És aztán a tanítványokhoz fordul, és mintha most az ő lelkükben dülő viharra parancsolná rá: „Miért félték ennyire? Még mindig nincs hitetek?” Érdekes, hogy nem magát a félelem érzését kéri számon, hanem valami mást. Mintha azt mondaná: miért engeditek, hogy a félelem uralma alá hajtson benneteket, hogy a szolgálai legyetek? Hiszen van hitetek...

Nagyon szeretem Rembrandt képét, amelyen a flamand mester jó emberismerőként dolgozza fel a történetet, és a tanítványokat többféle helyzetben mutatja, **mintha mindegyikre egy kicsit másként hatnának a szorongató elemek**. Az egyik fáradtan ül a hajóban, a másik fogát összeszorítva tartja a szakadozó vitorlát, van, aki dermedten néz maga elé vagy éppen beteggé lett gyomrán próbál könnyíteni a hajóból kihajolva...

Azt hiszem, mindannyian magunkra ismerhetünk valamelyik alakban. De a kép másik érdekessége inkább jó teológiai ismeretet sejtet: bár még épphogy csak ébred Jézus, de a felhők már szakadozni kezdenek a kép bal oldalán, s már látszik valami a fényesen kék a galileiai égből – lassan múlik a félelem szorítása. De hogyan működik ez saját életünk hajójában?

Kitartásunk és szabadságunk lehetősége

A kapaszkodó: Istenünk ígéretei

A fenti történeten kívül is nagyon sok olyan kijelentést kaptunk, amely Urunk minden dermesztő esemény feletti hatalmát hirdeti és közben is hűséges jelenlétét ígéri. Csak még néhány darabka a jó hírből, mely megtartó erővel bír, igazi kapaszkodó: „Ne nyugtalanodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem!” (Jn 14,1); „és megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak” (Zsid 2,15).

Fontos azonban komolyan venni, hogy nem a fenyegető helyzetektől való mentességet, hanem **a félelem uralmától való szabadság lehetőségét kapjuk**. A 91. zsoltár például feltételezi, hogy lesz majd rémség éjjel és suhanó nyíl nappal, pusztító ragály, de nem kell a félelem fogságában maradnunk, mert: „Tollaival betakar téged, szárnyai alatt oltalmat találsz, pajzs és páncél a hűsége” (Zsolt 91,4).

Az erőforrás: nézzünk rendszeresen Megváltónkra!

Az egyik legegyszerűbb és mégis sokszor elfelejtett tanács szerint: „Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére...” (Zsid 12,2). Azt hiszem, hogy ez egy tudatos látásmód, melyet kémmünk kell Pártfogóunktól, hogy segítsen eljárnunk. Ehhez szükségünk van az elcsendesedés mélységére, mert ilyenkor tudjuk igazán szemlélni Megváltónk hatalmát, igazságát és eddig megtapasztalt segítségét.

Több és több rendszeres imádságra van szükségünk, hogy Urunk Lelke átítathasson igéjével, erejével, szeretetével – felvértezve minket a félelem uralmával szemben. A világi logika talán azt súgja bennünk, hogy ez menekülés a valóságtól. Csakhogy hitünk szerint éppen az ellenkezőjéről van szó: ilyenkor kapcsolódunk csak igazán ahhoz, aki maga a Valóság. **Ha a félelmeinket tápláljuk, akkor éhezni fog a hitünk, de ha a hitünket tápláljuk, akkor félelmeink fognak éhezni** – mondja *Max Lucado*.

Eszközeink: az előttünk járók tapasztalata

Vannak apró hétköznapi praktikái a szorongás uralma elleni harcnak. Az egyik első, hogy osszuk meg valakivel. Ha szavakká formáljuk és kimondjuk félelmeinket, akkor azok gyengülnek. A baráti és testvéri kör fontos eszköze Urunknak. A közösség először is érezteti velünk, hogy nem vagyunk egyedül. Azután visszajel-

zései révén lehetőséget ad a kontrollra, hogy lelepleződjön a félelem sokszor torzító, téves logikája. A közösségben nagyobb eséllyel találkozunk a humor áldott hatásával, a felszabadító nevetéssel és az egyszerű emberi érintéssel, amely féleleműző hatással bír.

Megfigyelték továbbá az előttünk járók, hogy milyen jótékony hatása van szorongás oldásában a rendszeres testmozgásnak, a zenehallgatásnak, a technikai eszközök terén az „információs bójtnak”, a tudatos táplálkozásnak. Gyülekezeti tagokat ismerek, akik megtanulták például a 328-as éneket, hogy kívülről tudják énekelni aggodalmaik közepette. Ismerek lelkeszt, aki „ne félj, csak higgy” feliratú kavicsot tart a zsebében és elég csak megfogni egy pillanatra, és emlékezteti őt a biztatásra. **Jómagam az említett Rembrandt-kép fotóját tartom az íróasztalomon**. Sokféle leleményes eszközt találhatunk.

Végül azt is ösztönöz meg kell említenünk, hogy az időig emlegetett és mindenki által ismert félelem elérhet egy fokot, amely már olyan erővel támad, hogy betegséggé válik: ezt generalizált szorongásnak mondják. Ez már gátolhatja a napi életvitelt, mert alvászavarokat, indokolatlan ingerlékenységet, állandósult fáradtságot, emésztési zavarokat, esetleg pánikrohamokat is okozhat. Fontos, hogy ilyenkor merjünk felkeresni – akár lelkeszünk, lelkigondozónk ismeretségein keresztül is – egy pszichológust, kérve és remélve, hogy ő is gyógyító eszköz legyen Gondviselőnk kezében.

Azt hiszem, modern emberiségünk már egy ideje viharos, vészjósló tengeren kénytelen hajózni. De Krisztus embereiként arra kapunk lehetőséget, hogy akár a vihar közepén is tudjunk Megváltónkra nézni és így bátorságot nyerni. Még akkor is, ha alszik, és a szél tombol, úgy szemlélni őt, mint akiről tudjuk, hogy erősebb a viharnál, és törődik velünk. S addig is, amíg majd minden félelem elengedi szorítását, amíg majd az utolsó viharra is ráparancsol Urunk – tudjunk szabad és áldott tanítványként élni.

SEFCSIK ZOLTÁN

Nemzetek és háborúk

Szeverényi Jánossal Erdézné Kárpáti Judit beszélgetett

Március 15-ére készülve terveztük ezt a beszélgetést. Időközben kitört az ukrajnai háború, ami újabb aktualitást ad a magyarságról, a nemzetekről, háborúkról való gondolkodásnak. Hogyan tudnának a nemzetek békében élni, és mi ebben a hit szerepe?

Az emberi történelem a Szentírás tanúsága szerint egy testvérgyilkossággal kezdődött. Két Istenben hívő ember konfliktusával: Kain megölte Ábelt. Vannak, akik megbotránkosznak azon, hogy a Biblia tele van harcokkal, például a honfoglalással együtt járó mézszárlásokkal. Az egyház történetét is végigkísérték a vallási háborúk. Bármilyen színezetű egy háború, mögötte többnyire gazdasági érdekek, területek birtoklásáról szóló viták húzódnak.

Szívszorító, ahogy magyar népünk 1848-ban, és később 1956-ban is összefogott az elnyomó rendszer ellen. Most pedig leterhel minket a szomszédunkban dúló háború. A világban mindig is folytak harcok. A népek, nemzetek egymásnak feszülnek, küzdenek a területükért, az önállóságukért.

A háborút, az ölést a Szentírás lényegében elítéli. Alapvető igazság: Ne ölj! De van önvédelmi reflexünk, fele-

lősségünk. Egy édesapának meg kell védenie a családját, és egy népnek, nemzetnek is meg kell védenie magát, a városait, falvait, földjeit. Látjuk a híradóban a gyermekeikkel menekülő síró anyákat, a romok között húzós kocsival tébláboló nagymamákat. A háború maga a pokol. Ilyenkor gonosz erők szabadulnak el.

Félreértik Jézus tanítását azok, akik úgy gondolják, hogy lehet ezen a földön teljesen erőszakmentesen élni. Nem lehet. Isten is két karral uralkodik a világban: a törvénnyel és az evangéliummal. A törvényre szükség van. Szükség van a hatalomra, a rendőrségre, a határőrségre, a katonaságra. Ha ezeket feloszlatnánk, akkor végképp elszabadulna a pokol. De a jézusi tanítás – amikor azt mondja, hogy ha arcul ütnek, tartsd oda a másik arcodat is – arról szól, hogy a hitért nem viselhetünk háborút. Ebben sajnos sáros az egyház is. Elég csak a harmincéves háborúra gondolni.

Tragikus az, amit Ukrajnában látunk, hogy két keresztyén gyökerű nép, két testvérnép tartja a miséket, imádkozik, aztán a huszonéves és harmincas fiatal férfiak ölik egymást felsőbb utasításra.

A II. világháborúban két ellenséges fél egyaránt a zászlajára tűzte, hogy Isten vele van.

Tény, hogy a legtöbb háborúban mindkét oldalon imádkoznak. Valószínű, hogy az 1948-as szabadságharc idején az osztrákok is tartottak tábori misét, magyar oldalon pedig még lelkeszek is vettek részt a harcokban. Egy biztos, hogy nincs külön osztrák Isten és magyar Isten. Egy Atyánk van, aki teremtett minket.

Sokat járok határon túli területeken és az a tapasztalatom, hogy a falvakban általában szépen együtt tudnak élni a különböző nemzetiségek. Kárpátalján is bőven van rá példa, hogy oroszok, ukránok, ruszinok, magyarok békességben élnek.

Az igazolható harc a gyengék megvédése. Ukrajnában is mindkét fél imádkozik, mindkét félnek vannak indokai, de nem volna szabad csak előre menni és pusztítani a lakosságot.

Az imádkozáson kívül keresztyénként mit tehetünk a határainkon túl élő magyarokért akár békeidőben, akár háborúban?

Népünk egyik legnagyobb traumája Trianon. Ebből következett a II. világháború, az, hogy Magyarország a németek mellé állt, és hogy a kommunista korszak alatt el voltunk vágva egymástól a határon túlra szakadt magyarokkal. Kárpátalját említeni sem lehetett, hiszen a nagy Szovjetunió része volt.

Harminc éve járok Kárpátaljára és tudom, hogy tiszta magyar közösségek, működő gyülekezetek vannak ott. Megélevenedtek a református gyülekezetek. A háború és a kommunizmus tönkretette az ottani evangélikus közösségeket, de ismerünk ott élő evangélikusokat is. Az elmúlt tíz-tizenkét évben elindult egy nagyszerű vérkeringés, ahogy sok magyar megkapta a magyar állampolgárságot. A Kárpát-medencei református egyházak megalakították a Kárpátaljai Szövetséget. Évtizedek óta nem volt ilyen kedvező a helyzet.

Sajnos ez a háború most ezt is leterheli. Mégis nagyon jó hallani, hogy például a székelyföldi közösségek hozzák a segítséget a kárpátaljaiaknak. Ebben a háborús helyzetben nem nagyon illik emlegetni, de tudjuk, hogy Kárpátalján

a magyarok sokat szenvedtek a szélső-nacionalista ukránoktól, és most ezek a magyarok fogadják be tízezerszámba az ukránokat. A bajon belül ez bizony nagy áttörés.

Mit tanít nekünk az 1848–49-es forradalom és a szabadságharc a jelenlegi ukrán helyzetre tekintettel?

Nem hasonlítható össze a két szituáció. Tény, hogy a Biblia arról beszél, hogy Isten népeket, nemzeteket teremtett. Isten akarata a sokszínűség, mégis ez okozza a konfliktusokat. A nagyobb, erősebb népek szeretik kihasználni a kisebbeket. Elég a nyugati országokra gondolni, ahogy évszázadokon keresztül gyarmatosítottak.

A 19. században osztrák dominancia volt hazánkban. Ezt a magyar szabadságerzet nehezen viselte, ezért a magyarok fellázadtak. Van valami hasonló ebben az ukrán–orosz konfliktusban is, de Ukrajna történelme azért egészen más. Magyarország több mint ezeréves önálló királyság volt, és sok eredményt elért. A török időtől kezdve szenved népünk a különböző megszállásoktól. Annak, hogy százötven évig itt volt a török, sok negatív következménye lett. Például Békés megye szinte teljesen kiürült. Ennek hatására hozták be a németeket, románokat, szlovákokat. Ebből következtek a nemzetiségiek közötti feszültségek. Ennek egyik következménye volt a trianoni békeszerződés. Összetett és bonyolult dolog ez.

Isten ma is szól, eléri szava a hívő és a nem hívő elnököket, vezetőket. Megkeresik az orosz, ukrán, amerikai vezetőket, és imádkoznak értük, üzennek nekik. Ők is ismerik Isten ígését, és felelnek minden életért. Az egyháznak felelőssége van abban, hogy hirdesse az igazságot, a törvényt és az evangéliumot.

A 33. zsolnártában olvashatunk Isten népekkel kapcsolatos tervéről: „Semmivé teszi az Úr a nemzetek tervét, megghiúsítja a népek szándékait. De az Úr terve örökké megmarad... Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr...” Kire vonatkozhat ez?

Ez az ige Izraelnek szólt. Akkor teokrácia volt, ami azt jelenti, hogy az állam-

Fotók:
Facebook

vezetés egy volt az egyházi vezetéssel. Gondoljunk csak Dávidra, aki egy személyben volt próféta és király.

Ez már nem vonatkozik a liberalizmus, a racionalizmus és a szekularizmus következtében kialakult államformákra. Nem lehet elvárni egy szekuláris vezetőtől, államtól, hogy Isten ígéje alapján kormányozzon. De Isten a törvényt által is vezeti a világot. Egy világi vezetőtől nem lehet számon kérni a Hegyi beszéd etikáját, de a törvényt mindenképpen.

Hirdetnünk kell, hogy ma is az a nép boldog, amelynek Istene az Úr, csak tudnunk kell, hogy egy mai európai vezető nem egyházi vezető. Az egyház feladata pedig hirdetni a teljes ígét, a törvényt és az evangéliumot. Parancsunk van arra, hogy evangelizáljunk, mert Jézus szavai alapján azt gondoljuk és tapasztaljuk is, hogy az evangélium olyan, mint a kovász. Ha egy tanár, egy művész, egy útépitő, egy takarítónő vagy egy politikus hitre jut, megtér, akkor sokkal jobban fogja végezni a hivatását.

Hogyan segítsen egy egyszerű keresztény ember a maga szintjén a menekülőknél?

Sokan mondják, hogy ilyen nagy baj, ekkora menekültáradat még nem volt Európában a II. világháború óta. De azt is láthatjuk, hogy soha ennyien nem mozdultak meg segítő szándékkal. Ez nagyon szép dolog, ezt természetesen folytatni kell.

A napokban felhívtam az egyik lelkes barátomat, akinek hat gyermeke van. Amikor megkérdeztem, hogy vannak, azt mondta: „Itt van velünk az Úr!”. Ebben a tudatban él és szolgál. De végtelenül bizonytalan a helyzetük. Továbbra is imádkozni kell, írni, telefonálni, adakozni. Ha vége lesz ennek a pokoli időszaknak, akkor pedig még inkább fel kell frissíteni a kapcsolatokat.

Mi fán terem a genderideológia, és milyen gyümölcsök várhatók még erről a fáról?

Az alábbiakban Székely János szombathelyi megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Caritas in Veritate Bizottsága elnökének írását adjuk közre.

1. Helyzetkép

A nyugati kultúrkört néhány évtized alatt elárasztotta egy új életszemlélet, amely a szexualitás szinte bármilyen formáját helyesnek tartja, annak kiélését emberi joggá emeli, és nagy erővel támadja mindazokat, akik ezzel az új életszemlélettel esetleg nem értenek egyet.

Ennek az életszemléletnek az alapállításai a következők:

– A *nemi identitását* mindenki a saját vonzalmi, érzelmi alapján választhatja meg, alakíthatja ki. Ebbe senki kívülről ne szóljon bele.

– A *társadalom fogadja el* az egyén által választott identitást, tartsa tiszteletben. Emiatt öt semmilyen hátrányos megkülönböztetés, kirekesztés, megvetés nem érheti.

– A választott nemi identitás érdekében bárki kérhet *orvosi beavatkozást* (hormonkezelés, műtétek), bizonyos feltételek mellett már gyermekkorban is.

– A *házassághoz és gyermekek örökbe-*

fogadásához való jogot biztosítani kell minden párnak, azonos neműeknek is.

– A *gyerekeket és fiatalokat kiskortól kezdve nevelni kell a toleranciára*, az elfogadásra mindenfajta nemi irányultságú emberrel szemben.

Első hallásra mindez jónak és helyesnek tűnhet. Ezeknek a szépnek hangzó elveknek azonban mára olyan radikális megnyilvánulási formái jelentek meg a társadalmainkban, amelyek komoly aggodalomra adnak okot.

Hadd idézzek fel néhány tény, illetve esetet, amelyek mutatják ennek az ideológiának a mindent elárasztó jelenlétét.

Nemzetközi folyamatok

Az ENSZ különböző szervezetei, az Egyesült Államok és igen sok alapítvány azzal a feltétellel ad fejlesztési segélyeket fejlődő országoknak, ha az abortuszt ingyenessé és könnyen elérhetővé teszik minden nő számára, ha törvénybe iktatják a meglegházasságot, ha a fogamzásgátló szereket terjesztik,

ha az iskolákban bevezetik a teljes szabadosságra buzdító szexuális felvilágosítást. Afrika püspökei több alkalommal is tiltakoztak ez ellen az ideológiai gyarmatosítás ellen.

Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala 2019-ben kijelentette, hogy „az államoknak meg kell szüntetniük mindenfajta korlátozást az örökbe fogadás terén a nemi identitással vagy annak kifejezésével kapcsolatban, beleértve a transznemű, interszexuális és/vagy bináris személyeket is”.

Az ENSZ 1994-es Nemzetközi Népesedési Konferenciáján a tagállamok még az „életkornak megfelelő szexuális nevelést” irányozták elő „a szülők és a törvényes gyámok megfelelő irányításával és útmutatásával”. Azóta azonban egyesek – elsősorban a hangadó gazdag nyugati országok – az „átfogó szexuális nevelés” (CSE) elfogadtatását követelik. Ez az erőfeszítés egyelőre helyi és nemzetközi szinten is igen nagy ellenállásba ütközött.

Egy olasz politikus, *Rocco Buttiglione* kritikával illette ezeket a folyamatokat. 2004-ben Olaszország öt jelöltet az Európai Unió belügyi és igazságügyi biztosának. 2004. október 11-én a jelöltet meghallgató bizottság a nézetei miatt elutasította az ő jelölését.

Az internetes letöltések kb. 35%-a világszerte pornográf tartalom. Az Egyesült Államokban a serdülőkorú lányok kb. 25%-a szenved valamilyen nemi betegségben. Az Európai Unió legtöbb országában a tizenöt éves korosztály 20-25%-a él nemi életet.

Évente a Földünkön 40-50 millió abortusz történik. Az ENSZ 2021. februári a gyermekről és a magánéletéről szóló jelentésében a gyermek jogai között szerepel, hogy az abortuszról a szülő tudta nélkül dönthessen, vagy hogy a szülő ne kérhesse a gyermeke terápiára küldését annak nemi vonzalmával kapcsolatos nehézségei esetében.

Nemzeti szintű rendelkezések

2005-ben a spanyol parlament (Hollandia és Belgium után) megszavazta az azonos neműek házassághoz való jogát a gyermek-örökbefogadáshoz való jogával együtt. Nem sokkal később kötelezővé tették az iskolákban, hogy a különböző családmodelleket egyenlő értékűnek kell bemutatni.

A Német Állami Egészségügyi Információs Központ (BZgA) szexuális nevelési tanácsadó füzeteiben többek között arra bátorították a szülőket, hogy kényeztessék a gyermekeik nemi szerveit. Bár a brosúrák egy részét az óriási tiltakozás miatt visszavonták, más módokon a hasonló tartalmak továbbra is áradnak be a német oktatási rendszerbe.

Angliában a *policeman* helyett a *police officer* kifejezést kell használni a férfi rendőrökre is. Az új német kormány egy teljesen gendersemleges nyelvhasználat kialakítását is célul tűzte ki.

Egyedi esetek

A New York-i Batavia gimnázium egyik férfi tanára 2006-ban orvosi kezelésnek vetette alá magát. Ettől kezdve női ruhában jelent meg, és elvárta, hogy nőként szólítsák meg. Több gyerek szerette volna átkérni magát egy másik osztályba. Nem engedélyezték ezt a számukra. Egy kanadait tizenötmillió forint összegű bírságra ítélték, mert férfiként mert megszólítani egy férfiből nővé átműtött személyt.

Lord Devon iparendelőjét Angliában megvonták, mert különböző rendezvényekre kiadandó épületeiben nem adott helyet azonos nemű párok 'esküvői' számára. Egy északír pékséget

elítéltek, mert nem volt hajlandó tortát készíteni ezzel a felirattal: „Támogasd a meglegházasságot!”.

Egy tízéves jamaicai származású kislány és családja ellen azért indult eljárás egy londoni iskolában, mert felmentését kérte egy tanóra alól, ahol többek közt a homoszexualitást népszerűsítő rajzokat kellett volna készítenie.

Egy brit iskolában egy lánynak megtiltották, hogy tisztaságyúrut viseljen. Ingolstadtban kilencéves kortól indul a fogamzásgátlásra nevelés, amelynek során a gyerekek többek közt egy műanyagból megformázott férfi nemi szervre óvszert húznak fel. Középiskolákban szerepjátékokat játszatnak a fiatalokkal, például hogy hogyan kell egy azonos neműt egy bárból felhívni egy éjszakai kalandra.

A kaliforniai Victoria Egyetem egyik előadásán a tanár azt várta el a női hallgatóktól, hogy két-két nő kézen fogva sétáljon az utcákon, fejezzék ki egymás iránti vonzalmukat, és közben figyeljék a reakciókat.

Magyarország

Egy magát *Benjámintól Eszterré* átalakító személy azért jelentett fel egy hollóközi vállalkozót, mert nem akart számára népviseleti ruhákat kölcsönözni, hogy ezekben öltözve és így fényképezkedve terjessze a maga életszemléletét. Pátyon egy tizenkét éves kislány volt kénytelen részt venni egy olyan felvilágosító órán, ahol többek között a nemi szervek és az óvszerhasználat vizuális bemutatása történt. Egy 2017-ben, szintén magyar iskolában tartott hasonló előadás végén az egyik tizenegy éves kislány befogta a fülét és a padra hajtotta a fejét. Az előadás több gyereket is sokkolt.

2. Honnan ered ez az életszemlélet?

A genderideológia szellemi gyökerei szélsőségesen liberális és baloldali gondolkodók eszméi. Csak néhány tipikus mondatot idézek tőlük.

Friedrich Nietzsche arról írt, hogy „a kereszténység megmérgezte a szerelmet”. Az nem halt ugyan bele, de roszszasággá torzult.

Simone de Beauvoir azt írja: „A nő a terhességet egyidejűleg gazdaggá válnak és megcsönkítésnek érzékeli. A magzat az ő testének része, és ugyanakkor parazita is, aki az ő rovására él”. A nő úrnőként kell, hogy rendelkezhesen a saját teste fölött.

Margaret Sanger szerint a nőt meg kell szabadítani „a szaporodás rabszolgásgától”. *Heidi Hartmann* szerint a házasság olyan elnyomó intézmény, „ahol a férfiak hozzáférhetnek a nők testéhez, ha szexre van szükségük”.

Shulamit Firestone a proletariátus lázadásához, a termelőeszközök lefoglalásához hasonlítja a nők mostani „lázadását és a szaporodás feletti rendelkezés megszerzését”. A jövőben „nem az egyik nem termelné újjá a fajt... hanem mesterséges reprodukciót vezetnének be”. Így törne meg „a biológiai család zsarnoksága”. Firestone szerint „el fog tűnni minden tabu, amely a felnőttek és gyermekek, illetve a homoszexuálisok között létrejövő nemi aktusra vonatkozik”.

Ezeket a radikális megfogalmazásokat azután szimpatikusnak tűnő jelzőkbe öltöztetik be. Ilyen például a „reproduktív és szexuális egészséghez való jog”. Ki gondolná, hogy ez alatt az abortuszhoz és a fogamzásgátláshoz való ingyenes és könnyű hozzáférést, valamint a genderideológia mentén szervezett felvilágosítást is értik?

Az úgynevezett „biztonságos abortusz” vajon mennyire biztonságos a gyermek számára? „A család minden formája”, a „diszkrimináció”, a „homofóbia” és a „gyűlöletbeszéd” jelszavai lassan lehetetlenné teszik, hogy bárkinek más véleménye lehessen, és hogy a témáról értelmes dialógust lehessen folytatni.

3. Mi az igazság?

Amiben teljesen egyetértünk

A feminista, a gender- és az LMBTQ-mozgalmak képviselői sok olyan célért is küzdenek, amelyekkel keresztény emberként teljesen egyetértünk. Nekünk, keresztényeknek is **fontos elsajátítanunk, kialakítanunk magunkban az empátiát, a jóindulatot és a segítőkészséget** minden emberrel szemben, a nemi vonzalmaitól függetlenül.

Természetesen igaz az, hogy a nőknek évente át sok jogfosztottságot, korlátozást kellett elszenvedniük. Az egyenlő jogokért, egyenlő méltóságért való küzdelmük helyes, amit minden jóérező embernek támogatnia kell.

Az is igaz, hogy a biológiai nem és annak bizonyos korokban megvalósuló megélése – a társadalmi nem vagy idegen szóval gender – nem teljesen azonos. Erre utal *Ferenc* pápa az *Amoris laetitia* kezdetű apostoli buzdításában: „Egy másik kihívás az általában gendernek nevezett ideológia különböző formáiból adódik, amely tagadja a férfi és nő közötti lényegi különbözőséget és kölcsönösséget. Nemi különbségek nélküli társadalmat vizionál, és lerombolja a család antropológiai alapját.

Ez az ideológia olyan oktatási programokat és törvényalkotási irányelveket követel, amelyek a férfi és nő közötti biológiai identitástól radikálisan elválasztott személyes identitást és meghitt, érzelmi kapcsolatot mozdítanak elő. Az ember identitását így módon az egyes ember individualista, idővel akár változó saját elhatározásá-

tól teszik függővé. Nyugtalanító, hogy néhány ilyen típusú ideológia, amely olykor érthető törekvéseknek szándékozik megfelelni, **egyetlen megoldásként erőlteti magát másokra, és meg akarja határozni a gyermekevelést is.** Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a biológiai nemiséget (sex) és a nemiség társadalmi-kulturális szerepét (gender) meg lehet különböztetni, de nem lehet egymástól elválasztani.”

Lehet kutatni azt, mik a férfi és a nő társadalmi szerepei a társadalomban és a családban, milyen a helyes családi munkamegosztás. Azonban ezt a társadalmi szerepet (a gendert) soha nem szabad elválasztani a biológiai nemtől, nem szabad attól függetlenül kezelni.

Igaz az is, hogy a bizonytalan nemi vonzalmakkal rendelkező, vagy az azonos neműekhez vonzó embereket is megilleti az emberi méltóságból fakadó, mindenkinek kijáró tisztelet. Fontos, hogy a család, a szülők ne taszítsák el gyermeküket, családtagjukat, ha az ilyen vonzalmakat fedez fel önmagában. Az is igaz, hogy erre a minden embernek kijáró tiszteletre és jóindulatra fontos nevelni a gyermekeket, fiatalokat is.

Ahol már másképpen gondolkodunk

Létezik egy gyönyörű, objektív rend és harmónia. Mi, keresztények, úgy gondoljuk, hogy létezik objektív igazság, létezik objektív valóság. Úgy gondoljuk, hogy ez az objektív igazság meg is ismerhető az ember számára.

Az ember értelmesen ki sem tudja azt mondani, hogy igazság nincs, vagy nem megismerhető, mert akkor ezzel a mondatával már meg is cáfolta önmagát. Az emberi nyelv a valóságból született, a valósággal való kapcsolatból. Az ember meg van arról győződve, hogy az igazság, a valóság megismerhető. Ez tükröződik a nyelvünkben is.

Mi, keresztények úgy gondoljuk, hogy a világmindenségbe, az atomokba,

a sejteinkbe, a lelkünkbe **bele van teremtve, bele van ültetve egy gyönyörű harmónia, egy csodaszép isteni rend.** Az embernek ezt a gyönyörű harmóniát kell kiolvasnia a természetből, a lelkéből. Ahogyan *Vörösmarty* írta: „A természet örök könyvét forgatni ne szűnjél, benne az Istennek képe leírva vagyon”.

Az ökológia terén talán már felismertük azt, hogy az emberiség vagy megtanulja tiszteletben tartani a teremtett világ gyönyörű, objektív rendjét, vagy önmagát fogja előbb-utóbb elpusztítani. Azonban nemcsak a természetnek, hanem az emberi életnek, a családnak, az emberi értékeknek is van egy ilyen gyönyörű, objektív rendje, ökológiája.

Mi, keresztények hisszük azt, hogy ugyanez a gyönyörű isteni rend szólal meg a Bibliában, például a Tízparancsolat kristálytisza mondataiban, vagy Jézus szeretetéről szóló tanításában, az ő keresztjében és feltámadásában.

Úgy gondoljuk, hogy a szabadság nem önkényt jelent, nem a pillanatnyi szeszélyeink teljesítését. Az emberi értelem nem akkor működik jól, ha néha tévedünk is, hanem akkor, ha mindig csak az igazat, a valóságot ismerjük meg igaznak, valóságosnak. Az emberi értelem képessége egyirányú: a célja az igazság. Éppígy van a szabad akarat is. A szabadságunk nem akkor működik jól, ha össze-vissza döntünk, ha néha a rosszat, az értéktelent választjuk, hanem akkor, ha mindig csak a jót, az értéket. A szabad akarat természetes célja a jó, az érték. Akkor működik jól a szabad akaratunk, ha semmi nem köt gúzsba, semmilyen szenvedély nem láncol meg, ha tudok szárnyalni és szeretni.

Mi, keresztények úgy gondoljuk, hogy a nemi identitását nem kitalálja vagy megalkotja az ember, hanem kapja. Kapjuk ugyanúgy, ahogyan kapjuk az anyanyelvünket, kapjuk azt, hogy melyik történelmi korba születünk, kapjuk a szüleink, a nagyszüleink élet-történetét. Úgy gondoljuk, hogy ez az objektív identitás nem korlát. Úgy gondoljuk, hogy **a valóság nem akadály, nem olyamsi, amit le kellene bontani,**

hanem az élet forrása. Olyan, mint a talentum, amire építeni kell, amiből a lehető legtöbbet kell kihozni.

Ezzel kapcsolatban tanítja Ferenc pápa: „A biotechnológiai forradalom az emberi utódnemzés területén megteremtette a nemzési tevékenység manipulálásának a lehetőségét, függetlenné tette az utódnemzést a férfi és nő közötti szexuális kapcsolattól. Ily módon az emberi élet és a szülői mivolt egymással szabadon összeköthető és elválasztható valóságokká váltak, amelyek elsődlegesen az egyén és az együtt élő – nem szükségszerűen heteroszexuális és szabályszerűen egybekelt – párok vágyainak alávetve. Egy dolog megérteni az emberi törekenységet vagy az élet bonyolultságát, és más dolog elfogadni olyan ideológiákat, amelyek próbálják szétválasztani a valóság el nem választható két tényezőjét.

Ne essünk abba a bűnbe, hogy helyettesíteni akarjuk a Teremtőt. Mi teremtmények vagyunk, nem vagyunk mindenhatók. A teremtett világ megelőz bennünket és ajándékként kell fogadnunk azt. Ugyanakkor arra vagyunk hivatva, hogy őrizzük meg emberségünket, és ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy úgy kell elfogadnunk és megőriznünk, ahogyan teremtve lett.”

A család és a gyermekáldás

Úgy gondoljuk, hogy a nemiség fő célja nem egyszerűen az egyéni élvezet, és éppen ezért helytelen róla úgy gondolkodni, mint minden mástól független emberi jogról. Úgy gondoljuk, hogy a nemiség természetes célja a férfi és nő egységének, szerelmének megünneplése, megvalósítása, és ettől elválaszthatatlanul a megnyílás a gyermekáldás, az élet továbbadása felé.

Úgy gondoljuk, hogy a család nem átok, a szülés és az anyaság nem rabszolgaság. Úgy gondoljuk, hogy nem a tetszőleges felnőttnek van joga gyermekre, hanem a gyermeknek van joga édesanyjára és édesapára. A gyermeknek joga van arra, hogy harmonikus körülmények között bontakozzon ki az élete, a nemisége is.

Úgy gondoljuk, hogy az internetre, a szellemi bevásárlóközpont polcaira senkinek sem volna szabad mérgező szellemi táplálékot kitennie.

Úgy gondoljuk, hogy a pornográfia a szerelem és a nemiség beszennyezése, az emberi méltóság és főként a nők méltóságának megalázása, árucikké alacsonyítása. Úgy gondoljuk, hogy égetően nagy szükség volna az internet humanizálására, a pornográfiának erről a közös asztalról való eltüntetésére.

Úgy gondoljuk, hogy a kisgyermek az édesanya szíve alatt nem egy parazita, nem egyszerűen az édesanya testének része, hanem egy kicsi emberi élet, egy embertársunk, aki az édesanya méhében fejlődik. Senkinek sincs joga kioltani az ő életét. A biológia és az orvostudomány teljes mértékben egyetért azzal, hogy kisgyermek fejlődésében a fogantatás pillanatától kezdve sehol sem lehet egy minőségi ugrást, egy határvonalat meghúzni. Ha egy műtőasztalra lefektetve kellene a kisgyermek testét olyan módon darabokra vágni, ahogyan ez az abortusz során az anyaméhben megtörténik, valószínűleg a legtöbb orvos képtelen lenne ezt megtenni. A mai ember megteszi, mert beköti a szemét, mert nem akarja látni, amit tesz.

Mire tanítsuk és neveljük a gyermekeket?

Úgy gondoljuk, hogy a férfi és nő közötti házasság nem egyenértékű az azonos neműek együttélésével, és nem is szabad ezt ilyen módon tanítani a fiataloknak. Örömteli ezért, hogy tizenkét európai állam (Bulgária, Fehéroroszország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Moldávia, Montenegró, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna) az alkotmányában is rögzítette, hogy a házasság egy férfi és egy nő életszövetsége.

Úgy gondoljuk, hogy a gyermeknek arra van szüksége, hogy lassan, fokozatosan vezessék be őt a család, a gyermekáldás, a házasság értékeinek megismerésébe. Eközben pedig tanítsák őt az minden embernek kijáró tiszteletre is.

Mi, keresztények úgy gondoljuk, hogy a genderideológia egy rossz fá-

nak rossz gyümölcse. A kívánatosabbá tett külseje nem tudja elfedni a mérgező belsőt. Ne szakítsunk erről a fáról! Ne ezzel a gyümölcscsel kínálgassuk a gyermekeket, a fiatalokat!

Tanítsuk a fiatalokat mindenekelőtt az önzetlen, önfeláldozó, önfeléd, nagylelkű szeretetre, tanítsuk őket az igazság szenvedélyes keresésére, tanítsuk a házasság, a család és a gyermekáldás értékére! **Tanítsuk őket arra, hogy felismerjék Isten álmát az életükről és a világról,** és ebből minél többet meg is valósítsanak!

Forrás: magyarkurir.hu

Irodalom:

Simone de Beauvoir: *Das andere Geschlecht*, Rowohlt, 1963
 Nathalie Bélorgey et al.: *Regional Overview of the Status of Sexuality Education in 25 Countries of the WHO European Region*, BZgA, IPPF, 2018
 Erich Blechschmidt: *Wie beginnt das menschliche Leben*, Christiana-Verlag, 2002
 Ferenc pápa: *Amoris laetitia*, Szent István Társulat, 2016
 Edgardo Giovanni: *„Der Status des menschlichen Embryos“*, IMABE, 1989
 Dominik Klenk: *A nemek összezavarása. Gender mainstreaming – A férfi és a nő vége?*, Kairosz, 2009
 Gabriele Kuby: *A nemek forradalma*, Kairosz, 2008
 Gabriele Kuby: *Gender – A családot szétromboló új ideológia*, Alfa Szövetség, 2009
 Dale O’Leary: *A gender forradalma. Az egyenlőség átértelmezése*, Ős-Kép, 2020
 Friedrich Nietzsche: *Jenseits von Gut und Böse IV*, Druck und Verlag von C. G. Naumann, 1886
 Vladimir Palko: *Jönnek az oroszlanok*, Gondolat Kiadói Kör, 2021
 Marguerite A. Peeters: *A nemek forradalma. Globális terv*, John Henry Newman Oktatási Központ, 2015
 Marguerite A. Peeters: *Genderörület. Útmutató a globális mesterterv megértéséhez*, Alapjogokért Központ, 2021
<https://www.worldometers.info/abortions/>
<https://www.npr.org/2021/10/30/1049603171/germany-gender-neutral-language-german?t=1642240278471>

A legelső dolog, hogy beszédtema legyen a családokban a virtuális világ. Sorra elő fognak jönni a problémák, félelmek, amelyek a gyerekekben vagy a szülőben vannak. Az ideális az, ha ezeken a beszélgetéseken keresztül közösen állapítjuk meg az etikai kódexünk pontjait, és ezt már akár egy óvodással is megtehetjük. Csak így van esély arra, hogy a gyerek a sajátjának érezze a közös szabályokat, és akkor is betartsa, amikor nincs a szülő a háta mögött. Kritikus helyzetben sokkal nehezebb ennek megalkotása, de a kamaszokra semmiképpen nem lehet felülről ráerőltetni egy ilyen szabályrendszert. Le kell ülni, meg kell beszélni, és konszenzusra kell jutni velük is.

Philip Zimbardo *Nincs kapcsolat* című könyvében ír arról, hogy az internet a fiatal fiúkat férfiatlanítja. Olyan szokásokra veszi rá őket, amelyekkel a párkapcsolatban nem tudnak boldogulni. A Z- és az Alfa-generációra jellemző, hogy nagyon gyorsan meglátja az összefüggéseket, és sok esetben racionális döntésekre képes. Ezért Zimbardo azt tanácsolja, hogy kérjük meg a gyerekeket, hogy őszintén írják össze egy hétig a virtuális térben töltött,

csak „elszórakozott” időt. Ki fog jönni egy hatalmas szám. A szerző ad egy listát is, amelyben szerepel, hogy például hány óra alatt lehet egy középfokú nyelvvizsgát letenni vagy megtanulni vezetni, gitáron játszani. Ezek az aktivitások egy kamasz számára motiválók lehetnek. Tapasztalata szerint, ha ezzel az idővesztéssel szembesítjük, akkor a gyerekek zöme meglepődik. Elindul egy tendencia, hogy próbálja kerülni az értelmetlen és káros tevékenységeket az interneten, és olyasmit próbál keresni, ami építő.

Mit ajánlaná a szülőknek, hogy Isten üzeneteivel elérhessék ezeket a virtuális világban élő fiatalokat? Ők hogyan fogadják el az evangéliumot, amit olvashatunk a Bibliában, de ők már nemigen nyitnak ki könyveket...

Mi áll missziói parancsban? „Menjete el...!” (Mt 28,19–20) Jézus is odament a legbűnösebb emberek közé is. Mi sem tehetünk mást, mint hogy jelen vagyunk a gyermekeink virtuális életében, azzal a szeretettel, ahogy Jézus tette, ahogyan ő a kegyelemről és a megváltásról nyilatkozott – és nem ítélkező módon. Az offline világban is ezzel a szeretettel kell hozzájuk fordulnunk!

A kamaszkor sajátossága, hogy a gyerek mindent megkérdőjelez. Ne ijedjünk meg, ha bármilyen jó keresztyének vagyunk, akármennyire igyekszünk, a gyerekünk kamasz vagy fiatal felnőtt korában ellene mond vagy akár tesz a mi keresztyén értékeinknek. Még örülnünk is kell ennek! Az agyukban ebben az időszakban alakulnak azok a neurológiai kötések, amelyek érett felnőtt korban fel fogják mutatni a stop-táblát: Innen ne tovább! Ki kell próbálniuk sok hülyeséget, többször is, hogy felépüljön ez a gát. Ha borzalmas a kamaszunk, nem csinál semmi mást, csak építi az agyát, hogy felnőttként majd tudjon olyan értékek szerint élni, amelyek berögzülnek.

Ha mi őszinte, nyílt kommunikációval éljük meg a keresztyénségünket – Isten, az emberek, tehát gyülekezetünk, és a gyerekünk felé egyaránt –, akkor ne féljünk attól, hogy a lázadás időszakában a gyerekünk eltávolodik Istentől vagy tőlünk is. Az őszinteség azt jelenti, hogy a bizonyosságaink mellett nem félünk beszámolni a bukásainkról, a félelmeinkről a hitéletünkben.

Milyen igét idéznél mindezek egybefoglalására biztatásként a bukdácsoló, bátorításra szoruló szülők, hitoktatók számára?

Miklya Luzsányi Mónika:
Mit tegyek a kütyüre kattant gyerekkemmel?
(Scolar Kiadó, 2019)

A szerző maga is öt gyerek édesanyja, saját bevallása szerint a gyerekei miatt kezdte el kutatni, hogyan hat a digitalitás a gyerekeinkre. Gyakorló anyaként nemcsak elméleti válaszokat ad a kérdésekre, hanem konkrét gyakorlati tanácsokkal is ellátja a szülőket, hogy segítse őket kiigazodni a gyerekeken, megérteni, hogy miben is mások ők. A kötet több mint fele pedig arról szól, hogyan tudnak a szülők segíteni nekik, hogy kedvet kapjanak a tanuláshoz, olvasáshoz, a feladataik elvégzéséhez.

Az előadásaimba is be szoktam építeni, amit Jézus mond: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).

Az esetek többségében az igazán hívó keresztyének élete nem könnyebb, hanem mondhatjuk, hogy nehezebb lesz az átlagember életénél. Mi olyan értékek szerint élünk, amelyeket a társadalom sokszor megvet, furcsának tart, ha nem üldözi. Ma sem az a dolgunk, hogy elzárkózzunk, hanem hogy Isten kegyelmében bizva felkészítsük a gyerekeket arra, ami rájuk vár a világban – és ezzel együtt a virtuális világban is.

E. K. J.

Fotó: BoudoArt

Miért a Nyugatról írok, és nem Putyinról?

A minap nekem szegezték a kérdést, hogy miért nem írok többet Oroszországról, Putyinról, miért a Nyugatot teszem még most is a bírálataim tárgyává, amikor Ukrajna megtámadásával egészen nyilvánvalóvá vált, hogy keletről jön az igazi veszély.

Bár érdekel a politika, nem vagyok sem politikai elemző, sem politikai újságíró, sem politikai aktivista. Hívó teológus vagyok, aki a kultúrával is foglalkozik.

És akkor a kérdésre rátérve. Oroszországot jelenleg nem kulturális-szellemi kihívásnak tartom, hanem egy birodalomnak, amely éppen katonai agressziót hajt végre. Megdermeszt a brutalitása, de felesleges, hogy vitázzak

a kultúrájával. A magyarok jellemzően nem Oroszországba utaznak, nem oroszul tanulnak, a Netflixen nem orosz sorozatokat darálnak, a kultúránkat nem orosz celebek formálják, és abban sem hiszek, hogy Putyin szépen zsebre tette volna a magyar emberek agyát. Oroszország és Putyin egyszerűen egy masszív realitás Keleten, amit ugyanúgy jó tisztelettel félni, mint az erdőben a barnamedvét, hiszen az erejét már ismerjük. Hogy ezt hogyan csináljuk, az a politika területe.

Szellemi-kulturális értelemben (amire én fókuszálok) az igazi kihívás viszont továbbra is a Nyugat, amelyhez ezer szállal kötődünk. Valódi intellektuális vitáink a Nyugattal vannak, nem

a Kelettel, hiszen a Nyugat részei vagyunk, és a Nyugat próbál bennünket kitarító vehemenciával a saját változó képére formálni.

A Kelet erőt mutat, a Nyugat szellemi felsőbbrendűséget. A nehézségünk ma abból fakad, hogy bár a Nyugat dekadenciája látványos, önmagát haladónak látja, és a kultúra és az etika terén akar agresszíven asszimilálni. Ez ellen másképp nehéz védekezni, mert míg egy nyílt háborúban többnyire megállapítható, ki az agresszor, a kulturális erőszaktétel az erény köntösében jelentkezik. A leleplezése emiatt részben teológiai feladat. Ezért írok többet a Nyugatról.

Ukrajnával kapcsolatban a háború kezdete óta azok a hús-vér emberek érdekelnek, akik a bombák és harckocsik előtt menekülnek. Róluk se gondolkodni akarok, hanem segíteni nekik, és másokat is a segítségre buzdítani. Ezért töltök napokat a határon. Ezért megyünk a határon túlra is. Az ukránokért most egyszerűen csak sajog a szívem. Magyarként talán lenne okom, hogy haragudjak, de ebben a pillanatban kizárólag az irgalomnak és a cselekvő szeretetnek van értelme. Bajban vannak, szomszédként mi pedig felelősek vagyunk értük. Ezt szerintem nem kell túlgondolni. Különösen keresztyénként.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.
SzabadosAdám.hu

Boldogok a szelídek

Az egyik moldvai faluban, a csángók által lakott Trunkon álló kőkereszt az első világháború emlékműve. A talapzat két oldalán olvasható magyar nevek azok emléket őrzik, akik a román királyi hadsereg 1916-os erdélyi betörésekor veszítették életüket. Román állampolgárként a csángók akkor a magyarországi magyarok és székelyek ellen harcoltak. Magyarok magyarok ellen. A román hadseregben a csángó sorkatonákat az első sorokban vetették be, hogy kímél-

jék a román vért. A népi emlékezet a „nagy verekedésként” emlegeti azokat a harcokat. Ez a nagy verekedés a csángó-székely ellenézés egyik mindmáig ki nem apadó forrása.

Háborús emlékművek vagy templomok emléktáblái számos helyen őrzik az áldozatok, hősi halottak neveit. A trunki emlékmű az általam ismert egyetlen, ahol a nevek fölött feszület, a keresztre feszített Megváltó látható. **Az a názáreti Jézus, aki meghalt azokért**

a csángó magyarokért is, akik parancsra testvérré emeltek kezét, testvérré lőttek, és aki két évezred óta az emberek nagy verekedéseire, háborúira mindig érvényesen hirdeti: Boldogok a szelídek, mert ők öröklük a földet.

Fritz Baade professzornak, a kieli Világgazdasági Intézet vezetőjének 1961-ben jelent meg magyarul *Versenyfutás a 2000-ik évig* című könyve. A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó adta ki, ami önmagában is utal a könyv tartalmára: a világ páratlan gazdasági fejlődésének lehetőségeire, a világméretű gazdasági verseny esélyeire a népesedés, a termelés, a technikai fejlődés és a kulturális élet különféle területein. Közgazdasági

Az yperni Krisztus előtt

Ypern alatt az ágyú ugatott,
Az ó templomban megtelt minden ágy,
Egy drágamivű vén oltár előtt
Letettek három véres katonát.

Egyik provence-i éneket dúdolt
És lázban sügta csendesen: Lisette,
A másik csontos walesi katona
Lehunyt szemekkel nyelte a vizet.

Köztük feküdt egy szép szálás legény:
Mezőkön termett Argyilus király, –
Az anyád itthon rólad álmodik,
Húszéves bojtár: Könyves Tóth Mihály.

Az ágyú messze hosszan ugatott,
Hat lázas szem a vén oltárra néz, –
Egymáshoz téved lassan, tétován,
Hat összepólyált véres, barna kéz.

A lágyszakállú szerelmes Pierre,
S a magyar mezőkről jött szegény Mihály
Egymásba fonva fáradt csontjaik,
Egyik se mondta álmában, mi fáj.

Az oltár felett vén Krisztus-szobor, –
Sugaras lett, a szeme nevetett.
Fehér sugár szállt át a templomon,
Hogy összecúsztak a véres kezek.

érvei meggyőzően szólnak arról, hogy az ezredfordulóig még hátralévő négy évtizedben legyőzhető az éhínség, megnyerhető a szegénységgel szembeni harc, és az élet mindenki számára emberhez méltó lehet. Ugyanakkor az eszményinek megrajzolt jövő nem utópia számára. A tudós szerző nem fantasztá, légvárat építő személy, amit könyvének alcíme is jelez: A jövő nagy kérdése: földi paradicsom vagy az emberiség pusztulása.

A tényekkel józanul számoló szerző könyve utolsó fejezetének címe felteszi a kérdést: Megéri-e az emberiség a 2000. esztendő? A kérdésre adott válaszában reális esélyként számol azzal is, hogy az emberiség egy eszményi jövő választása helyett egy háborúban – hiszen korunk fegyverei borzalmasan hatékonyak – megsemmisíti önmagát. Ezért, ha lehet reménysége a világnak – olvasható a kötet végén –, az egyedül Jézus tanítása: Boldogok a szelídek, mert ők öröklék a földet. „A keresztény mint keresztény, örvendhet annak, hogy most végre komolyan veheti és követheti Krisztus tanait úgy, amint a Hegyi beszéd hirdeti, másrészt viszont

ezek a tanok döntő segítséget nyújtanak az egész emberiségnek, amikor választania kell a pusztulás és ama új világ között, amely valóságos földi paradicsommá válhat. Az ige, hogy »szeresétek ellenségeket«, sokáig csak vásárnapi prédikációként hatott, anélkül, hogy a hétköznapiak számára bármilyen gyakorlati jelentősége lett volna. Ma a realpolitika jelszavává válik. (...) A legszebb azonban, amit a Hegyi beszéd a ma élő embereknek a következő generációk előtt álló problémákkal kapcsolatban mond, a boldogságról szóló egyik ige: »Boldogok a szelídek, mert ők bírják a Földet«. Nem tudjuk – igazán nem tudjuk! – hogy ez a Föld 2000-ben fennáll-e még, vagy pedig valamilyen gonosz atomjáték ismét életet nem tűrő káosszá változtatja a Föld nevű bolygót. (...) **De ha van remény, hogy fennmarad a Föld olyannak, amelyen érdemes élni, (...) akkor egy dolog világos: csak a szelídek bírják majd ezt a Földet.**”

Ezekkel a mondatokkal, Jézus el nem múló érvényű szavaival fejeződik be a hat évtizede megjelent közgazdasági könyv. Amikor szomszédunk-

ban a közmédia szóhasználata szerint is egyre brutálisabbá válik az orosz-ukrán háború, aligha kell bizonygatnom Jézus tanításának mindig megújuló érvényességét.

A székelyföldi „nagy verekedés” előtti évben, 1915-ben született *Dutka Ákos* verse: *Az yperni Krisztus előtt*. A költő az első világháború egyik franciaországi helyszínére vezet el bennünket. A vers három szereplője egy francia, egy angol és egy magyar katona, akik a harctéren ellenségként álltak szemben egymással.

Kimaradhat-e imádságainkból: Uram, hadd nézzünk téged, ahogyan rád tekintettek egykor az yperni templomban az ellenséges katonák, és testvérként találtak egymásra. Uram, add, hogy ma is egymáshoz tévedjenek, összecúsztanak a fegyvert szorító ellenséges kezek, még mielőtt véresek lennének a saját és az embertársaik véréből. Tanítsd meg a mi korunk egymásnak feszülő népeit újra arra, hogy a földet csak a szelídek örökölhetik.

ZÁSKALICZKY PÉTER

Ég és föld között

Aknay János balatonboglári oltárképe a megfeszített Krisztust ábrázolja, abban a pillanatban, amikor elszakad a földi világtól. Lábai még érintik a földet, széttárt karjai azonban már az ég felé nyúlnak. A képen a kereszt nem látható, de a Megváltó testtartása a kereszt formájára emlékeztet. A magára vett bűneinktől vöröslő test erős kontúrokkal határolt, a szerkezetet jóformán csak a meggyötört bordák hangsúlyozzák. A finoman megoldott (félíg profil, félíg szembenéző) arc elgondolkodtató. Szomorúságot sugall, de egyben fel is hívja a néző figyelmét a megváltás jelentőségére. A háttér harsány, kavargó színei az örök élet ígéréteiben oldják fel Krisztus mindannyiunkért megtett áldozatát.

„Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszenteltek.” (Zsid 10,14)

Harmati Béla László PhD

Imádkozzunk!

A keresztyén ember harcában és futásában a hit ad erőt. Aki saját erejéből harcol és fut, az elbukik, kimerül. A hit Jézushoz ragaszkodik és benne Isten erejét kapja meg. A gonosz ellenség mindent elkövet, hogy elvegye hitünket, mert akkor nyert ügye van. Jönnek nehéz napok, amikor úgy látszik, mintha minden imádságunk hiábavaló lenne, mintha Isten nem törődne velünk. Amíg kézzelfoghatóan tapasztaljuk Isten szeretetét, addig nem nehéz hinni. A valódi hit a nehéz időkben jut érvényre, amikor nem lát semmit, mégis az ő ígéjébe fogódzik, minden érzékelhető biztosíték nélkül. Aki kitart a hitben, csodálatos dolgokat él át, és nagy jutalma van, mert meglátja az Urat és az ő dicsőségét.

Carl Eichhorn

Könyörögjünk:

- bölcsességért, nyitott szívért, hogy megtaláljuk helyünket és feladatunkat, amikor váratlan események, háború, betegség, gazdasági válság, létbizonytalanság fenyegetnek;
- józanságért, hogy ne tévesszenek meg azok, akik tudni vélik, hogy mikor jön el a vég;
- rendíthetetlen hitért, hogy ne feledjük: Urunk tartja kezében az életünket és a világ sorsát. Minden körülmények között őrá nézzünk, mert neki gondja van az övéire.

Adjunk hálát:

- mert akkor is lehet belső békességünk, amikor az „idők jelei” aggodalomra adnak okot;
- mert tudhatjuk, hogy „akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk”;
- minden hétköznapi örömeért, családjunkért, otthonunkért, munkánkért, pihenésünkért!

Könyvajánló

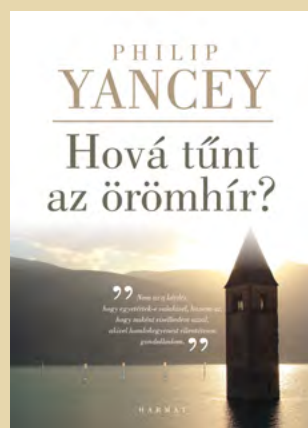
Gregory A. Boyd: A keresztény nemzet mítosza
Luther Kiadó – Hermeneutikai Kutatóközpont, 2022

Jogos-e az önvédelem, létezik-e igazságos háború, vállalhat-e katonai szolgálatot keresztény ember? Törekedhet-e az egyház arra, hogy hatalommal igyekezzon átforgálni a világot? Mitől keresztény egy nemzet? A szerző amerikai presbiterianus teológus, igehirdető könyvében többek között ezeket a kérdéseket is megválaszolja. Bálványokat és tabukat döntögetve leleplezi a hamis motívációkat, és sarkall az evangélikál evidenciák újragondolására.

Erdélyi András: Krisis és katarzis
Harmat Kiadó, 2009

Az interjúkötetben beszélgetésre hívott bioetikus, közgazdász, politológus, alkotmányjogász, alkotmánybíró, katolikus teológus, pszichológus és filozófus gondolatainak, személyes és szakmai kríziseinek keresztül színes képtáru elénk a magyar társadalom közelmúltjáról, jelenéről és várható jövőjéről, közös és egyéni felelősségünkről – a gazdasági világválság kapcsán.

Philip Yancey: Hová tűnt az örömhír?
Harmat Kiadó, 2017

Yancey ezúttal azt kutatja, vajon mi válthatta ki a társadalom ellenséges magatartását a kereszténységgel szemben. Mennyiben járul hozzá a hit és a politika összekapcsolása, valamint az evangélium olykor arrogáns hirdetése a kereszténység elutasításához. Rámutat, mi teszi örömhírré az evangéliumot, s mit érdemes övnünk és őriznünk egy olyan kultúrában, amely meghaladottnak tekint a kereszténységet.

Rejtvény

A világhelyzet az ószövetségi időkben és Jézus idejében sem volt békés. Az akkori embereknek is szembe kellett nézni háborúkkal, járványokkal, fogsággal, üldöztetéssel, idegen hatalmak megszállásával. Keressük meg a Bibliában, hogy melyik könyvben olvashatunk a következő eseményekről!

- A pusztai vándorlás
- Absolon, Dávid király fia fellázad apja ellen
- Izrael kettészakadása Roboám és Jeroboám miatt
- A királyt és a vezető embereket Babilonba viszik fogságba
- Az özönvíz
- Heródes megöleti Keresztelő Jánost
- Farizeusok kérdezik Jézust az adópénzről
- Saul (a későbbi Pál apostol) üldözi az egyházat
- Pál apostol fogsága Rómában
- A keresztény szabadság nem lehet szabadosság, figyelmeztet Pál

A helyes megfejtést a szerkesztőség címére várjuk:
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Szeverényi Jánosné

Krisztus, a Győzedelmes

A zsidókhöz írt levél szerzőjének bizonyágtétele szerint „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid 13,8). Ezért minden korban (manapság különösen is) időszerű szép korálunk soraival imádkoznunk: „Változik pusztul minden körülem, / Te, ki nem változol, maradj velem!” (EÉ 121/2.)

A forma, a közeg folyton-folyvást alakul körülöttünk, de a tartalom, a lényeg, az üzenetünk örök. Az elkövetkezendő évek egyik nagy kihívása éppen arról szól majd, hogy ne mi igazítsuk tanításunkat az új keretekhez (vagyis az aktuális világrendhez), hanem keresztyén hitünk formálja a minket körülvevő világot. Jézus pedig értünk is könyörög: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).

Ne a keresztyének legyenek világvivák, hanem a világiak krisztusivák! A terep nem könnyű, de Jézus soha nem is áltatta követőit. Sőt! Úgy küldte ki őket, mint juhokat a farkasok közé (Mt 10,16). Nem véletlenül mondta *Luther*, hogy ami Istentől való, annak keresztre kell feszülnie ebben a világban.

Találónan mutat rá mindenkori helyzetünkre egy kortárs rockzenekar slágere: „Kifordított világban élek, ahol minden megtörténhet...” Ősi himnuszunk a probléma gyökerét

is feltárja: „Kél az ősi rossz, / Bajvető gonosz, / Csel vad fegyvere, / Erőszak övele. / A földön ő az első.” (EÉ 256/1.)

Az Újszövetség a gonosszal, az „ősi rosszal” kapcsolatban többször is a *δίαβολος* (diabolosz) kifejezést használja. Ő a mindent feje tetejére állító, viszájára fordító és rendeltetésétől eltérítő, aki azt akarja, hogy az ember ne találjon rá Istenére, helyette inkább reménytelenül és céltalanul bolyongjon e világban, a másik emberben pedig ne a testvérét, hanem a legyőzendő vetélytársát lássa. *Weöres Sándor* fájdalmas sorai is erre utalnak: „Hisz egymáson élősködve élünk, / más halálán életet cserélünk: / a föld rendje ez.” (*De profundis*)

Jézus viszont azt akarja, hogy közöttünk ne így legyen (Lk 22,26). Pál is arra biztat, hogy a krisztusi indulat legyen bennünk (Fil 2,5). És a római gyülekezetnek írt figyelmeztetése sem vesztí érvényét soha: „Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek:

mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” (Róm 12,2).

Korunk egyik „vakító örülete” mindennek a relativizálása. Ez sokakat

megtéveszt. Néhány évvel ezelőtt egy közéleti vitaműsorban valaki már azt is nehezményezte, hogy vitapartner a „normális” kifejezést használta,

ami nagyon nem „trendi”, hiszen, mint mondta, ezáltal „a saját normaképed a másokra kényszerítet”. E logika mentén haladva viszont előbb-utóbb oda jutunk, hogy vagy mindenre azt mondjuk: normális, vagy semmire sem.

A keresztyén ember számára azonban létezik egy mértékadó norma (norma normans): a Szentírás tanítása. Aki szeretne helyesen tájékozódni, és e kifordított világban is tudni, mi az igazság, s mi az, ami normális, **olvassa, hallgassa, ízlelje Isten szent igéjét!**

Sajnos, az egyház hangja egyre erőtelenebb, s egyre inkább háttérbe szorul a világban. Ami pedig még ennél is nagyobb baj, hogy – ezzel egyidőben s némiképp ennek következményeként – a világi gondolatok és ideológiák rohamosan terjednek az egyházban. Pedig az apostol szerint „mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk” (Zsid 10,39).

Mit jelent ez? Például azt, hogy miközben a reklámok vágyaink megvalósítását kínálják, mi önmagunk megtagadásának és a keresztfelvételének krisztusi útján járunk, és másokat is erre hívunk. **A vágyak gyógyszere ugyanis nem a kielégítésük, hanem a kioltásuk.** A fogyasztói társadalom kérdései – „Mit együnk?”, „Mit igyunk?”, „Mivel ruházkodjunk?” – közepette sem feledjük, hogy az élet, amelyet Urunk kínál, sokkal több a testi létnél és a testiségnél.

Keresztyén hitünk formálja a minket körülvevő világot.

A nyugati világot lassan meghódító és maga alá gyűrő genderideológia, és a nyomában megjelenő különféle lobbyok sem tántorítanak el Istent a jó rendjétől, miszerint a házasság, a család egy férfi, egy nő és gyermekeik élethosszig tartó szövetsége. Miközben egyre több helyről halljuk, hogy „mindent szabad”, mi rögtön hozzátesszük, „de nem minden használ” (1Kor 6,12). Így nem lesz a szabadság gonoszságunk takarója (1Pt 2,16).

Egy meglehetősen énközpontú világban (és egyházban?), ahol sokan önmagukat magasztalják, némelyek pedig egyenesen istenítik, mi megváltásra szoruló bűnösökként megvalljuk: „Önnön erőnk csak délibáb, / És bizony esnénk esten; / De harcba küldte Egy Fiát / Értünk maga az Isten. / Kérded-é, ki az? / Jézus, az Igaz. / Sok had, Egy a fő, /

Nincs Isten más, csak Ő, / Krisztus, a Győzedelmes.” (EÉ 256/2.)

„A világon nyomorúságok van, de bízatom: én legyőztem a világot” – mondja Jézus az evangéliumban (Jn 16,33). **Ha a Fiú megszabadít, valóban szabadok leszünk** (Jn 8,36). Ő a mi vigaszunk és békességünk soha ki nem apadó forrása, ahogyan esti énekünk is tanúskodik róla: „Jézus, te légy oltalmam, / Csak nálad lesz nyugalmam, / Hű szárnyaid alatt. / Uram, csak te vigyázz rám, / Nem árt akkor a sátán: / Testem-lelkem békén marad.” (EÉ 113/7.)

Ennek a krisztusi győzelemnek és békességnek pedig mi vagyunk a tanúi (Lk 24,48). Ki kell tartanunk, mert más nem mondja el helyettünk. Péter apostol is arra biztat, hogy legyünk készek számot adni minden időben a bennünk

elő reménységéről (1Pt 3,15). Pál pedig fiatal tanítványát inti egészen hasonló módon: „Hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő...” (2Tim 4,2).

Bizony, „ez a mi munkánk, és nem is kevés!” Felragyogtatni a változóban az Állandót, a mulandóban az Örökkévalót, a végesben a Végtelet, a bizonytalanban a Biztost, a töredékesben a Teljest. Vagyis e világban egyedül a KRISZTUST!

WELTLER
GÁBOR

Péter Attila versei

Isten mindig jön

Minden nap minden közbejón,
de semmi nincs véletlenül.
Nem érkezett meg, kit ma vártál,
s holnap betér kéretlenül.

Félelmek, álmok, kényszerek
tördelik kerek napjaid.
Ébredj bátran, aludj merészen!
Isten mindig jön, s jókor érkezik.

Imaperc

Az óra fáradt mutatója körbejár.
Kattan egyet. Szó nélkül megáll.
Olyan gyorsan, olyan hirtelen,
mint aranygól a lehetetlen percben
vagy csók közben a hirtelen halál,
hogy kényszer nélkül hallgassam a csendet,
imádsággá szenteljem a percet,
hogy legyen időm csak Istennel lenni,
s színe előtt magam megszeretni.

Virrasztás

A hosszú, nehéz éjszakát
csak a virrasztás látja át.

Tisztán látja a csendet,
a káoszt és a rendet,
a pókháló magányát,
a tűzifa halálát.

Méri a szív verését,
a percek lüktetését,
a beteg gyermek lázát,
az anya sóhajtását.

Látja a lét egészét,
a porszem küszködését,
a részekben a Mindent,
s minden mögött az Istent.

A hosszú, nehéz éjszakát
csak a virrasztás látja át,
és minden percről számot ad.

Cella-szentélyben Istennel

Mióta megismertelek,
magamhoz közelebb vagyok.
Feltörtél bennem egy cella-szegletet,
ahol még senki nem járt, nem lakott.

Szegényes szeglet ez, s Te szentéllyé teszed:
beköltöztél ide, hogy jó helyen legyek.
Elkülönítesz, szétszedsz, összeraksz,
s mi egykor elveszett, előteremtéd azt.

Végre otthon érzem magamat magamban:
Mélységes mélyben kerestél meg engem.
Cella-szentélyemben békés, csendes harc van,
hogy az legyek, kit megszerettél bennem.

Három jótanács Jézustól válsághelyzet esetére

1. Arra fókuszálj, amiért tényleg felelős vagy!

Katasztrófák, háborúk esetén óhatatlanul megindul a bűnbakkeresés, az összefüggések és ok-okozatok szakértő vagy laikus feltárása. Napok alatt képes egy egész ország átképezni magát futballszakértőből virológussá vagy katonai stratégává: mindenki tudni szeretné, illetve tudni véli, hogy ki vagy mi okozta a szerencsétlenséget. Természeti katasztrófák esetén is minimum emberi mulasztást keresünk, és minden kor megtalálja ennek az igazolását a maga körülményei között.

Az ókorban az erkölcsileg bűnös életvitelt tartották a katasztrófák kiváltójának, amint azt Jób könyve is felsejti; és ez ma sincs igazán másképp, csak ma a túlnépesedésben, a bolygó globális felmelegítésében, a természet elpusztításában keressük a magyarázatot, végső soron ebből is erkölcsi kérdést csinálva. A felelősök keresése egyrészt kicsit növeli az egyéni biztonságérzetünket, mivel az ok-okozati hálózatok megértése pillanatnyi rendet teremt az egyébként bonyolult és nehezen érthető világban; másrészt segít csökkenteni az attól való félelmünket, nehogy mi legyünk a felelősök a katasztrófiáért.

A felelősség közösségre hárítása egyébként is alapvető emberi tulajdonságunk. Egy híres pszichológiai kísérletben a kísérleti alanyokat leültették egy szobába egyénileg és csoportosan, ahol egy idő után füstszag kezdett el terjedni. Az egyedül ülő alanyok 75%-a jelentette azonnal a füstszagot, míg a társaságban ülőknek csak 10%-a... (Darley és Latané 1968).

A felelősség elhárítása krízishelyzetek esetén egymásra mutogatással alakul, ha pedig más csoportokkal történik a katasztrófa, az még kedvezőbb a közösségi bűnbakkeresésnek, mivel a borzongásban a katasztrófa átélése nélkül osztozhatunk. A technológia, először az újságírás, majd a rádió, televízió és az online platformok csupán felgyorsítják a globális pletykák terjedését, amelyek emiatt sűrűbben érkeznek el hozzánk nap mint nap.

Természeti vagy politikai krízishelyzetek mindig is voltak, amint arról Lukács evangéliuma is tájékoztat: „Abban az időben néhányan hírt hoztak neki azokról

a galileaiakról, akiknek a vérért Pilátus az áldozati állataik vérével elegyítette. Jézus megszólalt, és ezt mondta nekik: Azt gondoljátok, hogy ezek a galileai emberek bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel ezeket kellett elszenvedniük? Nem! Sőt azt mondom nektek, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek. Vagy azt gondoljátok, hogy az a tizennyolc, akire rádőlt a torony Siloámnál, és megölte őket, vétkesebb volt minden más embernél, aki Jeruzsálemben lakik? Nem! Sőt azt mondom nektek, ha meg nem tértek, mindnyájan ugyanúgy elvesztek.” (Lk 13,1–5)

Felületes olvasat esetén úgy is érthetnénk Jézus szavait, mintha azzal riogatna, hogy aki nem tér meg, az hasonlóan fog járni – viszont, ha elolvassuk a szöveget figyelmesen még egyszer, feltűnik, hogy Jézus éppen az áldozathibáztatás ellen beszél. **Vajon a bűnösebbek voltak-e azok, akikre lesújtott egy diktátor vagy éppen a természet? Nem!** – mondja Jézus. Ne keressünk emberi hibákat másokban, ne terítsük el a saját felelősségünket!

A saját bűneinkkel, hibáinkkal, apró-cseprő botlásainkkal foglalkozunk, ezeken próbáljuk meg változtatni. A pletykálásnál és számunkra távoli katasztrófák feletti borzongásnál többet ér, ha arra fókuszálunk, amit ténylegesen megtehetünk a saját és környezetünk jobbá tételéért. Ahogyan *Assisi Szent Ferenc* imádkozza:

„Uram, adj türelmet,
Hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni,
Adj bátorságot, hogy megváltoztassam,
Amit lehet, és adj bölcsességet,
Hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.”

2. Tedd meg, amit meg kell tenned!

Az ember alapvetően nagylelkű lény. Szeretünk segíteni, és a másokon való önzetlen segítség jót tesz nekünk. Egy harminchét pszichológiai kutatást összefoglaló metaelemzés szerint azok az emberek, akik egész életükben rendszeresen végeznek önkéntes munkát, jelentősen egészségesebbek és kiegyensúlyozottabbak lesznek idősebb korukra. Más kutatások azt támasztják alá, hogy erős összefüggés van a nagylelkűség és

a boldogság között – **már egészen apró szívességek is kicsit boldogabbá tesznek bennünket** (Allen, 2018).

Válsághelyzetekben mégis gyakran tapasztaljuk, hogy nehéz megmozdulni. Lehúz a komfortzóna. A felelősség elhárításának pszichológiája itt destruktívan hat: „majd segít más”, „vannak erre külön szervezetek”, „dehogyan segítek... EZEKNEK?”, „minek jöttek ezek ide...?”. Tömegtársadalmakban, főleg nagyvárosokban, az is általános tapasztalat, hogy valaki más végül mindig segít, a szociális krízisek valahogy csak megoldódnak: a hajléktalanok valahogy csak elvannak, a menekültekről majd gondoskodik valaki más, a szegényeket meg már észre sem vesszük, mert a nagyváros elrejtje előlünk.

Az Our Father's House (A mi Atyánk háza) nevű karitatív amerikai szervezet honlapján még olyan cikk is található, hogy *A hat legjobb város hajléktalanoknak Amerikában*, arra figyelmeztetve, hogy vannak segítőkész városok, amelyek hivatalos és civil szervezetekkel, programokkal próbálnak gondoskodni az elesettekről; de vannak olyan helyek is, amelyek mindent megtesznek azért, hogy levegőnek nézzék a szegényeket. A társadalom személytelensége miatt egyéni vagy akár közösségi katasztrófák történnek úgy a szemünk előtt, hogy símán elmegyünk mellettük.

Jézus pontosan ez utóbbitól szeretne megóvni bennünket, amikor ezt mondja: „Adjátok el vagyonotokat, és adjátok alamizsnául, **szerezzetek magatoknak el nem avuló erszényeket, el nem fogó kincset a mennyben**, ahol a tolvaj nem férközhet hozzá, a mely sem emészti meg” (Lk 12,33). Drasztikusan fogalmaz, mert drasztikus a helyzet is – de nem szeretne mást, csak hogy mozduljunk meg végre. A kifogásoknak legyen vége. Másoknak, de magunknak is jót teszünk ezzel.

3. Ne félj – segíts inkább azoknak, akik rászorulnak!

Jézus egy szívszorító helyzetben élt. A Szentföldet egy akkor legyőzhetetlen, hatalmas hadsereg szállta meg. Az utcákat idegen katonák járták, a lakosságot császári adószedők fosztották ki, a helyiekre a saját kultúrájukat és vallásukat kényszerítették rá, bálványokat és szá-

mukra undorító szokásokat, például fiatal férfiak meztelen birkózását egy olyan kultúrában, amelyben a meztelenség szigorú tabu volt.

Az ország politikailag megosztott volt – a „haladók” köre elkezdte átvenni az idegenek szokásait, míg a „lázadók” fegyveres ellenállást szított és terrorcselekményeket hajtott végre. A társadalmat bizonytalanság, meghasonlottság, belső ellenségeskedés és árulás osztotta meg, legfőképpen a félelemtől vezéreltetve: félelem az erkölcsi megsemmisüléstől az egyik oldalon, félelem a fizikai megsemmisüléstől a másik oldalon. És bár utólag tudjuk, hogy négy évtizeddel később végül tényleg kitört a háború, és a jeruzsálemi templommal együtt megsemmisült az ország, Jézus idején ez még csak aggodalom volt.

Jézus maga is megsiratja Jeruzsálemet, és erre Jeruzsálem leányait is felszólítja (Lk 13,41). És ebben a feszült helyzetben Jézus mégis ezt mondja: „Ne féljete azoktól, akik megölik a testet, de azután többé nem árthatnak. [...] Ugye, öt verebet adnak két fillérért, de Isten egyről sem feledkezik meg közülük. Nektek pedig még a hajatok szála is mind számon van tartva. **Ne féljete, ti sok verébnél értékesebbek vagytok!**” (Lk 12,4-7)

Mit lehet kezdeni az Ige bátorító szavával krízishelyzetben? Hogyan lehet legyőzni az aggodalmat, félelmet? Láthattuk, hogy Jézus is aggódott, sőt sirt Jeruzsálem sorsa felett. Mégis azt kéri tőlünk, hogy ne féljünk. Hogyan lehetünk erre képesek? Egyrészt vonuljunk el egy kicsit a világ zajától, kulcsoljuk össze a két kezünket, és keressünk megnyugvást a mi mennyei jó Atyánknál. Az ima csendessége elcsitítja a bennünk háborgó vihart. Másrészt pedig menjünk ki a világba, és cselekedjük a jót. Nézzünk körül a gyülekezetünkben, a környezetünkben, hogy mi az, amit személyesen tehetünk. A legkisebb apróság is számít – nemcsak azoknak, akiknek segítünk, hanem saját magunknak is.

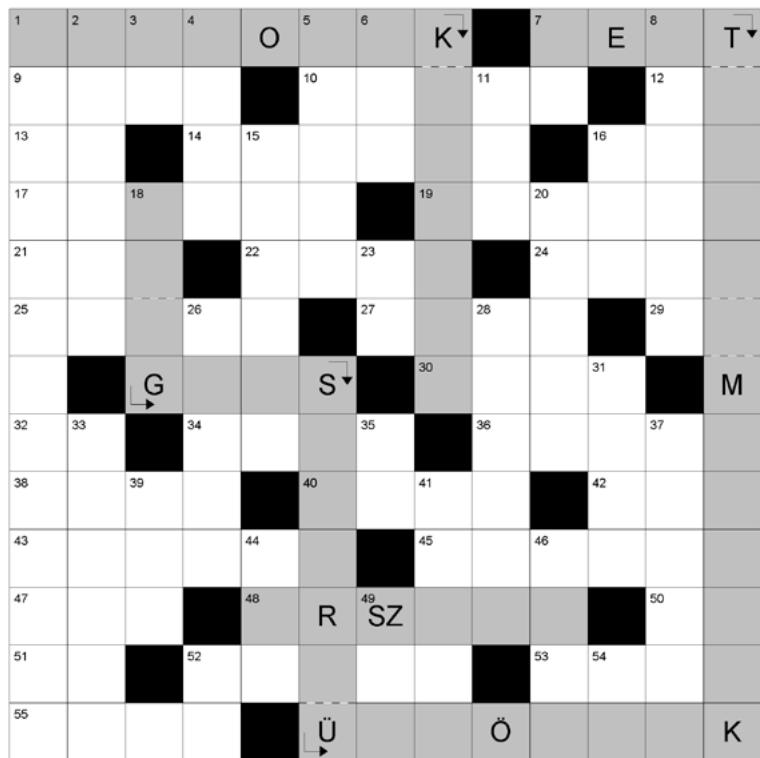
Kevés jobb érzés van az életben, mint felkelni a kényelmes kanapéről és elvinni az otthon melegét azoknak, akiknek ez nem adatott meg. Adjon erőt a mennyei Atya mindannyiunknak ehhez.

MAROSSY
ATTILA

teológus

Keresztrejtvény

Vízszintes

1. Az igevers első része. 7. Az igevers harmadik része. 9. Német gépkocsimárka. **10.** Róma polgára. **12.** Részben ráöntő! **13.** Páros csel! **14.** Szegény Dzsoni és ...; Lázár Ervin gyermekregénye. **16.** Bevezető, röviden. **17.** Megreked. **19.** Thébé anyja a görög mitológiában. **21.** Bizony, régiesen. **22.** Szente ...; Jászai Mari-díjas magyar színész, rendező, dramáiró, műsorvezető. **24.** Mekk ...; ezermester kecske. **25.** Arab eredetű női név, jelentése: hűséges. **27.** Földtörténeti időszak. **29.** Tábla része! **30.** Lara Croft: ... Raider; Simon West 2001-es akció-kalandfilmje, Angelina Jolie-val a főszerepben. **32.** Lada fele! **34.** Döntést halogat. **36.** ... Gainsbourg; francia költő, zeneszerző, énekes, színész, filmrendező. **38.** Község Nógrád megyében, a Salgótarjáni járásban. **40.** Lefelé módosított zenei hang. **42.** Mondabeli beóciai hős. **43.** Mázzal bevont cukorka. **45.** Mufasa fiére Az orosz-lánkirály című 1994-es animációs filmben. **47.** Retesz. **48. Az igevers negyedik, befejező része. 50.** Négy fele! **51.** Lán-gol. **52.** Gyám, pártfogó, idegen eredetű szóval. **53.** Nil novum sub ...; nincs új a nap alatt, latinul. **55.** Ételt izesítő.

tű szóval. **53.** Nil novum sub ...; nincs új a nap alatt, latinul. **55.** Ételt izesítő.

Függőleges

1. Utós sportcsapat tréningje. **2.** ... Spirra; dél-koreai sportkocsimárka. **3.** Félhold! **4.** Iskolai tanuló. **5.** Magyar színész, táncművész (Kata). **6.** Becézett Olivér. **7.** Zschopauban gyártott motorkerékpár-márka volt. **8.** Focilabdát kapura ível. **11.** ... Paolo; Brazília legnépesebb városa. **15.** Győr-Moson-Sopron megyei község. **16.** A szív oldala. **18. Az igevers második része. 20.** Oscar-díjas amerikai filmrendező, producer, forgatókönyvíró (Robert Jonathan). **23.** Jégcsap szélei! **26.** Az ókori egyiptomi templomok szentélyében álló szoborszekrény. **28.** Szemcsés, kristályos anyag a fogak közé kerülve csikorog, tájszóval. **31.** ... Pitt; kétszeres Oscar-díjas és háromszoros Golden Globe-díjas amerikai színész, filmproducer. **33.** Nehéz leckét végigolvasó. **35.** Zenekezdet! **37.** A világ legismertebb internetes keresőmotorja. **39.** Fül, angolul. **41.** Újlatin nyelv. **44.** Régi francia pénzérme. **46.** Etióp hercegi cím. **49.** Kolloid oldat. **52.** A Balaton is ez. **54.** Peron vége!

Sűgó: AON, DEMME, IODAMÉ, NAOSZ, OULLIM, PERM, RASZ, SERGE, SOU, TOMB, TUTOR.

Készítette: Meleg Dávid

A megfejtést a szerkesztőség címére várjuk: 1164 Budapest, Baththyány Ilona u. 38–40.

A hiteles keresztyénekre felfigyel a világ

Gerőfiné Brebovszky Éva a Pesti Evangélikus Egyház Deák téri gyülekezetének lelkésze, aki az Evangélikus Hittudományi Egyetemen doktorált, ahol tizenhat éven át tanított óraadóként. A Szentlélek vezette döntésekről, Isten akaratának elfogadásáról és a misszióról beszélgettünk.

Könnyebb vagy nehezebb volt szüleid példáját követve Isten szolgálatát választani? Hogyan vált sajátoddá a lelkési elhívásod?

Édesanyám misszionáriusnak tanult, amíg be nem zárták a misszióiskolát, édesapám pedig lelkési szolgálatban állt. Szüleim úgy tekintették a szolgálatukat, mint Magyarországon végzett missziót. Isten ígését hirdették akkor, amikor a szocializmus idején ezt sok akadály nehezítette. Belülről ismertem meg a lelkési pálya nehéz oldalát, és ez el is riaszthatott volna engem.

Az egyik nagy élményem az volt, amikor tizenéves koromban teológusnap volt nálunk, Békés megyében. Meglepődtem, hogy teológuslányok is voltak a vendégek között. A döntő mégis az volt számomra, hogy Isten ígéje megszólított és biztatott, hogy vállaljam én is ezt a szolgálatot. Mindig azt feleltem később is, amikor erről kérdeztek, hogy nem édesapám pályáját akartam folytatni, hanem Isten hívott el engem.

Mihez kötődött, hogy meghallottad ezt az isteni hívó szót?

Békés megyében, ahol élünk, gyakran hallottam, hogy a vallás idejétmúlt, és mese, ami a Bibliában van. Engem ez már gyerekként arra indított, hogy próbáljak válaszokat keresni az ő érveikre.

Tizenhárom éves koromban szólított meg személyesen Jézus Krisztus, akkor választottam, hogy ő legyen az életem Ura, és ő irányítsa a döntéseimet. Éppen akkor küldte oda az Úristen Győri János Sámuel Békéscsabára segédlelkésznek. Ő összeszedte az ifjúságot, zenekart, énekkart szervezett, amibe én is bekapcsolódtam. Átélttem, hogy mennyire vonzó módon lehet fiatalok között is hirdetni Isten ígését. Megérintett Kis János példája is, aki Orosházán volt lelkész, és ott szintén nehéz körülmények között szervezte meg az ifjúságot.

Az imádságaimra kaptam választást Istentől azt, hogy a teológián van a helyem. Békéscsabáról abban az időben legalább hatan indultunk a teológiára. Az évfolyamban mi, nők voltunk többségben, annyira nem volt vonzó akkor a lelkési pálya. Mi pontosan úgy éreztük, hogy ha nincsenek férfiak, akkor nekünk kell mondanunk az ígét és vállalni a nehézségeket.

Elmondad, ahogy Jézusra bíztad az életedet. Hogyan magyaráznád a megtérés fogalmát?

Megtérni szerintem igazán az az ember tud, aki rájött, hogy az a helyzet, amiben ő van, nem jó. A héber szó jelentése: hátat fordítani annak, amiben eddig voltam, és elindulni az ellenkező irányba. Ez egy emberi szándékot jelent. A görög megtérés kifejezés tartalma pedig az értelem megváltozása, ez a *metanoia*. Ez azt jelenti, hogy másképp kezdem látni a dolgokat, mint ahogy eddig láttam. Nem elégít ki, amiről addig azt gondoltam, hogy a boldogságom múlik rajta.

Hiszem, hogy a megtérés Isten Szentlelkének a munkája is, aki mindnyájunkban ott dolgozik, és arra ösztönöz, hogy feltámadjon bennünk a vágy Isten után. Egy olyan rendezett élet után, amely véget vet annak a sokszor önpusztító életformának, amely megkörmökeztet bennünket. Ennek a belátása a bűnbánat, aminek következtében nyitottá válik a feloldozás szavára, amit Jézus felkínál.

Mindenkinek egy saját története van ezzel kapcsolatban, és biztos, hogy ebben Isten nagyon sok embert mozgósít, amíg valaki Istennél találja meg az élete értelmét és célját.

Pilisen kezdted szolgálni lelkési munkatársként, ezután Erlangenben tölthetted egy évet ösztöndíjasként. Végül 1987-ben avattak lelkésszé. Az ekkor kezdődő tényleges lelkési

**szolgáltatodnak szintén több szaka-
sza lehetett mostanáig. Lelkészi, va-
lamint a megtéréssel kezdődő hitbéli
utad miként alakult? Voltak megtor-
panások, majd megerősödések a hi-
tedben?**

Az Istennel való kapcsolat valóban egy gazdag történet az ember életében. Tizenhárom éves korom előtt is hittem Istenben, de akkor egy személyes döntést hoztam, hogy azt az Úr Jézus fogadom el Urannak, aki értem meghalt és megbocsátotta a bűneimet. A következő életszakaszomban sokan megkérdőjelezték azt, hogy helyes-e, hogy a lelkesítő pályát választom nőként. Erre is csak azt tudtam elmondani, hogy engem Isten elhívott, én neki nem mondhatok nemet.

A próbatételekben csak az segített, hogy az Isten ígéjéhez ragaszkodtam. Ezen keresztül naponta megélem Istennel a személyes kapcsolatot. A hittem nem egyfajta egyháziasság vagy szép örökség, hanem a levegőt jelenti számomra.

Amikor a testvérem meghalt, az egy hitpróba volt, hogy Isten segítségével hogyan lehet elfogadni ezt, felállni és tovább hirdetni az Isten szeretetét és bocsánatát. Ekkor vált világossá, hogy Isten nagyon szeret, de neki hatalma van arra, hogy úgy döntsön, amit esetleg én nem értek.

Amikor Erlangenből hazatértem, a püspököm Gyönkre helyezett segédlelkésznek Lackner Aladár esperes mellé. Rengeteg oda tartozó kis faluban mindketten minden vasárnap öt-hat istentiszteletet tartottunk, ezek legalább felét német nyelven. Ez elég kimerítő volt. Voltak, akik azt mondták, hogy ne fogadjam el ezt a helyet, fellebbezzek. De hálás voltam, hogy egy évig kint tanulhattam

Németországban, és most megtehetem, hogy németül prédikáljak azoknak, akik vágyanak az anyanyelvükön az igére.

Két évig voltam ott nagy szeretetben, ezután érkezett a hívás a Deák téri gyülekezetbe, amire álmomban sem számítottam. Itt aztán volt lehetőségem arra, hogy megszerezsem a doktorátusomat, tanítsak a teológián és a gyülekezetben is sokféle téren szolgálhassak.

Az evangélikus teológia újszövetségi tanszékén tanítottál, és újszövetségi témában doktoráltál. Mi alakította a teológiai érdeklődésedet?

Már gyerekkoromtól nagyon érdekelt a Biblia, ezért a teológián is a biblikus tárgyak kötötték le a figyelmemet.

Cserháti Sándor újszövetségi professzor ajánlotta fel nekem, hogy végzésem után menjek ki ösztöndíjra Németországba, és a vele való beszélgetés során alakult ki, hogy a Zsidókhoz írt levél legyen a témám. Ez Jézusról mint főpapról szól, ószövetségi kultuszi képekkel fejezve ki a megváltásunk titkát. A Zsidókhoz írt levelet nem igazán értheti a mai olvasó magyarázat nélkül.

A doktori disszertációm tehát bibliaértelmezési, hermeneutikai jellegű volt. Nagy örömet okozott nekem, amikor hermeneutikai szemináriumokat tarthattam a teológián, és beszélgethetünk ezekről.

Az egyházunkban is az egyik legfontosabb kérdés napjainkban, hogy hogyan értjük a Bibliát. Luther azt mondta, hogy a Bibliának a legfontosabb tanítása a „was Christum treibet”, tehát ami Krisztust hozza elénk. Ő igazán a Biblia magyarázója, tehát aki az ő személyére figyel, az biztosan nem fog tévtanokat kiolvasni a Szentírásból.

Említetted a szüleid elkötelezettségét a misszió iránt. Édesapád, Brebovszky Gyula volt a Magyarországi Evangélikus Külmisziói Egyesület tiszteletbeli elnöke. Mit jelent számodra a misszió egyházunkban és a főváros közepén, a Deák téren?

Itt vannak Budapest utcáin is azok, akik nem hallották még Jézus Krisztus örömhírét. Elég ma a munkahelyünkön vagy az iskolában keresztyénként élni, ez már elég provokáló lehet. A keresztyén ember az életével tud a legjobban misszionálni.

Sokan nagyon keveset tudnak a keresztyénségről, és csak azt próbálják értelmezni, amit a média sugall. Ha azonban a szomszéd, a barát, az ismerős lesz keresztyénné, az már sokkal vonzóbb. A személyes, lélektől lélekig

Gerőfiné Brebovszky Éva szülei

terjedő, hiteles életnek van ereje a mai világunkban. Szerintem a lelkeseknek sokkal többet tehetnek a nem lelkes keresztyének, ahogy a saját családjukban követik Krisztust.

Úgy gondolom, hogy a közeljövőben nagyon sokan fognak érdeklődni Krisztus iránt, mert nagy éhséget látok a fiatalokban, és ott van a kiáltó üresség sokak életében. Ezt az úrt Jézus Krisztus tudja kitölteni. Figyeljünk arra, hogy ő felhasználhasson bennünket, és a Szentlélek eszközei lehessünk a körülöttünk lévők életében.

Mi az igazodási pontod, igéd, amihez visszatérsz a szolgálatodra, terveidre tekintettel?

Számomra meghatározó az az ige, hogy „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid 13,7). Aki nek megtapasztaltam őt, amikor fiatal koromban célt és értelmet adott az életemnek, ugyanazt tapasztalom ma is abban a helyzetben, amelyben vagyok, és a jövőre nézve is reménységem, hogy nem fog magamra hagyni.

Ha az ember elfogadja Isten vezetését az életében, megtapasztalja, hogy ő mindent jóra tud fordítani. Minden mozaikdarabka a helyére kerül, és valami egészen csodálatos remekmű születik.

ERDÉSNÉ
KÁRPÁTI JUDIT

Édesapánk, Pátkai Róbert

Lassan már egy éve nincs közöttünk Pátkai Róbert, az angliai evangélikusok püspöke, a hazai és külföldi evangélikusság jeles támogatója, a magyar kultúra felkarolója, Krisztus ügyének rajongója. A nagyon szeretni tudó és könnyen szerethető hitvallóról bensőséges vallomást tettek gyermekei, még közelebb hozva hozzánk amúgy is közvetlen személyét. Az eddig tőle megjelent írások, a róla megjelent megemlékezések, érkelek sorában különleges ajándékként vehetjük gyermekei alábbi közléseit. (Bakay Péter)

Meglepőnek tűnhet, hogy Édesapánk egyház iránti odaadó, szinte mindent felemészítő szolgálata ellenére a gyermekkori otthonunk a rejtett vallásosság helyszíne volt. Ez azzal az előnnyel járt, hogy elősegítette a nyugodt, biztonságos és szeretetteljes légkör kialakulását, viszont csak halványan emlékszem a családi áhitatokra, bibliaolvasásokra. Ennek gyakorlati oka volt: egészen a tinédzserkorunkig Apu ritkán volt otthon esténként. Gyülekezetei nem a közeli falvakban vagy kisvárosban voltak, hanem a szerteágazó londoni rengetegben és azon túl is. De van ennek másik magyarázata is: Apu a hitét az életében, magatartásában hordozta. Számára az ember életének minősége számított. Talán ezért volt az, hogy a pusztán ékesszóló embert jöttek nélkül nem nagyon vette komolyan.

Ahogy a folyó csöndje a felszín alatt hordozza az éltető energiát, úgy az ő mélységeiből, nem pedig a szavak habzásából tapasztaltuk Isten sokoldalú kegyelmét. Gyermekként emlékszem a hosszú, néha éjszakai utazásokra, hogy szétszórt nyáját szolgálhassa. Mindig alaposan felkészült a prédikációkra, lelkipásztori látogatásokra, gyűlésekre. A mások javára megvalósított önmegtagadást nem a Bibliából tanultam, hanem szüleink példájából.

Apu az evangélikus teológia és gyakorlat elkötelezett védelmezője volt, de megtanult más hagyományokat is értékelni, nemcsak az anglikán és katolikus egyházzal való „hivatalos” kapcsolata során, hanem személyes szinten is. Egyszer, amikor egy szabadegyházi gyülekezetet látogatott velem, meglepődésemre megjegyezte, hogy az egyház jövője talán az ilyen kis, hűséges gyülekezetekben rejlik.

Máskor egy anglikán templomban a Jézus egyik „kemény” mondásáról tartott prédikáció elhangzása után ára-

dozott a prédikációról, hogy milyen jó volt, elismerve, hogy ő nem tudott volna ilyen világosan tanítani.

Kiállt a hit igazságáért, elveiből nem engedett. Amikor egyszer családi ismeretség révén felkérték, tartson temetést egy ateista embernek, rájött, hogy az alkalom könnyed, felszínes hangulatú megrendezésében csupán „dísznek” akarták. Azzal a feltétellel egyezett bele, hogy a Bibliából keresztényen üzenetet adjon át. „Hogyan is tudnék mint Krisztus képviselője nem beszélni a feltámadásról?” – mondta.

Csábító szereteteinket feldicsérni, de Édesapánk nem volt elérhetetlen szent. Őszintén beszélt hiányosságairól („van bennem egy kis hiúság”; „jobban szerettem volna”), de hosszú élete során egyre szelídebbé vált, egyre inkább el tudta nézni mások hibáit, edesebb lett a lelke. Megtanulta kimunkálni, bár-

milyen tökéletlenül is azt a benne lakozó kegyelmet, amelyre oly sokszor támaszkodott.

Tamás

*

Apu nagyon óvott engem kislánként, de felnőttként is. Gyakran a három hosszú vasárnapi istentisztelet után a karjaiban fogva cipelt be a házba, és fürdés közben elénekelt a „Csütörtök a kis faluba, megy a kislány a folyóba” dalt, amely örökre az enyém lett. Egyszer, amikor nyolcéves lehettem, kimentett a gyorsan áradó Marosból, alig tudta a saját fejét a víz fölé tartani. Évekkel később, amikor a tériszonyomtól megbénulva álltam egy szakadék mellett, az ő megnyugtató és iránymutató szavai, valamint a derekam köré tett erős szorítása juttatott fel a hegy tetejére. Ma is mennyei Atyámra emlékeztet.

Felnőttként Apu bölcsessége döntő fontosságú volt nehéz házasságomban. Kűszködtem azzal, hogyan neveljem fel a két kislányomat, de Apu és Anyu állandó szeretete, imája és tanácsai megtartottak. Ilyeneket mondott: „A fegyelem szeretet nélkül veszélyes, ugyanígy a szeretet fegyelem nélkül veszélyes. A gyerekek megbábnak kibújni a határok alól, de ne félj attól, hogy elveszítet a szeretetüket. A gyermek többet tanul a példából, mint abból, amit mondasz. Játsszani a gyerekekkel nélkülözhetetlen. A szórakozás fontos, de nem szabad komolytalannak venni a gyermek problémáját, hiszen az ő problémáik ugyanolyan nagyok nekik, mint a mi felnőtt problémáink nekünk.” Nem csoda, hogy „kis emberpalántának” nevezte őket.

Egy Anglia és Franciaország közötti kompátkelésen megpillantott egy fiatal, kimerült házaspárt két kisgyermekkel.

Tamás, Julianna, Róbert

Felajánlotta, hogy vigyáz a gyerekekre, amíg a szülők kipihenik magukat. A gyerekek hatalmasat mulatoztak, de persze ma már ez nem lenne lehetséges.

Csodálatos képessége volt másokkal úgy bánni, hogy különlegesnek érezzék magukat. „Még ha elfoglalt vagy is, ne mondd, hogy csak egy pillanatra érek rá. Ha valaki meglátogat vagy valami ügyben felkeres, ne keltsd azt a benyomást, hogy máson jár az eszed. Ne hagyd az illetőt zavarban álldogálni, tessékeld be, kínálj neki helyet. Gondolj arra, hogy csak egy pillanatban a legfontosabb személy az előtted álló ember.”

Apa sokat mesélt gyerekoráról. Nagyon szerette édesanyját, és azt hiszem, a védelmező felelősségérzete ebből az időből ered. Édesanyánk gyakran kifejezte, mennyire meglepő, hogy a mi Apunkból háttére ellenére milyen jó, szerető férj és apa lett. Hoz-

átette: „Nem tudsz olyat adni, amit nem kaptál, de Isten kegyelme által minden lehetséges”.

Számtalan módon kimutatta szeretetét és tiszteletét Mamikánk iránt, rendszeresen bókolta neki előttünk.

Gyakran az apró dolgok nagy benyomásokat hagynak maguk után. Amikor családi játékokat játszottunk, Apu soha

Csodálatos képessége volt másokkal úgy bánni, hogy különlegesnek érezzék magukat.

nem aggódott a vereség miatt. Számára a kegyes vesztes is fontos volt, mert „az élet elkerülhetetlenül veszteségeket hoz”. Megtanultam, hogy a bátran elviselt kudarc ugyanolyan fontos, mint a siker.

Julianna

*

Életrajz

Pátkai Róbert 1930. december 2-án született Budapesten. Lelkészi szolgálatát 1954-ben kezdte Irsán. 1956-ban, a forradalom után Angliába ment, ahol megszervezte az Angliai Magyar Evangélikus Egyházat. 1964-től a londoni evangélikus gyülekezet lelkésze, 1977-től az Egyesült Királyság Angol Nyelvű Evangélikus Egyházának püspöke lett. 2021. augusztus 4-én fejezte be földi pályafutását.

A bőkezűség Apunak egyik kiemelkedő tulajdonsága volt. Ahol szükségét látott, ösztönösen adakozott, akár koldusnak, postásnak, idegennek, rászoruló barátoknak, és természetesen nekünk – idejéből, gondoskodásából és pénzéből. A Magyarországon élő szorgos lelkészek, beleértve szűkös helyzetű teológiai korszait, mindig közel álltak a szívéhez. A kommunizmus idején gyakran hívta meg ezekben gyermekeiket és fiataljait Londonba. Nemcsak az utazási tervekről, a szállásról

és a megfelelő programokról gondoskodott, hanem a „csomaghoz” egy londoni idegengazdát is előteremtett – a „Kis Robi” személyében. Mivel abban az időben egyetemi tanulmányaim miatt ott-hon laktam, Apu ügyesen beszervezte a jótékony vállalkozásába.

Emlékeztetett bennünket, hogy az adakozás befektetés: „Soha ne légy zsugori, ne várj megtérülést: Istennek megvannak a maga útjai”. Úgy adott, hogy a bal keze nem tudta, mit csinál a jobb. Gyakran csak évekkel később értesültünk néhány eseményről, és felfedeztük, hogy Jézus szavai – „Adjatok, és adatik nektek” – szó szerint beteljesedtek, néha a legelképseztöb, legváratlanabb módon.

A változásokhoz való alkalmazkodóképesség általában nem az idős ember erénye. De Apu észlelte az Úr készítette új helyzetet. Megdöbbenett, hogyan sikerült neki mindössze három héttel szeretett Zsóka halála után a liverpooli családjába biztonságába költöznie, hátrahagyva hatvan éve közös otthonukat. Soha nem panaszkodott. Szinte naponta kifejezte háláját Morának, a feleségemnek, minden egyes kedvességért, minden elfogyasztott ételért, minden filmért, amit szórakoztatására választottunk ki.

Saját halandóságával nyugodtan és elfogadással nézett szembe. Néhány hónappal hozzánk költözése után tüdőrákot diagnosztizáltak nála. Az életben elért eredményei azonban soha nem tántorították el az egyszerű emberek iránti szeretetétől, és nem homályosították el egyszerű hitét, amely rendíthetetlenül végig megmaradt.

Folyamatosan szórakoztatta és lenyűgözte a naponta bejáró gondozóit, akik megszerették „Róbert”-et. A szeme csillogó mosolya valahogyan nem halványult el.

A testvérek közül a legidősebbként rám háru, hogy a sírjánál néhány szót szóljak a gyászoló családhoz. Bár az érzelmek ilyenkor mélyen felkavarodnak, nem a veszteségen, hanem az előnyökön gondolkodtam el. Az a kis forrás, amely Apu életében bugyogott fel, amikor tizennyolc éves korában felismerte Isten hívását, a kegyelem életet adó folyamataként áramlott a családjunkba. Az Istentől kapott világosság fényében megfutotta a versenyt. És amint ott búcsúztunk, mintha abban a szívbe markoló pillanatban a stafétabotot átadta volna nekünk, gyermekeinek, hogy mi is hűségesen megfussuk a nekünk szabott versenypályát.

Róbert

Formatált plántálás

Manapság még az idősebbek is találkoznak ezzel az informatikai fogalommal: formatálás. Ez a számítástechnikai kifejezés azt jelenti, hogy azt a memóriaterületet, ahol adatainkat tárolni akarjuk, föl kell készíteni, be kell rendezni az adatok fogadására.

Formázás nélkül lehetnek több terabájtos tárolóink, de ezek képtelenek lesznek az adatok befogadására. Egy ilyen formázás – szemléletesen szólva – rekeszekre osztja, polcokkal, szekrényekkel rendezi be az adatok számára a memóriaraktárt.

A keresztyének feladata informatikai munka. At kell adniuk információkat, híreket, örömhíreket, evangéliumi adatokat a társadalom számára. Bár az ember teremtségénél fogva „istenhit-kompatibilis”, vagyis futnak rajta a Teremtő programjai, de az Istentől való elszakadása miatt formázni kell az életét, a gondolkodását, hogy alkalmas legyen az öröminfó befogadására. Mondom, bár hit-kompatibilis az ember, elő kell készíteni lelke talaját az ige magvának befogadására.

Egy, az Úr Jézus Krisztus által is használt egyszerű példa erre a szántás. Bár a talaj tökéletesen termőképes, de a szántással készítjük elő arra, hogy a vetés eredményes legyen. A szántás tehát a mező formatálása.

Mi, protestánsok, lényegében a formatálás egyházi vagyunk. **Az egyház Ura Luther Mártont használta föl a 16. század elején a formatálás, a reformálás irányítására.** Sokáig nem értettem, hogy a reformáció elnevezésbe miért a forma szó került, és miért nem inkább valami belső tartalmi változásra történő utalás. Luther a belsőt célozta meg, és nem a formaságokat.

Forma dat esse rei. Szól a latin közmondás, mely nemcsak szellemes megállapítás, hanem gyakorlati igazság is. Sajnos éppen a „reformálás” em-

A keresztyének feladata informatikai munka.

berei gondolkodnak úgy, hogy a forma nem számít, csak a belső tartalom a lényeg. Ez így nem teljesen igaz!

Úgy adódott, hogy Szentendre–Budakalász–Pomáz gyülekezetplántálására 2020 elején kaptam megbízást. Az egyház Ura két hét szolgálat után pandémiával formatálta a világot, az országot és az én szolgálatomat. Ezt azonban megelőzte az a közel tízéves vallásszabadságos, egyháztámogatásos korszak, melyet számonkér majd tőlünk a Gazdánk: hogyan éltünk a lehetőségekkel?

Éppen tegnap hallottam egy egyházi épület félmilliárdos támogatásának elindításakor *Soltész Miklós*, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára megjegyzését, hogy ők adják a támogatást, de az épület megtöltése az egyház feladata.

1988-ban egy dolgozattal indult a Zákeus Média Centrum munkája, melyben többek között elhangzott egy fejtegetés a modern média egyházi szolgálatának fontosságáról. Pesterzsébeten a templomra tízemeletes paneleket építettek rá a hetvenes években. Kiverhetjük az ablakokat a harang szavával, de nem jön senki, ha mi nem megyünk, nem lépünk be az emberek életébe a mai médiás lehetőségekkel.

Íme negyven év múlva világ- és országos méretű változás történt a Covid miatt. A világon szinte minden gyülekezetben elkezdtek streamelni. **Médiásodtak és zoomosodtak az egyházak.** Tudom, sokan lótnéskodunk most is, és lemerevedve tekintgetünk hátra, holott senki nem mérte föl ennek a kényszer-médiásodásnak a hozadékát. Nem teljesen helyes, hogy a Covidra fogjuk a felére ürrült templomokat!

A pandémia kitörésének évét egyházunk az úrvacsora esztendejének tervezte, és nemigen szálltam magamba

és nem öltöztem zsákba és nem szór-
tam hamut a fejemre, nem hirdetem
böjtöt fölismervén az Úr figyelmezteté-
sét, büntetését ebben a helyzetben.

Mert régimódinak és pietistának tű-
nik, ha merek önvizsgálatot tartani úgy,
ahogyan azt a niniveiek és Jósiasék
tették: hamuban, zsákruhában és böj-
tölésben tartottak bűnbánatot.

Akik nem ismerjük fel az Egyház Ura
kegyelemből adott vallásszabadságos
ajándékait, a hatalmas állami támoga-
tásokat, törvénytörően nem ismerjük
fel az Isten nevelő szándékát a megszo-
rításokban sem.

Formatált lelkészekre van szükség!

Pál apostollal ez a damaszkuszi úton
történt meg. Minden formatálás előtt
figyelmeztetnek a programok, hogy ez-
zel a művelettel minden addigi adat el-
vész. Pál erről ezt írja: „De egyet teszek:
ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami
pedig előttem van, annak nekifeszülve
futok egyenest a cél felé, Isten mennyei
elhívásának Krisztus Jézusban adott ju-
talmáért.” (Fil 3,14)

A formatálás nem csak az épületekre
vonatkozik, hanem formatált plántálók-
ra, gyülekezetekre van szükség. A ke-
resztyén ember életében a formatálás
a szokványos kifejezéssel a megtérése.

2022 börtjében félelmetes esemé-
nyek, rossz hírek akadályozzák a lelki
szántás munkáját is. De arra is „forma-
tálnak”, hogy befogadjuk az üldözöt-
teket.

A jézusi példázat szerint nem alkal-
mas a szántásra az, aki hátratekint, és
nem előre.

Valamikor a '90-es években hábo-
rús félelem telepedett ránk. *Szevik Imre*
püspökünk Salgótarjánban *Deme Ká-
roly* iktatásán elhangzott prédikációjá-
ban elmondta, hogy a hívei közül sokan
félnek a rossz hírek hallatán, láttán. Ne
tessék nézni a híreket – tanácsolta a fő-
pásztor. Van, amikor nem kell és nem
lehet hátratekinteni.

A már idézett Lótné-szindrómáról
szól az a bibliás jövendölés, miszerint
az utolsó időkben az emberek meghal-
nak a félelemtől. Kihalnak a plántálások
a hátratekintgetés miatt. Félelemben
szorongó lelkészeinknek reménység-
formatálásra van szükségük, hogy
munkához tudjanak látni.

Külön öröm számomra, hogy Bu-
dakalász címerében több evangéliumi
szimbólum is van. A búzakalászok, a
hármasszárú mellett ott az eke. A
plántálásos szántás oka nem az eke, ha-
nem a talaj kimerültsége. Elfogyott az
alsó rétegből a tápanyag. Vagyis kihalt a
rég felébredt testvérek sora, a gyüleke-
zeteink magva. Mielőtt vetnének, plán-

A kép jobb szélén a szerző

tálnánk, meg kell tehát formatálnunk a
talajt, ekével és szántással. Meg kell for-
gatnunk. **Az új generációt, az eddig a
felszínen lévőket kell termő helyzetbe
hoznunk ekefordítással.**

És a szántással alakulnak ki a baráz-
dák, a sorok, melyek a kihajtás előtt már
láttatják a csírázás, az ébredés várható
helyét. Boldog az a gyülekezet, amelyik
a Covid miatti médiás munkáknál nem
technikát, hanem szolgálatra csírázó új
nemzedéket lát!

Az élő adásokban előfordul, hogy hat
gyerek segít. Ne csak azt lássuk,
hogy rontja a művészileg megépített
és kifestett templom képét a sok kábel,
a kameraállványok, hanem örüljünk
annak, hogy azok a suhancok, akik az
istentisztelet idejében valahol gördesz-
kánának, most részt vesznek a liturgiá-
ban és igehirdetéseket hallanak. Örül-
jünk annak, hogy több olyan családtag
kezdett el érdeklődni a gyülekezet iránt,
aki csak a diplomajutóig hozta el a fe-
leségét, de be nem tette volna a lábát
az istentiszteletre.

Az ok azt is jelenti, hogy személyes
megtapasztalás mozgatja a szántást.
Van hálaom, személyes élményem.
Az ok és a cél formázza a szolgálatokat.

A mostani világunkat leuraló ideo-
lógia szerint nincs személyes oka, ter-
vezője a mindenségnek, a létnek. Azzal
pedig meg még inkább nem szembesül
a világnézőre született polgár, hogy az
oktagadás oktalansága miatt céltalanná
válik minden.

Milyen mély magyar fogalom: ok!
Okos, oktalan, oktat. Fölkapott mai nar-
ratívákban: okafogyott, és még lehet so-
rolni. **Nem okos dolog egy okafogyott
világban vagy gyülekezetben élni.**

Az efezusi levél ötödik fejezete több-
ször is előjött a plántálásom során...
Gyermekkorom óta nagyon szeretem
a számomra nem nehézkes, hanem
nagyon is személetes Károli-fordítás-
nak egyes kifejezéseit. Károly írja az Ef
5,15-ben: „Meglásstok mimódon ok-
kal (ἀκριβῶς) járjatok, nem mint bölcs-
telenek (ἄσοφοι), hanem mint bölcsék
(σοφοί)”. Nagy öszövétségi megállapí-
tás: „A bölcsesség kezdete az Isten fé-
lelme” (Péld 1,7).

Van-e oka a plántálásomnak? Ha
igen, akkor mi az? Van-e célja, ha igen,
akkor mi az?

Plántáló lelkészi munkámat moz-
gatja az ok Oka van a szolgálatomnak,
mert kegyelmet, üdvösséget és re-
ményiséget kaptam. Ez az ok generálja
a célt. Ezt másnak is el kell mondanom,
ezt az örömet mással is meg kell is-
mertetnem. Az örömteli szívű ember
beszél, evangelizál, plántál alkalmas és
alkalmatlan időben (2Tim 4,2).

Jézus példájával fejezem ki ezt. Oka
van a mécsesnek, hogy világítson, mert
meggyújtotta a ház ura, az Egyház Ura,
és van célja: hogy önzetlenül világítson
a házban (Egyházban) élőknek.

GYŐRI JÁNOS
SÁMUEL

Elhangzott az országos missziói kon-
szultáción Piliscsabán március 23-án.

Kéz a kézben

Tanítás és misszió „felülről és oldalról” nyitott közösségben

Heinrich István

A K3 klub – vajon mi az, és mire szolgál?

Örömmel hallom, hogy sokfelé érdeklődnek a K3 klub iránt. Voltaképpen nem is csoda, hiszen a *Híd* magazin 2021/I. számában Kovács László, aki Garádi Péter könyvének teológiai lektora volt, mélyrehatóan elemezte és méltatta a vaskos kötetet, melynek címe: *K3 – A kereszténység tanítása – rendhagyó formában és közegben*. Ezt követően sokan vették kezükbe ezt a valóban rendhagyó, értékes „beszélgetőkönyvet”.

De mit is takar az a megjelölés, hogy K3? Ehhez egy kedves történet tarto-

zik. Garádi Péter feleségével, Tündével, nyugdíjasként érkezett a Balaton-felvidékre. Két első látogatójuknak egy *Útmutatót* ajándékozott, ami a Biblia rendszeres olvasására buzdít. Meglepetésére egyikük, *Homonnay Zsombor* pár nap múlva találkozót kért tőle. Ezzel kezdte: „Megéltem fél évszázadot és sok mindennel foglalkoztam: a magyarok őstörténetével, táltoshittel, horoszkóp-készítéssel, természetgyógyászattal, de miért nem mondta eddig senki, hogy a Biblia nekem szól?”

Ezek után Péter és Zsombor sokszor és sok mindenről beszélgetett. Egy ízben Zsombor megjegyezte, hogy jó volna beszélgetéseiket szélesebb körben folytatni. Sokan keresnek választ a kérdéseikre, de nincs kit megszólítaniuk. A „peremvidék”, gondolta Péter. **Akik keresik Istent, de kívül esnek a szervezeti egyházakon, gyülekezeten.** Ők azok a keresők, kíváncsiak és kételkedők (K3), akikről szó van. És így jött létre a mi K3-as klubunk.

Tudjuk, hogy Isten úgy alkotta meg az embert, hogy elhelyezte lelkében a vele való kapcsolatteremtés, vagyis a hit vágyát. De ez a hit iránti vágy sok mindennel, gyakran tetszetős félreértésekkel is betölthető. Elmélyült keresés és tudatunk megtisztítása szükséges ahhoz, hogy Isten létét és az ő országát felismerjük. Mint ahogy *Aldous Huxley*, aki kezdetben a vallás és vallásosság éles nyelvű bírálója volt, írja: „Kifelé agnosztikusként tudom mégis, ha bizo-

nyos tájakkal, műalkotásokkal, emberekkel lelki egyetértésbe kerülök, hogy Isten az ő mennyeiben van és minden rendben van a világgal.”

Ezt a fajta felismerést és biztonságot erősíti bennünk a K3 klub működése. Évenként mintegy nyolc-kilenc alkalommal találkozunk. Belépünk vendéglátóink, *Ági* és Zsombor teázójába, amely szezonon kívül klubunk fogadóhelyisége, és máris otthonosan érezzük magunkat. A résztvevők száma tizenkettőtől és tizennyolc között mozog. Kivételes esetben már elérte a huszonöt főt is.

A találkozót általában (nem mindig) Garádi Péter előadása vezeti be. A nehezebb témák megértését segíti, hogy az adott tárgyról már előre írásos anyagot kapunk. **A klub tagjai nyílt szellemű, gondolkodó és vitára hajlamos nők és férfiak.** Nincs olyan kérdés, ami nem tehető fel. Az egyes témák megközelítése kortól, természettől, egyéni tapasztalattól függően természetesen eltérő.

Eddigi találkozóinkon kerekre mintegy ötven témát hallgattunk és vitattunk meg. Ezeket a K3-ról megjelent könyv részletesen tartalmazza. Lehetetlennek tűnik kiválasztani egyet-kettőt, hogy illusztráljam a gondolati gazdagságot. Íme álljon itt mégis néhány példa: A hitről. Isten létezésének kérdése – A bűn bibliai értelmezése – A helyes imádság. A mindenható, örök Isten megszólítása – Tetszetős tévedések – Megtérés, újjászületés – A közélet, po-

Túrmezei Erzsébet 1912. február 14-én született. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem magyar–német szakos bölcsészhallgatójaként került kapcsolatba a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülettel. 1934-ben személyes elhívásra igent mondvá lépett be a Fébébe. Az egyesület 1951-es feloszlata után civilben szolgált tovább, versei, levelei által sokakat bátorító módon. Ő lett a Fébé első főnökasszonya annak 1990. évi újraindulása után. Határainkon innen és túl is ismert és szeretett versei, ének-szövegei, műfordításai mindmáig tanúskodnak alázatos, hűséges Krisztus-szeretetről. 2000. május 22-én tért haza szeretett Urához.

Ancilla Domini

**Száztíz éve született
Túrmezei Erzsébet diakonissza költőnő**

Több mint tíz évvel ezelőtt, 2012 januárjában ért a megtisztelő felkérés, hogy Túrmezei Erzsébet diakonissza költőnő születésének 100. évfordulója alkalmából, a Luther Kiadó újságírójaként kezdjek bele egy kötet összeállításába. *Dr. Fabiny Tamás* püspök, a

centenáriumra alakult emlékbizottság elnöke bízta rám a munkát – egyúttal szabad kezet is adva nekem –, hogy egy ünnepi kötet számára gyűjtsék, írják, kutassak fel régi-új anyagokat. A feladat nagysága és szépsége azonnal betöltötte minden gondolatomat. Izgatott ímélezés és telefonálás vette kezdetét, és az emlékbizottság néhány tagjából összeállt egy csapat, akik jól ismerték, szerették, szolgálatában kísérték Túrmezei Erzsébetet. Nem volt kérdés ugyanis: Erzsébet testvér, a kort, melyben élt, áldozatos szolgálatát, a Fébét, lélekemelő költészetét és maig tartó hatását bemutatni csak sok-sok imádság és csapatmunka keretében lehetséges.

A feladat számomra több volt, mint hagyományos szerkesztői munka: a diakonissza léptei nyomában egy csodálatos utazás – átvitt értelemben, de a szó szoros értelmében az országon belül is – vette kezdetét azon a napon, amikor a Túrmezei Emlékbizottság szóban forgó üléséről hazaindultam. A cél világossá vált: tanulmányokkal, interjúkkal, képekkel, dokumentumokkal állítsunk méltó emléket az Úr szolgálóleányának, Erzsébet testvérnek. Olyan gazdag életutat és köl-

tői életművet hagyott ránk, amiből a végül összeállt vaskos könyv sem tudott bemutatni mindent. Válogatni, szelektálni, fájó szívvel félretenni fotókat, cikkeket, leveleket nem könnyű, a bőség zavarát éltük át kollégáimmal, annyi helyről érkeztek anyagok, emlékek, kézírásos dokumentumok. *Ancilla Domini* – ez lett a kilenc hónap alatt elkészült, színes, szép kiállítású emlékkönyv címe.

A Túrmezei család mellett a Fébé és az Erzsébet testvérrel sok szolgálatban részes evangélikus lelkesek, *Keveházi László, Madocsai Miklós, Zászkaliczky Pál, Herzog Csaba* felbecsülhetetlen értéket teremtettek írásaikkal. Amint *Görög Hajnalka*, a Fébé főnökasszonya, *Veperdi Zoltán* Fébé-lelkész, *dr. Egyed Emese* egyetemi tanár, költő, irodalomtörténész, az evangélikus gyűjtemények, a Petőfi Irodalmi Múzeum és *Boda Zsuzsa*, a kiadó munkatársa is, aki Túrmezei Erzsébet és *Gubek Mária* levelezését dolgozta fel. Csakúgy a fél-száz tanú is, akik írásban, hangban vagy személyesen osztották meg emlékeiket a diakonisszáról.

A Luther Kiadó munkatársai is beleadták szívüket-lelküket. Azt éreztem: aki valaha is olvasott Túrmezei-verseket,

azt megérintette a diakonissza hite és Istentől kapott talentuma. Az őt személyesen nem ismerők is egyaránt szívügyüknek tekintették, hogy életművét minél többekhez eljuttassák az évforduló alkalmából.

Felmerülhet a kérdés: jómagam találkoztam-e Erzsébet testvérrel, van-e összekötő kapocs, ami a munka során extra lelkesítő erőként hatott rám? Boldogan mondhatom: igen, van ilyen. Csömörön konfirmáltam, abban a gyülekezetben, ahol néhai *Solymár Péter* lelkész mellett az a Gubek Mária, Mancika volt a felügyelő, akit 1946-os megismerkedésüktől a diakonissza főnökszöveg haláláig szeretetkapcsolat fűzött vele össze, olyannyira, hogy egy időben otthont is adott Erzsébet testvérnek csömöri házában. A parókián sokszor volt vendég Erzsébet néni. Gyerekként is tudtam, hogy milyen áldott életű szolgálattevője az Úristennek. Az, hogy a szelíd, kedves, de komoly, határozott hölgy költő és diakonissza, érdekesen, izgalmasan hangzott. Bárcsak felnőttként is beszámolhatnék vele kapcsolatos emlékekről! Mancsi névvel viszont sok-sok találkozást idézhetek fel, és Ő sokat mesélt azokról a nehéz és szép időről, amelyet átélt fiatal lánykorától fogva Erzsébet testvérrel. Összefoglalva: az, hogy a csömöri templom oltáránál vehettem először úrvacsorát, abban a templomban és gyülekezetben, amely szívének oly kedves, otthonos volt, számomra ajándék.

Visszagondolva a tíz évvel ezelőtti munkára, a találkozásokra, élményekre, az intenzív versolvasó, fényképnézegető, oral history (személyes történelmet rögzítő) interjúkra, három betű fénylik fel: SDG. Soli Deo Gloria – egyedül Istené a dicsőség, hogy a kötet elkészülhetett, hála a szerzők és közreműködők összefogásának. Bizom benne: emléket állíthat a ma is korszerű, megszólító erejű tanúságtévőnek, Túrmezei Erzsébetnek.

Hálás vagyok, hogy a 110. évfordulón ízelítőt adhatok az általa megfogalmazott és az őt érintő írásokból a *Híd* magazin több lapszámában. Olvassák, ismerjék meg vagy fedezzék fel újra, idézzék verssorait, énekeljék énekszóvegeit, de legfőképpen: kövessék az *Ancilla Domini* életének Urát, akit hirdetett szóval és tetteivel: Jézus Krisztust, Megváltónkat!

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

az *Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-életrajzi emlékkönyv szerkesztője*

Túrmezei Erzsébet megtéréséről így ír Keveházi László *Így leszel áldás* című életrajzában, amit az *Ancilla Domini*ban is közöltünk, de külön füzet formájában is megjelent:

Hamarosan másik változás állt be a család életében. *Túróczy Zoltán* a Dunántúli Egyházkerület püspöke lett, Ózdra *Marcsek János* addigi tokaji lelkész került. *Marcsek János* pedig maga helyett *Túrmezei Sándort* ajánlotta Tokajba. A család ekkor Sopronból Tokajba költözött, a tágas parókiába. Ez lett az előbb tárgyalt áttérés és konfirmáció éve 1929-ben. Erzsébet mindezek felül itt megismerkedett egy diakonissza testvérrel. Ezen a nyáron vett részt először egy Béthelben tartott konferencián. Ez a konferencia életre szóló döntést hozott számára. *Zászkaliczky Pál* lelkész 2000. május 30-án, Túrmezei Erzsébet temetésén az egyház hírdetésében hitre jutásának indulásáról ezt mondta: „Mintegy hetven évvel ezelőtt egy szeretetvendégségen a teríték mellé helyezett ígés lapon olvasta Jézus Krisztus hívását: »Te kövess engem.«” Tény, hogy akár ezen, akár az előzőben említett konferencián Túrmezei Erzsébet meghallotta Urának hangját, és elindult szolgálatába. Így illeszthető be a Fébé-törzskönyv adata mégis Túrmezei Erzsébet életrajzába: „A konfirmálás helye és ideje: Tokaj, 1929. szeptember 1.”

Tizenhét éves volt tehát, amikor a konfirmáció és áttérés alkalmából a már említett és idézett ígét kapta a *Krónikák 2. könyvéből*: „Istenem veled van, nem hagy cserben és nem hagy el, amíg be nem fejezed az Úr háza szolgálatához szükséges valamennyi munkát.” Aki ezt az ígét adta, talán nem is sejtette, vagy éppen talán nagyon is sejtette (János testvére?), hogy Istennek milyen munkását erősíthette ez az ige egy életen át, „amíg be nem fejezi az Úr háza szolgálatához szükséges valamennyi munkát”! Néhány verse erről a nagy változásról szól: a *Most élni küldetés*, *Az életparton* és a *Két életújító igécske*:

Rám mosolyogsz és rám köszönsz
a metróban.

Milyen régen találkoztam veled!
Azóta évtizedek teltek el,
Mégis a tizennégy évesen kapott
ígét ismétled,
hiszen az akkor örökre a tied lett:
„A Mester itt van, és hív téged.”
Egyetlen mondat, csak egy „igécske”,
De gyermekszívedet elérte,
És indultál Krisztus nyomában,
Követni Őt égő szeretettel.
Azóta őrzöd ezt a drága „igécskét”:

Mert ott volt és hívott a Mester.
Ragyogó augusztusi délután.
Szeretevendégségre terített,
Virággal ékesített asztalok.
Minden terítéknél ígés lapok.
Diáklány áll meg csendesesen
Az egyik mellett: „Ez az én helyem!”
S gyorsan megnézi a kezébe vett
Kis lapon, mi az üzenet.
Csak egy rövid parancs:
„Te kövess engem!”
De felejtethetlen emlék, Jézus
Krisztus akkor talált reám.
Mert én voltam az a diákleány.

Túrmezei Erzsébet: Életem verseim tükrében

Az Evangélikus Missziói Központtól megrendelhetőek azok a hangfelvételek CD-lemezen, amelyeken Túrmezei Erzsébet a lucfalvai evangélikus gyülekezetben, Széll Bulcsú lelkész meghívására, 1979. május 9–10-én elmondott előadásai hallhatók **Életem verseim tükrében** címmel.

Ezek megtalálhatók a misszio.lutheran.hu honlap **Médiatár** menüje alatt, a **Régi felvételek** között is: <https://misszio.lutheran.hu/mediatar/regi-felveletek/781-turmezei-eletem-verseim-tukreben>

CD-megrendelés: evmsi@lutheran.hu;
06 1 400 3057 (a délelőtti órákban)

Szolgálat szívvel-lélekkel – finn misszionárius házaspár Eszéken

A rádiómisszióknak köszönhetem, hogy nagyjából húsz éve megismerkedhettem *Matti* és *Tuula Korpiahóval*, akikkel azóta is tartjuk a kapcsolatot. Decemberben, amikor épp úton voltak hazafelé Horvátországból, a repülőtéren találkozunk, és a várakozás ideje alatt jól elbeszélgettünk.

Ahogy áthaladtak a biztonsági kapun, az jutott eszembe: egy idegen azt hiheti, ez a kedves idős házaspár élvezzi az életet és utazgat, pedig mögöttük kemény munkával teli hónapok állnak. Miközben a koronavírus idején sokan az otthonukat se hagyták el, ők – ahogy nyugdíjasként minden évben – Eszéken töltöttek pár hónapot. S örömmel újságolták: valaki a gyülekezetben, egy jogász, teológiát tanul és diakónusként már szolgál, reménységük szerint a nyári pásztora lesz majd.

Megkértük őket, osszák meg bizonyágtételüket a Híd magazin olvasóival.

Hulej Enikő

Közel ötven évvel ezelőtt a misszió iránti elkötelezettségünk révén találtunk egymásra. Lelkes, hívó fiataloként mindketten készültünk a szolgálatra. Tuula a missziói igazgató mellett dolgozott, én (*Matti*) pedig missziói tanulmányaimat végeztem. A Mt 28,18–20 volt a mottónk. Miután összeházasodtunk, néhány hónapot Németországban töltöttünk, majd 1974-től tíz éven át Ausztriában jugoszláv vendégmunkásoknak hirdettük az evangéliumot. Megtanultunk horvátul, munkánk során a horvát és német nyelvet használtuk. Közben lehetőségem nyílt rá, hogy külsős diákként tanuljak az akkoriban alapított zágrábi egyetem *Matthias Flacius Illyricus* Teológiai Karán – úgy, hogy szemináriumokra, vizsgákra oda is utaztam.

A diploma megszerzése után az evangélikus egyház vezetője, *Vladimir Deutsch* dékán hívott minket Eszékre. Isten vezetését láttuk ebben. Az utolsó eszéki lelkész 1944 októberében elmenekült, az egyházi ingatlanokat államosították, a bebörtönzések után már csupán néhány tag maradt. Később lehetőség nyílt az egyházi élet

újraindítására, és épületet is kaptak, de negyven éven át nem volt helyben lakó lelképásztor, távolabbról jöttek lelkészek istentiszteletet tartani. A gyülekezet azonban – a nehéz körülmények ellenére – megmaradt.

Amikor mi 1984 februárjában megérkeztünk Eszékre, kevesen jártak istentiszteletre, de lassan növekedni kezdett a létszám. Akkoriban ez nem volt népszerű, sőt az embereket le is beszélték a templomba járásról.

Nagyon érdekelt a gyülekezet története. Az 1781. évi türelmi rendelet ellenére Szlavóniában a protestánsoknak nem volt szabad vallásgyakorlatuk, csak az 1859-ben kiadott protestáns pátenst biztosított egyenlő jogokat mindenki számára. Ez tette lehetővé evangélikusoknak, reformátusoknak, hogy gyülekezetet alapítsanak. Több evangélikus települt le ott akkoriban. Egy *Lájpcczig János* nevű üzletember, a kapolcsi lelkész fia, 1850 körül költözött Eszékre, s aztán a Brit és Külföldi Bibliatársulat munkatársai is megjelentek, hogy terjesszék a különböző bibliafordításokat. Lájpcczig volt az, aki szorgalmazta a

gyülekezetalapítást, ami 1870. április 10-én, egy olyan találkozón valósult meg, amit az ő otthonában tartottak a helyi evangélikusok, valamint a könyvterjesztők (*Berhard Viktor* és *Adolf Loher*) részvételével. Loher Eszéken maradt, és haláláig a gyülekezet aktív tagja volt, és Viktor is csak 1885-ben költözött át családjával Budapestre. Lájpcczig lett a gyülekezet első felügyelője (később fia, unokája is így szolgálta az egyházat), az első két lelkészüket pedig 1872–1891 között a svájci St. Chrischona missziós szervezetnek köszönhették.

1984–1991 között teológiai mesterdiplomám írása kapcsán azt kutattam, hogyan járult hozzá 1868 és 1918 között a misszió a gyülekezeti élet növekedéséhez Szlavóniában. Ez a könyv 2021-ben jelent meg Zágrábban.

Mi misszionáriusként érkeztünk Eszékre, és szolgálatunk az elvesztett megtalálására irányult. Szlavónia nagy szörvény, ezért nagy területen munkálkodtunk. Istennek hála, sikerült újraindítani az ifjúsági munkát, a vasárnapi iskolát és a bibliatanulmányozó csoportot. **Én lelkész vagyok, feleségem**

pedig a segítőársam, aki a nők, gyerekek és fiatalok közötti szolgálatban tevékenykedett.

A horvát társadalom nagy változáson ment keresztül, és az egyház előtt több lehetőség is megnyílt. Az egyik ilyen a rádiómissziós szolgálat volt, melynek révén kapcsolatba kerültünk magyar testvérekkel, például *Csepregi Béla* lelkésszel és másokkal, s a Magyar Evangélikus Rádiómisszióval is. A *Híd* magazint ma is örömmel olvasom.

Fontosnak tartom hangsúlyozni a magyar evangélikusokkal való kapcsolatot, mert annak nemcsak a gyülekezet alakulásakor volt fontos szerepe, hanem később is.

A magyar evangélikusokat úgy ismerem, mint akik szeretnek énekelni. A mi finn énekeskönyvünkben szerepel is például a *Jézus a jó pásztor*, és a *Térj magadhoz, drága Sion...* Az Úr nem hagyja el az ő egyházát, még ha nehéz úton vezet is.

1991-ben, a délszláv háború kitörésekor haza kellett térnünk Finnországba, és nyugdíjba vonulásunkig a Finn Rádiómisszió főállású munkatársaiként tevékenykedtünk. Azóta azonban minden évben visszamegyünk Horvátországba, és 2-3 hónapig önkéntesküldünk Eszéken. Nagy örömmel végezzük ezt a szolgálatot a gyülekezetben, amelyet annyira szeretünk.

MATTI és TUULA KORPIAHO

Püspöki palota – a menny kapuja

Szombathely fényárban úszó főterén áll az impozáns római katolikus püspöki palota, ennek bejáratánál Csepregről érkezett evangélikusként várok három másodpercet, és máris vezet egy hölgy egy első emeleti fogadószobába, ahol az asztal visszafogottan, de ünnepi módon felkészítve, és egy kedves, Esztergomból jött és helyiekkel vegyes, több csoport-hoz tartozó cigányokból és magyarokból álló társaság énekel gitáros keresztény énekeket átütő erővel, kristálytisztán, több szólamban, magával ragadóan.

Pontosan hat órakor megjelenik az ajtóban az első számú ünnepelt, a születésnapos – hétköznapi ruhában. Megrendül, zavarba jön, látszik, valamire számított, de ilyen intenzív körbeölelésre nem. Közben vidéki szolgálatáról hazaérkezik *Székelly János* püspök úr, gyönyörködik a társaságban, és harmadik szavával – mint a világ legtermészetesebb dolga – fölajánlja, hogy szívesen gyóntat. Többen jelentkeznek, van közöttük, aki életében először él a lehetőséggel. Ez a szűk egy óra énekléssel, beszélgetéssel észrevétlenül elrepül.

Egy testvér kiatózik a vasútállomásra egy magyarul tökéletesen beszélő ugandai, cigánymisszióval is foglalkozó laikusért, aki magával hozta a Londonból őt látogató nigériai protestáns lelkészismerősét. A mintegy húszfős csapat kimagasló kis alakja egy erősen fogyatékos, tolokocsis cigány fiúcska, aki mindannyiunkat folyamatosan ajánlékozik abból a szeretetből, türelemből, kedvességből, gondoskodásból, amit édesanyjától, nagymamájától kapott.

Jóval hét óra után elvonulunk a püspöki palota kápolnájába, ahol egy teljes liturgiájú misén emelkedhet a szívünk-lelkünk magasba, és áll az igehirdetésben példaként élénk Árpádházi Szent Erzsébet, aki sok csapással, mégis

Isten derűjével kísért rövid életében teljeseit és maradandót alkothatott.

A mise után együtt lesétálunk a palota éttermébe, ahol a szakácsnők megtérített asztalokkal, finomabbnál finomabb ételekkel megrakott tálakkal, savanyúság-költevényekkel várnak minket. A közös ima után minőségi borokkal telt poharak koccannak egymáshoz, majd helyet foglalva megüljük az asztalközösség ünnepét is. Hamarosan elkezdődik a fölszabadult viccmondás-felvonás – aki tudott és akart, mondhatott bármennyit, bármilyet – mind illő és szellemes, a székelly vicctől a szójátékon, a találós kérdésen, a rendőrviccen át a Szent Péter-es viccekig. Hatalmasakat, harsányan nevetünk. Aztán a hirtelen sötétben három gusztusos torta jelenik meg, az egyiken 70-es, a másikon 80-as gyertyák égve. A sok énekkel tarkított vidám ünneplés éjfélig tartott...

Mind e mögött a hatalmas szervezés mögött egy „átlagos”, kétkézi munkás cigányasszony állt, akinek magasban és ragyogón Jézus az első az életében, és aki nagy hálóját magyar élettársa felé ezzel a nem átlagos születésnap ünnepeléssel

tudta kimutatni, a felé az „átlagos” férfi felé, aki ismeretségük óta emberként kezelte, aki csalódásai után megtanította örülni, aki mellett teljes embernek érezheti magát. És Anna külön meghívta azt a 80. életévét ezen a napon betöltő asszonyt is, aki egyik gyermeke keresztanyja, aki családjával, karizmatikus gyülekezetével sokat segített nekik az elmúlt évtizedekben. **Így jöttünk össze néhány órára a világ minden részéről, korosztályából, felekezetéből, különböző családi státusszal.** Óriási, szinte felfoghatatlan elfogadásban volt részünk (aki messziről jött, természetesen a püspöki palota szállóvendége is lehetett).

Micsoda helyszínen micsoda életutak találkoztak – micsoda közösséget megélve!

Volt egy földi házigazdánk, akiből csak úgy sugárzott az adás, a megelégedettség öröme, és érezhetően mindannyiunkon megnyugodott Isten mosolya, aki – örök mennyei otthon készíve – pontosan ilyenek gondolja országát földi vándorlásunk során...

BAKAY PÉTER

„A frontokon folyó küzdelem már csak következménye annak a harcnak, amely előbb folyt Krisztus ellen.”

(Slachta Margit: *Tanítás a mottóról*)

Slachta Margit szociális testvér aktualitása

Január 6-án ünnepeltük a tavaly december 7-én újrate-
metett Slachta Margit szociális testvér (1884–1974)
mennyei születésnapjának 48. évfordulóját.

A magyar parlament első női képviselőjét, a Szociális Testvérek Társaságát megalapító szerzetesnőt legtöbbször a három parlamenti ciklusban végzett képviselői munkájáról, kimagasló szociális tevékenységéről, a hazai keresztény feminizmus megalapításáról és a II. világháború idején folytatott embermentéséről ismerik.

Alakjáról és személyiségéről a tőle és róla fennmaradt írások, fényképfelvételek, a '45 utáni filmhíradórészlet és az első mandátum átvételéről a közelmúltban a Filmarchívumból előkerült, bájos fiatal nőt bemutató, száz évvel ezelőtti felvétel alapján alkothatunk képet.

A két világháborút és egy forradalmat megélt, hihetetlenül tevékeny Slachta Margitot sokféle jelzővel illeték, sok mindent tulajdonítottak neki pozitív és negatív értelemben egyaránt. Tavaly augusztusban a *Váróterem Magazin* például *A nő, aki megváltoztatta Magyarországot* címmel foglalta össze életének főbb eseményeit. Országgyűlési munkája nyomán több képviselőtársától kapta meg az „egyetlen férfi a parlamentben” elismerést, ugyanakkor az 1945 utáni két képviselői ciklusát megörökítő parlamenti naplók beszámolóí vagy a korabeli vicclapok karikatúrái már korántsem ennyire hízelgőek. „Egyénisége csupa ellentmondás, de harmóniában lévő ellentmondás, (...) jóindulatú, (...) segítőkész. Nőiessége és férfiassága egy egészen egyedülálló kuriózum, a legnagyobb nő és a legkeményebb férfi együtt” – írja róla a grafológus.

A képviselőnő életére jellemző volt a felismert értékekért vívott küzdelem. Sem a politikai korrektség, sem a tolerancia, sem az egység fontossága nem eredményezte a saját identitás, a keresztény értékek feladását. Egy 1920-as cikkben így írt erről: „Mert ha a béke és összetartás egy meggyőződésbeli elmosódottságot eredményez, az végzetes hiba volna, és út azon liberalizmus felé, mely végső kifejlődési fokán a bolsevizmus képében mutatkozott be. (...)

Bántani nem bántunk senkit, de azt ne kívánja senki, hogy az ő kedvéért színtelenekké legyünk.”

Harcolt a szegénység és tudatlanság ellen, a nők jogaiért, a krisztusi igazságok érvényesítéséért és az azt megtagadó náci és kommunista ideológiák, vagy ahogy ő nevezte, az újpogányság ellen, de szembeszállt az ideológiát gyakorlatba ültető földi hatalmasságokkal is. Inkább engedelmeskedett az Úristennek, mint a Vele ellentétben álló állami törvényeknek vagy pártrendeleteknek, még akkor is, ha ez veszélyek-

A Parlament folyosóján – 1948.

kel járt. Arra hívta a testvéreket is, hogy függetlenítsék magukat a korszellemtől, a minden jogfogalomtól elszakadt államokból áramló erős hatásoktól.

Sokat tett az anyagi szegénység és nyomor megszüntetéséért és megelőzéséért, a politikai és gazdasági struktúrák átalakításáért, de arról is meg volt győződve, hogy **a szociális bajok oka a Léleknélküliség, a bűn, a legszociálisabb tett pedig a lélekmentés.** A gazdasági és politikai struktúrák mellett a bűn struktúráinak átalakítása is céljai közé tartozott. Az ország életét és törvényeit a krisztusi igazságokra és a Tízparancsolatra kívánta építeni, kora társadalmát a Szentlélek segítségével átalakítani, vagy, ahogy fogalmazta: regenerálni a Szentlélekkel.

Azt vallotta, hogy „minden célért küzdeni kell. A küzdelem benne van az

Slachta Margit Buffalóban

élet törvényei között. S nekünk, szociális testvéreknek, különbözőképpen be kell állítanunk magunkat arra, hogy készek legyünk küzdeni mindhalálig. Különös gonddal kell örködnünk, hogy a küzdelem valamiképpen ki ne fáraszson.” Tudjuk róla, hogy őt nem fárasztotta ki, mert az ember földi és örök boldogságáért, a krisztusi törvények és a Tízparancsolat érvényesüléséért folytatott küzdelmet az irgalom cselekedeteivel, a szeretet fegyvereivel és a Szentlélek Úristen segítségével vívta.

Meg volt győződve arról, hogy a háború csak következmény. A földi pokol tüzeit a krisztusi igazságok és jogrend megtagadása gyújtotta meg. „Puskapor és ágyúk helyett a szeretet fegyvereivel dolgozni, páncél és sisak helyett lelki-ségbe öltözni, és ebben a világháborúban – mely Isten Szentlelke ellen folyik –, Isten Szentlelkéhez csatlakozni.”

Újratemetésekor többen nevezték őt prófétának, de már halálát követően is prófétaként emlékezett rá egy újságcikkben az őt jól ismerő kortársa, a Szociális Testvérek Társasága egykori előjárója, *Fenyvesi Judith* testvér is.

Talán leginkább az irgalom prófétájának nevezhetjük Slachta Margitot, akinek 1908-ban választott szerzetesi mottója ez volt: Jézusom, irgalom! 1923-ban a Szociális Testvérek Társaságát is az Irgalmas Szűzanya mint Fogolykiváltó Boldogasszony képe előtt alapította meg ugyanezzel az éves mottóval, mert tisztában volt azzal, hogy karunk teljesítménycentrikus, önmagával és másokkal szemben irgalmatlan emberének Isten irgalmára van szüksége. Jézushoz kiáltott, hogy

Isten irgalmáért esdjen – és nagy dolgokra vállalkozott.

Slachta Margit látta a saját gyengeségeit, hibáit, bűneit, a világ bűneit, „a valóság rettenetességét” (ahogy ezt egy 1920-ban írt újságcikkben meg is fogalmazta), s nem csüggedt el, nem keseredett meg, nem vált reménytelené. Tudta, hogy „a kereszténység eredménye nem az, hogy nincs szenvedés a földön, hanem az, hogy **a szenvedésnek nincs hatalma a boldogságon.**”

Törekedett mindenben meglátni a jót, a kegyelem működését, őrizni és árasztani a nyugalmat, kialakítani a pozitív lelkiiséget, minden történést az Úristen kezéből elfogadni. Szemlélte az Úristent, az ő csodálatos teremtményeit, s nemcsak hogy magáról megelégedve dolgozott, de megtanulta Isten szemével, prófétai módon látni a világot. A Bölcsesség Lelkének naponkénti segítségül hívásával igyekezett a földi élet eseményeit az örök igazságok fényében szemlélni.

„Soha semmiféle papi ügyeskedés, rábeszélés és pöz nem tudta velem a kereszténységet és a vallásosságot úgy éreztetni, ahogy Margit testvér” – írta róla a társaság anyaházába menekített *Heltai Jenő*.

NÉMETH EMMA

Irodalom:

Slachta Margit lelki öröksége I., II. és III., szerk. Berkecz Franciska, 2011, 2012, 2013.
Mona Ilona: Slachta Margit, Corvinus Kiadó, 1997.
Slachta Margit: Folytatások és kiindulások, Magyar Nő, III. évf., 1920/10., szeptember 11.
A Lélek Szava katolikus lelkiéleti lap, 1934/1.
Heltai Jenő: Négy fal között, Naplójegyzetek 1944–1945., Magvető, 2017.

Cselekvési terv az evangélikus oktatási intézményeink missziói stratégiájához

A Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói és Evangelizációs Bizottsága javaslatának egy fejezete, melyet a zsinat kérésére készített 2015-ben.

Helyzetfelmérés, tények

1. Egyházunk a méretéhez képest hatalmas oktatási rendszerrel rendelkezik, ahol lehetőségünk van fiatalok napi szintű megszólítására. Ez egy óriási ajándék, lehetőség, de felelősség is.

2. Oktatási intézményeinkben – a diákok mellett – nagyon sok pedagógus, óvodapedagógus, dajka, adminisztratív munkatárs és különféle szakmunkás dolgozik. Lehetőségünk van feléjük is hirdetni az evangéliumot.

3. Az evangélikus oktatási intézményekben tanuló, tanító vagy dolgozó embereken keresztül családok – szülők, testvérek, házastársak, nagyszülők – érhetők el.

4. Az intézményeink be vannak ágyazódva egyrészt egy település, kerület életébe, így programjaikkal el tudnak érni egyházon kívüli embereket is. Másrészt sok intézmény szoros kapcsolatot ápol egy-egy evangélikus gyülekezetrel, s így lehetőségük van, hogy összefogjanak és egymás missziói szolgálatát erősítsék.

Az alapok tisztázása – rengeteg kérdés

Ezek a tények, de ahhoz, hogy tovább tudjunk lépni, tisztázni kell néhány fontos alapkérdést.

Az elmúlt harminc évben ezernyi tapasztalat gyűlt össze szerte az országban egykori és jelenlegi iskolalelkészek, igazgatók, pedagógusok, oktatási szakemberek fejében, szívében. Egy missziói stratégia beindításához elengedhetetlen ezeket átbeszélni.

– Missziói terület-e egy óvoda, iskola?
– Miért választanak a diákok egy evangélikus intézményt? Arra a többletre van szükségük, amit hitünkéből fakadóan adni szeretnének, vagy sokkal inkább a modernabb infrastruktúra, magasabb oktatási színvonal és a következetesebb nevelési elvek a meghatározók a döntésnél?

– Elég fiatal és pedagógust tudtunk-e életre szóló módon elérni az evangéliummal? Ahol igen, ott mi működött jól? Ahol nem, ott mi lehet ennek az oka?

– Hányan lettek az egyházi iskolában átért hittanórák, áhítatok hatására egy adott gyülekezet tagjai? Megjelentek-e

az evangélikus egyházi iskolások a presbitériumokban, a szolgálók csapatában? Milyen programok, szolgálatok, ötletek segítettek nekik ebben, s melyek távolították el a diákokat az egyháztól, a gyülekezetektől?

– Van-e koncepciónk a kollégisták között végzendő misszióra, s mik a tapasztalatok?

Külön meghatározó kérdés a helyi gyülekezetek és az iskolák kapcsolata.

– Elég befogadóak és nyitottak voltak az iskolák közelében található gyülekezetek a diákok felé? Szerveztek-e programokat külön a diákoknak, vagy csak a hagyományos gyülekezeti alkalmakra várták őket?

– Van-e a gyülekezetben olyan ifi, ahová beépülhet egy iskolából érkező fiatal?

– Tudnak-e szolgálni – az oktatási feladataikon túl – azok a pedagógusok, akik számára fontos az örömhír továbbadása?

– Milyen a helyi parókus lelkészek és az iskolalelkészek kapcsolata, közös szolgálat?

– Milyen forrásokból tudnak az iskolalelkészek az iskolán belül – akár a legszertegebb költségvetésű – programot szervezni, vendégszolgálatot, keresztyén zenekart meghívni?

Gyakorlati feladatok a következő években – cselekvési terv

1. Iskolalelkészek erősítése, támogatása. Az iskolalelkészek feladatát és szerepét egy oktatási intézményen belül a törvény pontosan szabályozza. Az iskolalelkész feladata ezeket a kötelességeit a lehető legnagyobb lelkesedéssel, modern ötletekkel megvalósítani.

Hangsúlyozni kell, hogy az iskolalelkész lelkipásztor, akire az evangélium továbbadása, a misszió végzése van bízva. Minden egyéb feladatát ez alá kell rendelnie.

Fontos, hogy az iskolalelkész **a mai fiatalok nyelvét beszélő, gondolataikat megértő, világukat ismerő, hiteles ember legyen.** Ha megtalálja a hangot a rábízott fiatalokkal, nagyon komoly eszköze lehet az Úristennek egy nehéz iskolai környezetben.

Szintén fontos, hogy az iskolalelkész minél jobban ismerje a környező világot, amelyben a fiatalok élnek.

Elérendő cél, hogy az iskola honlapján minden iskolalelkésznek legyen saját elérhetősége, blogja és igényes Facebook-oldala.

2. A gyülekezetek és iskolák missziói szolgálatának összehangolása.

A templom világa sokszor egészen más, mint egy mai tizenéves világa. Ami nekünk megszokott, értéket hordozó, az számára idegen és érthetetlen.

Nagyon nehéz ma a gyülekezeti lelkészeknek megtalálni a középutat a jelenlegi gyülekezet és a „jövöbeli” gyülekezet igényei között. Sokszor a kettő „üti egymást” – ha túl modern az alkalom, elmegy a régi, hűséges gyülekezeti tag, ha régimódi az alkalom, nem jönnek el a fiatalok.

Vallom, hogy ennek a helyes aránynak a megtalálása az egyik kulcs ahhoz, hogy a fiatalok – nem csak egyházi iskolások (!) – otthonra találjanak a gyülekezeteinkben.

Ehhez elengedhetetlen, hogy a gyülekezeti lelkész ne csak ritkán látott vendég legyen az iskolában, hanem olyan ember, aki megszólítható, s akit szívesen megkeresnek az iskola falain kívül is.

Nem lehet külön kezelni a gyülekezet és az iskola világát. Egy-egy egyházi intézmény fiataljai új lendületet tudnak adni a közelben levő evangélikus gyülekezetek életébe – függetlenül attól, hogy hivatalosan az adott gyülekezet a fenntartó, vagy az országos egyház.

Fordítva is igaz: a gyülekezetek is sok áldást tudnak vinni egy oktatási intézmény falai közé. Összességében lelkileg és infrastrukturálisan is tudnak támaszkodni egymásra.

3. Az anyagi háttér átgondolása. A fiatalok modern módon szórakoznak, modern eszközökkel vannak körülveve. Nem feladatunk az ezzel való versengés, de mindenképpen szükség van anyagi források biztosítására ezen a területen is. Jó lenne egy olyan közös adatbázis összeállítása, amelyből

meg lehetne hívni vendégeket (például keresztyén biztonyságtévők, egykori rabok, sikeres keresztyén üzletemberek, csendesnapon szolgáló zenekarok, énekkarok, színelőadások).

Mindenképpen fontos lenne olyan központi forrás kialakítása, amelyből ezekre a programokra pályázni lehet, hogy ne egy adott iskola költségvetésétől függjön egy-egy iskolai missziói program megvalósítása.

4. Az eddigieknél bátrabban keressük meg a már elköteleződött vagy komolyan érdeklődő pedagógusokat, munkatársakat. Számukra fontos lenne minél több teológiai, bibliaiskolai továbbképzést, valamint baráti és testvéri beszélgetést tartani.

5. **A misszió eszköze lehet a Kormány által előírt ötven óra közösségi szolgálat teljesítése is.** Nagy lehetőség, hogy a középiskolásoknak ötven órát kell teljesíteniük közösségi szolgálat keretében. Mivel nagyon kevés hely van, ahová el lehet menni ilyen feladatokat teljesíteni, örömmel várnak az egyházi és állami iskolák is új fogadóhelyeket.

Fontos cél, hogy minél több evangélikus gyülekezet kössön szerződést akár állami (!) iskolákkal is. A diákok nemcsak a templomkert szépítésében és a templom takarításában tudnak segíteni, hanem a gyermekcsoportok munkáiban, időslátogatásban, s ezernyi olyan területen, ahol az evangélium is megérintheti őket.

A diák belép a templom környezetébe, találkozik a lelkésszel, egy ott feladatokat kiosztó presbiterrel, s azzal a hölgygel, aki szendviccsel és süttivel kínálja őket. Egy kis szervezés, figyelmesség, és kialakul a kapcsolat a fiatal és a gyülekezet között.

Egyéb ötletek

1. Pótnagymama- és pótnagypapa-választás a gyülekezetből. Nagyszülő nélküli diákok és egyedülálló gyülekezeti tagok találkozási lehetősége, odafigyeléssel, kíséréssel.

2. „Ajándékozz egy hittankönyvet!” akció. A tanév elején egy gyülekezeti tag veszi meg egy diák hittankönyvét, személyesen átadja, s rendszeresen érdeklődik a gyermek iránt, hívja az alkalmakra és elmegy az ő alkalmaira.

Összefoglalás – új lelkiség kialakítása

A jól működő egyházi iskola feladata a kísérés a hit útján, s nem az erőszakos vezetés vagy gyermekek kergetése az Isten felé – ez kell, hogy jelentse a missziói mottóját is.

A cél az érdeklődés, a nyitottság felkeltése.

Antoine de Saint-Exupéry ezt így fogalmazta meg: „Ha hajót akarsz építeni, ne hívj össze embereket, hogy tervezzenek, szervezzék meg a munkát, hozzanak szerszámokat, vágjanak fát, hanem keltsd fel bennük a vágyat a nagy, végtelen tenger iránt.” A lélekformálás a cél, és nem az általunk elképzelt sablon ráhúzása a fiatalokra, ezért fontos kitenni őket lélekformáló hatásoknak.

Meggyőződésem, hogy soha nem látott összefogásra van szükség az evangélikus egyházon belül, s ez nem csak az oktatásügyre vonatkozik. Egy vízváltáshoz érkezünk, ahol gyorsan – de felelősen – kell átgondolnunk és átszerveznünk az egyházunk életét. Isten adjon ehhez bölcsességet minden érintettnek!

DEÁK LÁSZLÓ

MEGHÍVÓ

Kapunyitás: 12:00

Program: 14:00-22:00

ST
DI
ON

EZ AZ A NAP! 2022
BUDAPEST
JÚLIUS 23.

BETHEL MUSIC / MICHAEL W. SMITH
PLANETSHAKERS / TIM HUGHES / MARTIN SMITH
NOEL RICHARDS / GRAHAM KENDRICK / NOT AN IDOL
LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR / NOEL ROBINSON
CAMEL / ÚJ FORRÁS / CSISZÉR LÁSZLÓ / MEZŐ MISI / MIKE SÁMUEL
PINTÉR BÉLA / GOLGOTA DICSŐÍTÉS / PZM / HANNA / DOBNER ILLÉS
HIDDEN KINGDOM / PRAZSÁK LÁSZLÓ / CRUX / AMARO DEL / HERMONS
DICS-SULI BAND / KERESZTKÉRDÉS / GÁVEL ANDRÁS ÉS GELLÉRT

PUSKÁS ARÉNA
JÉGYEK, INFÓK: EZAZANAP.HU

IMA- ÉS DICSŐÍTŐ NAP, EVANGELIZÁCIÓ A NEMZET STADIONJÁBAN

Lábam előtt mécses a te igéd

Február 24-én kitört az orosz–ukrán háború. Az e körüli napokból közöljük a bibliaolvasó *Útmutató* napi igéihez fűzött gondolatokat.

Február 22.

„Halljátok, királyok, figyeljete, fejedelmek! Én most az Úrnak éneket mondok, zsoltárt zengek az Úrnak, Izrael Istenének.” (Bír 5,3)

„A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt! Az Úr közel!” (Fil 4,5)

Isten ma is szól a királyokhoz, fejedelmekhez, elnökökhöz, egyházi vezetőkhez. Függetlenül attól, hogy ők kiben, miben hisznek vagy nem hisznek; milyen erők mozgatják őket.

„Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon.” (Lk 12,48) A hatalom Istentől van, és a rend, az igazságosság is. Minden felelősséget hordozó megáll egyszer az Úr előtt. (Tegyék meg inkább még ma!)

Halljátok meg, királyok, fejedelmek, egyházi vezetők, van felettetek is Valaki, akinek számot fogtok adni minden életéért! Ez vonatkozik minden emberre, rám is, de a mai ige elsősorban a „nagyoknak” szól.

Debóra, a prófétanő, Izrael bírása így énekelt. „Az Úr közel!”

Február 26.

„Világosságom és segítségem az Úr, kitől félnék?” (Zsolt 27,1a)

Jézus mondja: „Aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12b)

Azt mondta az ukrán elnök, hogy az éjszaka nagyon nehéz. A kijevieknek nehéz most elhinni, hogy nincs mitől félni.

Kárpátalján én magam is láttam, hogy szélsőséges ukránok miként terrorizálják a magyarokat. A félelmet magyarok, ruszinok, ukránok, oroszok egyaránt ismerik.

„...ez a ti órátok és a sötétség hatalmának ideje...” (Lk 22,53) Amikor a kereszten szenvedett az Úr, „sötétség támadt az egész földön” (Mt 27,45).

Sűrű, kátrányos lelki-szellemi sötétség van ma a világban. Ha unalmas is a szöveg, ez az istentelenség következménye. Az EU egyik vezetője tegnap azt nyilatkozta, hogy megvédi a nyugati értékeket. Amit Nyugaton értéknek neveznek ma, az sok esetben a legvaskosabb istentelenség. Egyetlen biztos pont az élő Isten és az ő igéje ma is.

A zsoltárvers kiegészítve: „Világosságom és segítségem az Úr, kitől félnék? Életemnek ereje az Úr, kitől rettegnék? Ha rám támadnak is a gonoszok, szorongató ellenségeim, hogy marcangoljanak engem, majd megbotlanak, és elesnek. Ha egy egész tábor jön is ellenem, nem fél a szívem. Ha háború tör is rám, én akkor is bizakodom.” (1–3. versek)

Február 28.

„Kicsoda olyan az istenek között, mint te, Uram? Kicsoda olyan felséges szentségében, félelmetes dicső tetteiben, csodákat cselekvő, mint te?” (2Móz 15,11)

„Mi pedig láttuk, és biznyságot teszünk róla, és hirdetjük nektek is az örök életet, amely az Atyánál volt, és megjelent nekünk.” (1Jn 1,2)

Istenek háborúznak, tülekednek a világban. Azt mondják, hogy a világ újrafelosztása folyik.

Sokszereplős történet ez. Zavaros, félelmetes, káros folyamatok zajlanak, amelyek mások elnyomásával és részben kiirtásával járnak. Ez nem új jelenség.

Az elmúlt évtizedekben is láthatunk az ukrainai tragédiához hasonlókat, csak azok eddig távol voltak tőlünk.

A mai ige Mózes örömeinekéből való. Dicsóítja az egy igaz, valóságos Istent, aki szabadulást adott az egyiptomi rabszolgaságból népének. Mi sem teszünk mást ma reggel.

Az istenek semmivé válnak, elfelejtik vagy a történelem negatív szereplőiként emlegetik majd őket.

Hirdetjük az Urat, aki „felséges szentségében, félelmetes dicső tetteiben”, aki megnyitotta számunkra az örök életet az igazi szabadító, Jézus Krisztus által.

Március 2.

„Ha hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek szavára, áldott leszel a városban, és áldott leszel a mezőn.” (5Móz 28,2–3)

„De még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét, és megtartják.” (Lk 11,28)

De ha nem hallgatsz a te Istenednek a szavára, nem leszel boldog és áldott a városban és a mezőn.

Ez ennyire egyszerű. Egy konfliktus, háború a lelkünkben, házasságban, családban, nemzetben belül és népek között bűnök, mulasztások sorozatának a következménye.

Pedig a recept egyszerű: hallgatni kell arra, aki alkotott minket, az életünkhöz „használati utasítást” adott, aki képes helyreállítani életünket, ha elromlik.

Március 4.

„De én rád tekintek, én Uram, Uram! Hozzád menekülök, ne vedd el életemet!” (Zsolt 141,8)

Jézus mondja: „Én élek, és ti is élni fogtok.” (Jn 14,19)

Milliók imádkoznak ezekben a napokban. Talán olyanok is, akik más-kor ezt nem teszik.

2001-ben a kettős torony leomlásakor megteltek az USA templomai. Terrorcselekmények után, ismert emberek esküvőjén vagy temetésén még mindig elmennek az Isten nélkül élők is a templomokba. Azok a politikusok is, akik a szenvedések okozói.

Volt egy nagyszerű képességekkel rendelkező, de hozzánk hasonlóan esendő politikus, király, Dávid, aki sokat imádkozott. A zsoltárok jelentős része tőle származik. Jézus imakönyve is ez a százötven zsoltár volt.

A mai zsoltárban ilyen mondatok szerepelnek: „Hozzád kiáltok, Uram..., figyelj szavamra!”, „Jusson eléd imádságom...!”, „...imára emelt kezem mint esti áldozat.” „Akik pedig gonoszságban élnek, azért még imádkozom is.”

De ezt is kéri: „Ne engedd, hogy szívem rosszra hajoljon, hogy bűnös dolgot műveljek a gonosztevőkkel együtt; finom falatjaikból nem akarok enni.” (1.2.5b versek)

Lehet így is és úgy is imádkozni, de szükséges ez a radikális döntés: finom falatjaikból nem akarok enni! A „gonoszok” svédasztala lehet látványos és finom falatoktól roskadó, de halálos menü az. Jézus, a „mennyből alászállt kenyér” ad életet nekünk és a világnak. Ő a mi örök életre megtartó eledelünk.

Akik őt választják, azoknak szól az ígérlet: „Én élek, és ti is élni fogtok!”

Március 3.

„Isten elküldi szeretetét és hűségét.” (Zsolt 57,4b)

„Bár [Isten] nem hagyta magát bizonyosság nélkül, mert jótévők volt, a mennyből esőt adott nektek és termést hozó időket, bőven adott nektek eledelt és szívbeli örömet.” (ApCsel 14,17)

Éppen a Szent István Bazilikában voltam egy imaesten, amikor láttam, hogy valaki, akinek nem egyszerű az élete, Messengeren hív. Annyit írtam neki, hogy templomban vagyok. Ő erre azt válaszolta: „én meg bajban”.

Dávid is bajban volt, egy barlangban bújt el. Saul, a király üldözte, meg akarta ölni.

„Könyörülj, Istenem, könyörülj rajtam, mert nálad keres oltalmat a lelkem! Számyaid árnyékában keresek oltalmat, míg elvonul a veszedelem.” (Zsolt 57,2) Itt mondja el a mai igét: „Isten elküldi szeretetét és hűségét.” A barlangba!

Ma is megfogalmazódik többekben: Hol van Isten? Miért engedi a szörnyűségeket? Miért nem avatkozik be?

Ő bármikor leállíthatja a történetünket és a történelmet is. De az életünket mi tesszük pokollá. Nem ő hagyott el minket, hanem fordítva. Velünk együtt sír és szenved az Isten.

Szeretete megérkezett Dávid szívébe, ezért így énekel a barlangban: „Magasztallak, Uram, a népek közt, zsoltárt zengek rólad a nemzetek közt, mert szereteted az égig ér (és a szívemig – SzJ), hűséged a magas fellegekig.” (Zsolt 57,10–11)

Március 5.

„Kelet és nyugat tájait ujjongásra indítod.” (Zsolt 65,9b)

„Ezután [Jézus] városról városra és faluról falura járt, és hirdette az Isten országának evangéliumát.” (Lk 8,1a)

Kelet és Nyugat most éppen nem ujjong, hanem hazudozik, gyűlölködik, a másikat hibáztatja, pokollá változtatja a földi életet. Szívszorító, hogy zsidó-keresztény hagyományú országok művelik ezt, és nemcsak az oroszok és ukránok, hanem az amerikaiak és az európaiak is. (Ezzel nem igazoljuk az agresszort.)

Nem vigasztal minket az, hogy más kultúrákban is hasonló a helyzet. Nemrég éppen egy mecsetben öltek meg ötven imádkozó muszlimot szélsőségesek. A magukat felrobbantó két fiatal is imádkozott az akció alatt. Nagy a felelősség az elvakult politikai és vallási vezetőkön, gazdasági körökön, akik irányítanak, manipulálnak, hergelnek.

A most kezdődő böjti idő igéje: „Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerombolja.” (1Jn 3,8b)

Jézus a templomban mondta ezeket a kemény szavakat: „Ti atyátoktól, az ördögtől valók vagytok, és atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. Embergyilkos volt kezdetől fogva, és nem állt meg az igazságban, mert nincs benne igazság. Amikor a hazugságot szólja, a magáéból szól, mert hazug, és a hazugság atyja.” (Jn 8,44)

Ahol gyűlölnék, hazudoznak, ölnek, ott az ördög dolgozik. Isten senkire sem erőlteti rá magát, de most is adja mindezekre az ellenanyagot, az igazi, mennyei vakcinát, amely gyógyulást, védetséget ad.

A mai zsoltárban olvassuk: „Lecsillapítottad a tengerek zúgását, hullámaik zúgását, a nemzetek háborgását” (Zsolt 65,8).

Jézus járta a falvakat, városokat, keletet és nyugatot, és hirdette Isten országának evangéliumát, örömhírét. „Isten patakja tele van vízzel” – szintén a mai zsoltárban olvashatjuk –, Isten folyója megérkezik a halál árnyékának völgyébe, majd a Holt-, a halott (sós) tengerbe, és meggyógyul tőle az a víz. (vö. Ez 47)

Március 7.

„Az én Uram, az Úr jön hatalommal, karja uralkodik.” (Ézs 40,10a)

„Egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok.” (Lk 21,28)

Az Úr jön, akkor is, ha várjuk, és akkor is, ha nem. Őt nem kell irányítani, noszogatni, ébresztgetni, emlékeztetni.

Péter átkozódva tagadta meg Jézust, amikor ő összevert állapotában is rátekintett. – „Szelíd szemed, Úr Jézus, / Jól látja minden bűnömet.” (Evangélikus énekeskönyv 385,1.)

Az Úr sokszor eljött már. Kereste a bujkáló Ádámot a kertben, megszánta a raboskodó zsidókat Egyiptomban, adta a törvényt, küldte a prófétákat, eljött a megváltás a Messiás által, elküldte Szentlelkét a szívünkbe.

A mai ige előtt ezt olvassuk Lukács evangéliumában: „És jelek lesznek a napban, a holdban és a csillagokban, a földön pedig a tenger zúgása és háborgása miatt kétségbeesnek a népek tanácstalanságukban. Az emberek megdermednek a félelemtől és annak sejtésétől, ami az egész földre vár, mert az egek tartóoszlopai megrendülnek. És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok.” (Lk 21,25–28)

Jeleket látunk, de a menetrendet nem mi írjuk. Ezt bízzuk továbbra is az Atyára. Amit viszont mi tehetünk: rendezzük életünket Istennel és emberrel, és tegyük naponta a dolgunkat, annak tudatában, hogy a „vég” számunkra a kezdet, a végső megváltás lesz.

Március 8.

„Nincs olyan kőszikla, mint a mi Istenünk.” (1Sám 2,2)

„Mert más alapot senki sem vethet a meglévön kívül, aki a Jézus Krisztus.” (1Kor 3,11)

A nemzetközi nőnapon síró, ziháló, gyermekeiket magukhoz szorító édesanyákat látunk, nagymamákat, akik húzós kocsiikkal imbolyognak a romokon. Ez a pokol.

A nők helyzete, szerepe az elmúlt században megváltozott. Tanulnak, dolgoznak, szavaznak, politizálnak. Ugyanakkor újabb gondok, nehézségek is jelentkeznek: sok esetben az elnőiesedő vagy a családjukat elhagyó apák és férjek helyett a férfi szerepét is fel kell vállalniuk.

A fogamzásgátló tabletták radikális változást hoztak az életükbe. Az idő nagy részét a munkahelyen más férfiak társaságában töltik a nők. Ebből is adódnak gondok, bajok. A legnehezebb azoknak, akik egyszerre nők, asszonyok, anyák, munkahelyre járnak, a házat is vezetik, főznek, mosnak, takarítanak, és még a gyülekezetben is ők a legaktívabbak.

A mai ige Anna hálaénekéből való. Anna meddő volt, emiatt szenvedett, sírva imádkozott gyermekért. Megkapta a kis Sámuelet, akiből az egyik legnagyobb próféta lett. Anna felajánlotta az Úrnak kisfiát. Az egyház ekkor mélyponton volt, a nép tévelygett, egy nő mégis hittel imádkozott gyermekért, a népéért, az egyházért, a jövőért.

Egy alkalommal jártam a valamikori silői szentély helyén, ahol Anna egykor imádkozott. Ma sivatag, pusztaság, pedig négyszáz éven át itt folyt a vallási élet. Ezért is igazak a mai igék: „Nincs olyan kőszikla, mint a mi Istenünk.” – „Mert más alapot senki sem vethet a meglévön kívül, aki a Jézus Krisztus.”

„Sebten elmúlik rövidke időm.
Földi fény tűnik, fakul az öröm.
Változik, pusztul minden körülöm.
Te, ki nem változol, maradj velem!”
(Evangélikus énekeskönyv 121,2.)

Kitekintés

Összeállította: Ribár János

Bizonytalan helyzetben Teréz anya nővérei Indiában

Az indiai szövetségi kormány nem hosszabbította meg a Kalkuttai Teréz anya által alapított Szeretet Misszionáriusai kongregáció engedélyét, hogy „elismert karitatív szervezetként” működjenek. Ezzel megakadályozták a külföldről érkező finanszírozást és minden tevékenységük folytatását. A kérvényt azért nem bírálták el pozitívan, mert érkezett „néhány negatív információ” az elmúlt hetekben. Gudzsarárban szélsőséges csoportok azzal vádolták Teréz anya nővéreit, hogy „szolgálatukon keresztül áttérítik az embereket a keresztyénségre”.

Teréz anya 1950-ben alapította a Szeretet Misszionáriusainak közösségét. 1997-ben halt meg, élete nagy részét Kalkuttában töltötte, tevékenységéért Nobel-békedíjjal tüntették ki, és a pápa 2016-ban szentté avatta. Nem imádkozunk hozzá, de nagyon tiszteljük.

Mert a hit Isten ajándéka

Négyszázötvennégy évvel ezelőtt született meg Tordán a vallásbéke: „Ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, mert a hit Istennek ajándéka.” E szavakkal zárul a 1568. január 6. és 13. között az erdélyi Tordán megtartott országgyűlés legfontosabb törvénye, mely a világon elsőnek kodifikálta a vallási türelem eszméjét. A törvény értelmében a katolikus, lutheránus (evangélikus), református és unitárius felekezet alkotta az akkori négy bevett vallást, amely nemcsak az erdélyi egyházjogi, hanem a politikai és közjogi rendszer része is lett.

A fejedelemség alkotmánya 1568 után a magyarok, székelyek és szászok alkotta három nemzet és a négy bevett vallás egyenjogúságának elvein épülve fejlődött tovább. Gátat vetett a parasztpróféták vagy laikus igehirdetők tevékenységének, hiszen kizárólag a tanult prédikátorok vonatkozásában mondta ki az igehirdetés szabadságát.

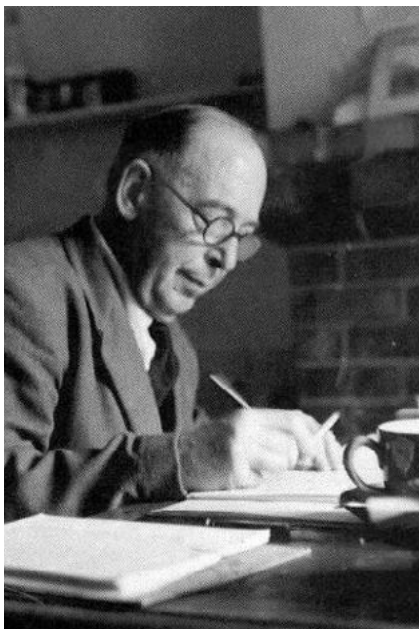
Nyolcszázezren kényszerültek menekülésre Mozambik északi részéből

Cabo Delgado tartományban több mint négy éve egymást követik a fegyveres lázadók, köztük az Iszlám Államhoz köthető csoportok terrorista merényletei. A tartomány súlyos humanitárius válságon megy keresztül a terrorista erőszak miatt, a fejlődés megrekedt, a világjárvány terjedésének megelőzésére hozott megszorító intézkedések tovább nehezítik a helyzetet. Az egész régióban, különösen Pembában dűl a terrorista erőszak – írják a vallási vezetők.

A helyi hatóságok és a nemzetközi szervezetek szerint a konfliktusnak már háromezer-egyszáz halottja van, és több mint nyolcszázezren vesztették el otthonukat és kényszerültek menekülésre, köztük legalább négyszázezer gyermek. Sok sebből vérzik a földgolyó. A politikai érdek határozza meg a médiát világszerte, hogy mikor mi az „érdekes”...

Új vallási műsor indult a Duna tévén

Társadalmi, közéleti jelenségek állnak az *Agapé* című új vallási műsor középpontjában, amelyet először január 27-én láthattak a nézők a Duna tévén. A csütörtök esténként jelentkező kerekasztal-beszélgetésen a vendégek keresztyén válaszokat keresnek a felvetődött kérdésekre. Fő kérdés a keresztyén felelősség egymásért és a teremtett világért. A mediaklikk.hu segítségével a Duna tévé műsorán a sorozat utólag is megtekinthető. Nagyon érdemes ostoba sorozatok helyett (vagy mellett) értelmes, keresztyén műsorokat is nézni, s együtt elmélkedni a hit dolgaiban jártas beszélgetőkkel.

Egy film C. S. Lewis életéről

Itthon is sokan ismerik C. S. Lewis nevét, olvashatták a műveit: *Narnia krónikái*-sorozat, *Keresztény vagyok*, *A fájdalom*, *Az öröm vonzásában*, *Csúrcsavar levelei* – hogy csak néhányat említsünk. 2021-ben készült a keresztény hitre tért íróról egy életrajzi filmdráma. Lelkes ateistából Anglia egyik legismertebb megtérője lett. Nem azért hajtott térdet Isten előtt, mert ő akarta, hanem mert nem tehetett mást, Isten Lelke vezette erre.

Voltak életének nagyon nehéz évei. Tízéves volt, amikor meghalt az édesanyja: „Anyám halálával minden, ami nyugodt és megbízható volt, eltűnt az életemből” – írta. Az iskolában szerzett vallásos tapasztalatai miatt tizenévesen elvesztette a maradék hitét is. Lewis lelki formálódásának számos állomása volt, amelyek közül kiemelkedik a harmincegy évesen meghozott döntése, hogy átadja Krisztusnak az életét. Ennek nagy előtörténete volt. Előzőleg Isten kegyelméből egy olyan lelki vezetőre talált, akinek a segítségével fokozatosan világossá vált számára, hogy a kereszténység az egész lényét képes betölteni, és nem mond ellent az értelmének.

1931 szeptemberében fogadta el megváltójának Krisztust. Áldott lelki könyveket írt ezután, amelyek sokaknak segítettek tájékozódni a hitetlenségtől a Krisztusba vetett hitig. A film a cslewismovie.com oldalon tekinthető meg, egyelőre csak angol nyelven.

Hihetetlen hír

Kanadában mostantól öt év börtönt is kaphatnak azok a keresztény szülők, akik nem támogatják gyermekeik nemváltását vagy meleg identitását. Az ún. C-4 törvény ugyanezzel a drákói szigorral csap le azokra a pszichológusokra, lelki-gondozókra is, akik diszfóriás (szorongásos) klienseiket a nemváltással ellenkező irányba terelik, saját nemük felé vonzó klienseiket pedig nem homoszexuális identitásukban erősítik meg. A törvény szigora értelemszerűen azokra a lelkesekre is lesújt, akik a szexualitásról és identitásról a Biblia alapján tanítanak. Imádkozzunk a kanadai keresztényekért, akiknek a világnézete mostantól törvényen kívülre és üldözendővé vált!

360 millióra nőtt az üldözött keresztények száma a világon

Az Open Doors (Nyitott Ajtók) protestáns nemzetközi emberi jogi szervezet évente kiadja felmérését a keresztényüldözésről a világban (World Watch List). A január 19-én megjelent lista szerint 360 millió keresztényt ért bántalmazás hite miatt világszerte az elmúlt évben.

A szervezet harminc éve vizsgálja a keresztények helyzetét a világ egyes országaiban. A Vatikáni Rádiónak nyilatkozva *Christian Nani*, az Open Doors Italia igazgatója elmondta, hogy 2021 volt az utóbbi három évtized legnehezebb éve a keresztények számára, ami abban nyilvánul meg, hogy minden hetedik keresztény embert üldöztetés ér a világban, ez Afrikában minden ötödik, Ázsiában pedig ötből két keresztényre érvényes.

Jézus tanítása szerint mi nem ítékezünk, de az látható, hogy minimum 360 millió hívő keresztény egészen biztos létezik. Vajon mi miképpen állnánk helyt ilyen helyzetben?

Kirúgták az edzőt, mert imádkozott

Joe Kennedy amerikaifutball-edzőt 2015-ben azért bocsátották el állásából, mert a mérkőzések végén a felpálya vonalánál letérdelt és imádkozott. Tehát a bűne az volt, hogy a gyermekek és a nézők szeme láttára gyakorolta keresztény hitét. A legfelsőbb bíróság elutasította Joe Kennedy fellebbezését, visszaküldve az ügyet egy alsóbb bírósághoz, ahol 2020-ban ismét Joe Kennedy ellen döntöttek. Tavaly, 2021 márciusában pedig a kilencedik körzeti bíróság is kimondta, hogy jogosan bocsátották el a férfit, amiért a mérkőzések után a pályán imádkozott. Ez tűrhetetlen. Vajon kit és miért zavart a nyilvános imádság? S a muszlim gyakorlat miért nem zavaró?

Ökumenikus imaközösség a békéért

Március 17. és 20. között zajlott Pozsonyban az az imaközösség, amit katolikus püspökök szerveztek, de március 18-án este protestáns egyházvezetők is aktívan részt vettek az alkalmon a Szent Márton templomban. Az „Európa a pandémián túl: egy új kezdet” elnevezésű konferencia keretében került sor az imaközösségre.

Imádkoztak Ukrajna békéjéért, az Ukrajnában élő jelentős létszámú orosz nemzetiségű kisebbség és az ukránok megbékéléséért, a világszerte tapasztalható véres konfliktusok megszűnéséért, a bombák elől menekülőkért, a gyűlölet áldozataiért, Afganisztán, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Irak, Szíria, Örményország, Azerbajdzsán, Mianmar, Jemen, Dél-Szudán népeiért, a Koreai-félsziget népeiért (és a sornak nincs vége). Egyenként olvasták fel a világ olyan országait, ahol erőszak vagy háború van, és a kórus egy-egy országnév elhangzása után a „Kyrie eleison”-t (Uram, irgalmazz!) énekelte.

„Visszhangozzon a béke evangéliuma mindannyiunkban, és mozgósítson minket” – mondta elmélkedésében *Christian Krieger* református lelkész, az Európai Egyházak Konferenciája (CEC) elnöke. A protestáns lelkész szerint négy tanulása van a konfliktusoknak, röviden: 1. A béke törekeny, munkálkodni kell érte. 2. A tartós békéért állandóan küzdeni kell a kiengesztelődés jegyében. 3. Nincs béke igazságosság nélkül. 4. A legfontosabb tanulság, hogy „Jézusban adatik nekünk béke”.

Nem létezik elismert jog az abortuszhoz

...vallják katolikus püspökök. Az EU katolikus püspöki elnökségének tagjai tiltakoznak a francia *Macron* elnök javaslata ellen, aki nem régen arról beszélt, hogy az abortusz jogosságát illessék bele az Európai Unió Alapjogi Chartájába. A francia elnök idén január 19-én tartott beszédében állt ki az egyéni ölés, az abortusz mellett. Sokkal fontosabb lenne – így a püspöki kar elnöke –, ha előtérbe kerülne a babja került anyák lelkipásztori segítése, hogy az Istentől kapott életet ne elvesseék, hanem világra hozzák és felneveljék. A püspöki kar elnöke hangsúlyozta, hogy „az abortuszhoz való jog” elismerése nincs benne se az európai, se a nemzetközi jogban. Ez ellenkezik a keresztyén hitbeli meggyőződéssel. Az élet Istentől kapott, szent ajándék.

A koronatanú

Ez a film címe, amelyet *Arany Bálint*ről mutattak be idén februárban a fővárosban. 2000. június 13. óta minden esztendőben február 25-e a kommunista diktatúra áldozatainak az emléknapja. Ebből az alkalomból készült ez a dokumentumfilm. Arany Bálint a híres magyar költő, *Arany János* egyenes ági leszármazottja (1987-ben hunyt el), a csurgói református gimnáziumban érettségizett, utána gépészmérnöki diplomát szerzett. Részt vett az egykori Kisgazdapárt szervezésében, s keresztyén hitét is aktívan gyakorolta.

Elutasította a náci és a kommunista diktatúrát is. Részt vett a Magyar Testvéri Közösség csoportjának működésében is, amelyet a Trianon után az anyaországba települt erdélyi magyar értelmiség hozott létre. Jellemzőjük volt a hit a szabad hazában és a keresztyén értékekben.

A kommunisták államellenes összeesküvéssel vádolták meg az egész csoportot, és 1946-ban letartóztatták Arany Bálintot és társait. Különleges hitvallást tett az utolsónak szánt bírósági tárgyaláson. Előzőleg a szörnyű fizikai kínzás és lelki terror hatására aláírta azt a jegyzőkönyvet, amelyben elismeri a hamis vádakot. A film ismertetőjében ez áll: „A film csúcspontja, katartikus pillanata, amikor a vérbíróságon Arany Bálint bejelenti, hogy visszavonja a jegyzőkönyvi beismerőnek látszó vallomását, azzal az indokkal, hogy a leírtakat erőszakkal kényszerítették ki belőle, annak nincs köze a valósághoz.” Ez történelmi tény, és hitből fakadó hatalmas lelki erőre volt hozzá szükség.

Arany Bálintot először életfogytiglanra, majd tizenkét évi fegyházra ítélték, végül 1956-ban szabadult. Példát adó hős volt, emlékirata pedig kordokumentum (*Koronatanú*, Püski kiadó, 1990).

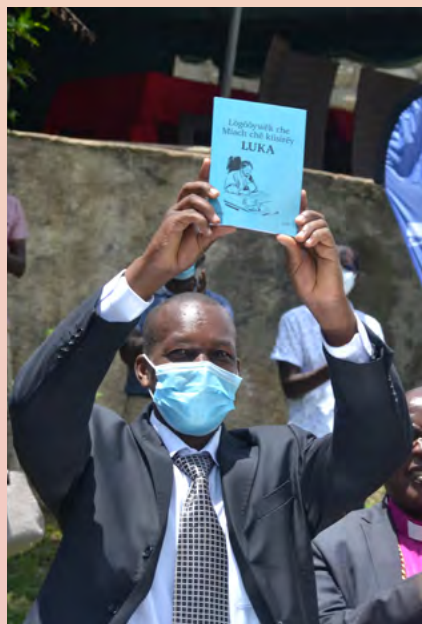
Magyar lábnyomok egy kenyai Bibliában

Februári forráság, izgatott zsvaj, maszkok alatti mosoly, felekezeti közti egység... első bibliai könyv az anyanyelven. 2021. február 20-án ezek jellemezték a kenyai ogiek nép számára a Lukács evangéliuma átadását. Ez nemcsak az első evangélium, de a legelső nyomtatásban megjelenő anyag volt a nyelvükön.

Miután az ogiek évekig harcoltak azért, hogy szülőföldjükön maradassanak és továbbra is az erdő őreiként ismerje őket a világ, Isten azzal is megajándékozta a közösséget, hogy saját nyelvükön szól hozzájuk. Micsoda nap! Nem csoda, hogy táncra perdül és az Urat magasztalja a pandémia miatt limitált számú, de annál lelkesebb sokaság!

Az aratás ideje

A Wycliffe Bibliafordítók magyar igazgatójaként ezen a napon én is jelen voltam az ünnepeken, habár csak az internetes élő közvetítésen keresztül tudtam követni azt. Mégis különös meghatódottság fogott el, mikor Peter Munguti, kenyai szervezetünk igazgatója kiemelte a magyar Wycliffe szerepét a projektben. „A Wycliffe Magyarországnak külön is köszönöm, hogy az utóbbi időben csatlakozott munkánk támogatásához. Láthattatok ti is az ünnepeket az imént. Ez azért vált lehetségessé, mert ti is adakoztok... a ti lábnyomotok is bele van nyomtatva ebbe a könyvbe; az ogiek közösségben pedig életek változnak meg emiatt.” – **Tervezzük a támogatás folytatását a jövőben is; ha te is csatlakoznál, keress meg bennünket!**

Ha azt gondolnánk, hogy a pandémia gátat szabott a bibliafordítás munkájának – hatalmasat tévednénk. Isten nagy kreativitással áldotta meg az övéit, és a technikai eszközök aktívabb használata által sokhelyütt még inkább felgyorsult a fordítási és az ellenőrzési munka. 2021 az aratás éve volt, amiért nem győzzük áldani az Urat. A globális statisztikák szerint minden hétre legalább egy bibliaátadási ünnep esett. Ennek köszönhetően ma már 721 nyelven érhető el a teljes Biblia, közel 1600 nyelven az Újszövetség, a fordítás pedig folyamatban van mintegy 2900 nyelven. – **Adj hálát velünk mindezért!**

A további szükség

A szükség azonban még ma is nagy. 1,5 milliárd embertársunk máig teljes Biblia nélkül él a világban, s ami még szomorúbb, hogy a nyelvcsoportok egynegyede – körülbelül 1900 nép – egyáltalán nem rendelkezik Szentírással az anyanyelvén, annak ellenére, hogy a felmérések szerint szükségük lenne rá. Vannak köztük olyanok, akikhez más nyelven már ugyan elért az evangélium, és a hitük szárba szökken, ám a kellő ismeret és forrás hiánya miatt nem tudják mélyre ereszteni gyökereiket az igazságban, így gyakran tévtanok vagy régi hiedelmek torzítják el a látásukat. Sokan pedig még sosem hallották a jó hírt, és nem is fogják, hacsak valaki el nem viszi azt nekik. – **Kérd az Urat munkásokért és forrásokért!**

A mi szerepünk – a te szereped

Isten ma is dolgozik, és hozzánk hasonló, hétköznapi embereket használ távoli országokban vagy épp a hazai terpen, kapcsolódva Isten missziójához,

az ő munkatársaiként. Magyar tagjaink a világ szinte minden táján dolgoznak, s emellett irodánk rendkívül fontosnak tartja a hazai imatámogatók mozgósítását, az ogiek bibliafordításhoz hasonló projekttámogatások szervezését és a magyar gyülekezetekben az ismeretterjesztést, az egyházi partnerkapcsolatokat. – **Vajon te hol tudsz bekapcsolódni?**

Jövőkép: Vision 2025

Látásunk, hogy 2025-ig minden olyan nyelven elinduljon egy bibliafordítási projekt, amelyen arra még szükség van. Bár nem tudjuk, milyen kihívásokkal, változásokkal kell még szembenéznünk, de egyértelmű az irány, és nap mint nap közelebb kerülünk ahhoz, hogy minden népből, törzsből és nyelvből a Bárányt magasztalják az üdvözülők. (Lásd: Jelenések 7,9)

Az, ahogy látjuk a Lélek munkáját az ogiek néphez hasonló közösségekben, arra motivál minket, hogy bármilyen körülmények közt is folytassuk szolgálatunkat, míg minden ember meg nem hallja, hogy a megváltás üzenete az övé is. – **Bízunk abban, hogy te is mellénk állsz!**

ZENTAI ZSUZSA

a Wycliffe Bibliafordítók igazgatója

Több információ:

wycliffe.hu
wycliffe.hu/ogiek
facebook.com/wycliffe.hu
Facebook-csoport: IMA 20:25 – imamozgalom a bibliaszükségben élőkért
Facebook-csoport: Wycliffe a Gyerekekért – fiataloknak, szülőknek, tanítóknak

Elérhetőségeink:

Wycliffe Bibliafordítók
info@wycliffe.hu
+36 1 785 7889

Fotók: Bible Translation and Literacy

„Ahogyan az eső és a hó lehall az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” (Ézs 55,10–11)

„Testvéreim, imádkozzatok értünk, hogy terjedjen az Úr igéje, és úgy dicsőítsék, ahogyan nálatok is.” (2Thessz 3,1)

ÖRÖKKÉVALÓ

Én vagyok az alfa és az ómega (a kezdet és a vég) – mondja az Úr, az Isten, aki van, aki volt és aki eljő, a Mindenható.

JELENÉSEK 1,8 (SZIT)

Képzeld el egy fát, amely már létezett, amikor Jézus erre a földre született. Amikor Jézus meggyógyította a leprásokat, a fa növekedett. Amikor lecsendesítette a vihart, a fa növekedett. És még *ma is* növekszik!

Nem csak egy, de több ezer ilyen óriás mamutfenyő is létezik, amely 2-3000 éves. Sőt van néhány olyan is, amely talán 4000 évnél is öregebb! Az óriás mamutfenyő eredeti élőhelye a kaliforniai Sierra Nevada hegy-ség. Magassága általában 80 méter, de akár 100 méterre is megnőhet – ez nagyjából az Országház magassága! Sok fatörzs kerülete pedig elérheti a 30 métert is!

Akármilyen vének és lenyűgözőek ezek a fák, Istenhez mégsem hasonlíthatók. Ő mindig is létezett – még mielőtt az idő lett. Létezni fog, amikor Jézus visszajön – és mindörökké azután is. Tudod, Isten örökkévaló. Nincsen kezdete és nincsen vége. Mindig volt és mindig lesz. Ez azt jelenti, életed *minden* pillanatában jelen van, és mindig számíthatsz rá.

Teremtő Uram, nem teljesen értem, mit jelent az örökkévalóság. Az viszont világos számomra, hogy te mindig itt vagy velem. Köszönöm neked, Istenem!

GONDOLTAD VOLNA?

A legöregebb ismert fák egyikét *Matuzsálem-fának* nevezik. Nevét a legöregebb bibliai ősatyáról kapta (1Móz 5,21-27). A Matuzsálem-fa egy *simatűjű szálkásfenyő*, becslések szerint kora több mint 4800 év.

Louie Giglio: Milyen hatalmas a mi Istenünk! – 100 újabb tudományos kaland Isten csodálatos világegyetemében

Encián Kiadó, 2021

Tudományos áhítatoskönyv gyerekeknek. Tudomány és hit?! Igen! A könyv számtalan példán keresztül mutatja be, hogy a körülöttünk lévő világ megismerése hogyan erősíti hitünket és segít közelebb kerülni a szerető, gondviselő, minket név szerint ismerő és megváltó Istenhez.

A kötet többek között kapható az Evangélikus és a Huszár Gál könyvesboltban. További információk és rendelés a kiadó honlapján: encian.hu

A Scopes-per

A mai mítosz

1925-ben *John Scopes*et letartóztatták, mert Tennessee állam egy kisvárosában, Daytonban az evolúciót tanította középiskolásoknak. A vonatkozó törvényt később visszavonták. Mégis ez a tárgyalás az egyik fő oka annak, hogy a teremtéstan és a Bibliába vetett hit neveltség tárgyává lett, és a **„fundamentalista” kifejezést gyakorlatilag egyenlővé tette az „ostobával”**. Lényegében a fenti eset következtében nyert az evolúció elmélete általános elfogadtatást, nem csak mint igaz elmélet, hanem mint a bibliai teremtéstan tényleges alternatívája, amely a Bibliába vetett hitet idejémtúltta és gyerekkessé tette.

*Edward J. Larson*nak a Scopes-perről írt Pulitzer-díjas könyve, az 1998-ban kiadott *Istenek nyara* megdöbbentő tanúbizonyságát adja annak, hogy egy mítosz hogyan nyerheti el fokozatosan a közvélemény elfogadását, egészen addig, amíg már azok sem kérdőjelezik meg igazságát, akiket mélyen megsebez.

A mítosz így szól: *Clarence Darrow* evolucionista védőügyvéd a Bibliát boncolgatva vette fel a harcot *William Jennings Bryannel*, a vád képviselőjével, és bolondot csinált belőle. A történelem azt mutatta, hogy a bibliai hit és támogatóinak vakbuzgó előítéletei a Scopes-perben végre a tudomány górcsőve alá kerültek, és kiderült, mennyire haszontalan ostobaságok. Ezúttal a tudomány végre győzedelmeskedett. A haladást nem lehet megállítani.

Egyáltalán nem új keletű az a kép, amely az egyházat a tudományos kutatást elnyomó zsarnoki hatalomként ábrázolja. Jellegzetes vonása ez annak az általános elképzelésnek, mely szerint a tudomány és a keresztyénség szembenállása szükségszerű tény.

A per háttere

Társadalmunkban kezdenek felfeslenni az igazságot őrző háló szemei. Az igazság helyett az egyházellenes hang maradt fenn. Azok, akiknek ismerniük kellene az igazságot, nem néztek utána az eredeti dokumentumokban, nem vették észre, hogy az, amit tanítanak, igen pontatlan.

William Jennings Bryan ügyész nagyrészt erkölcsi okokból ellenezte a darwinizmust: „Tiltakozom a darwinista elmélet ellen, mert attól tartok, hogy amennyiben el kell fogadnunk azt az elméletet, hogy a történelem során semmilyen szellemi erő nem érintette meg az embert és nem formálta a nemzetek sorsát, elveszítjük azt a tu-

datot, hogy Isten jelen van életünkben... A darwinista felfogás azt tanítja, hogy az ember tökéletességének jelenlegi szintjét a gyűlölet törvényének működésével érte el – azzal a kegyetlen törvénnyel, hogy az erős kiszorítja és megöli a gyengébbet.”

Bryan emellett kapcsolatot vélt felfedezni a darwinizmus és a keresztyénségnek az egyetemeken bekövetkezett tévesztése között. A darwinizmus Bryan szerint veszélyezteti az egyént, a társadalmat és a világbékét. Amikor Tennessee képviselőháza elé került az evolúció tanítása elleni törvény javaslata, a képviselőház 71:5 arányban elfogadta.

A törvény eltörlésére irányuló kezdeményezés az Amerikai Polgárjogi Unió (ACLU) berkeiben indult. Az ACLU a törvény megtámadásában lehetőséget látott a szólásszabadság ügyének győzelemre vitelére. Ez a csata nem vallási jellegű volt, sokkal inkább a demokrácia formájával kapcsolatos különböző elképzelések harca. Bryan szenvedélyesen hitte, hogy a tennessee-i többség helyes törvényre szavazott. Meggyőződése mögött erkölcsi indíttatás is volt: látta, hogy a darwinizmus károsítja a fiatalok és az egész társadalom erkölcsi fejlődését. **Meg akarta akadályozni, hogy az evolúciót, ezt a bizonyítatlan elméletet igazságként tanítsák,** különösen mivel az elmélet híveinek állítása szerint megcáfolja a keresztyénséget és igazolja a materializmust. Az ACLU tagjai viszont a szólásszabadság védelmét tekintették a felvilágosult kormányzás egyik legfontosabb jellemzőjének. Úgy gondolták, hogy a demokrácia kötelessége megengedni, hogy a polgároknak bármilyen véleménye legyen is, bármilyen következtetésekre is jutnak, ezt békésen tehesék meg. Nem engedhető meg, hogy a többség szavazás útján elfojtsa a kisebbségi nézetet.

A per

Scopes nem volt biológiatanár, egy betegség miatt hiányzó tanárt helyettesített úgy, hogy szó szerint az állam által jóváhagyott biológia-tankönyv szövegét tanította, a könyv pedig egy fejezetet az emberi evolúciónak is szentelt. Ennyi elég is volt a jogi procedúra megindításához.

Clarence Darrow, Amerika talán leghíresebb védőügyvédje lett a védelem képviselője a tárgyaláson. Egyik rendkívül híressé vált eseténél pszichológiai determinizmusra támaszkodó érvelésével sikerült megmentenie gyilkos fiatalokat a halálbüntetéstől.

Személyes érdeklődési körébe tartozott a keresztyénség nyilvános leszólása. Amikor felmerült a Scopes-per lehetősége, önként ajánlotta fel ingyenes szolgálatát a védelem képviselőjében. Az ACLU vezetésének jelentős része nem örült Darrow felajánlásának, mert egyértelmű volt, hogy sem Scopes, sem általában a szólásszabadság nem érdekli őt különösebben. A szervezet sosem volt kifejezetten vallásellenes, és attól tartottak, hogy Darrow nézetei veszélyeztethetik Scopes védelmének sikerét.

Bryan a per lényegét „a többség dönt” elv megvalósulásában, a demokráciában látta. Nem pusztán az volt a kérdés, hogy tanítsák-e az evolúciót az iskolákban vagy sem: ezt a tennessee-i szavazók döntő többsége nem akarta, és joguk volt hozzá, hogy demokratikusan hozott döntésük jogerőre emelkedjen. Az ACLU ugyanakkor a szólásszabadságot érintő ügynek tartotta a kérdést, és úgy látta, hogy a gondolat szabadságát mindenképpen tiszteletben kell tartani ahhoz, hogy demokráciáról egyáltalán szó lehessen. **A demokrácia két eltérő modellje ütközött itt meg egymással.** Az erős személyiségek és az egyéni célok eltorzították a jogi viszonyokat, és az ideológiai csatározás még öszszetettebbé tette a helyzetet. A legjobb kérdés nem is az, hogy mi történt a tárgyaláson, hanem az, hogy az utókor mitől gondolja úgy, hogy ez egyszerűen az evolúció és a vallás ütközete volt, amelyből az evolúció került ki győztesen?

A per utóélete

A per legsúlyosabb félreértelmezésére 1955-ben került sor, amikor *Jerome Lawrence* és *Robert E. Lee Aki szelet vet (Inherit the Wind)* című darabját elkezdték játszani a Broadwayn. A darab látszólag a mccarthyizmus (ideológiai alapú tisztogatás) veszélyeiről szól. A keresztyénséget az emberek esztelen, értelmetlen elnyomójaként ábrázolja. A haladást és a szabadságot fenyegető súlyos veszedelemként mutatta be a tárgyalást. Ezenkívül több jelentős idealista módosításra is felfigyelhetünk: a filmben Scopes a csőcselék által kikényszerített evolúcióellenes törvény áldozata. Bryan személyiségét ostoba, reakciós fajankóra torzították, aki az evolúciót beszűkült bibliai alapokon tagadta, és aki a tudomány egészét istentelenségként utasította el. Darrow jellemábrázolása rendkívül pozitív: egy egyáltalán nem harcias materialista figurát látunk.

A sajtóban megjelent kritikák mind a darabot, mind a filmet bírálták a pontatlanságokért. Ennek ellenére mindkettő igen népszerű maradt. Az iskolai történelemoktatásért felelős központ (National Center for History in Schools) 1994-ben kiadott oktatási irányelvei között szerepelt az az ajánlás is, hogy a húszas évek történelmének oktatásában a tanárok használják fel az *Aki szelet vet* egyes részleteit is.

Ez a folyamat hatással volt az amerikai nemzeti öntudatra is, és az a tény, hogy a darab valójában a történelem nevetségesen eltorzított paródiája, lassan a feledés homályába merült. Elfogadták, hogy amit látnak, az a tárgyaláson képviselt ügyeket pontosan és szakszerűen mutatja be. **Győzött a mítosz.**

Amikor a tennessee-i evolúcióellenes törvényt a Legfelsőbb Bíróság 1967-ben végül eltörölte, a teremtéspártiak egyenlő lehetőséget, egyenlő időt követeltek a teremtéstan elméleteinek oktatására. Ez a mondat két szempontból is téves: egyrészt Darrow nem mondott ilyet, másrészt a teremtéstant a húszas években egyáltalán nem is tanították az állami iskolákban, mert az egyház és az állam szétválasztása ezt nem tette lehetővé. Sőt, Bryan támadásában éppen az az érv szerepelt, hogy ha a teremtéstant nem szabad tanítani, akkor az evolúciót se oktassák. Mára a legenda szinte teljes mértékben átvette a valóság helyét.

A Scopes-történet tehát valóságos példája annak, hogy a történelmet hogyan írták át meglepően rövid idő alatt a keresztyénség kárára. Még az egyetemről emlékszem, amikor egyszer egy diák a Scopes-perről szóló esszéjét javítottam. A hallgató pontosan ugyanazokat írta, mint az *Aki szelet vet*, és láthatóan tudatában sem volt annak, hogy kutatási eredményei gyakorlatilag mentesek a valóság elemeitől, és csak fikciót tartalmaznak. Őt sajnos már Hollywood tanította.

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

„Aki énhozzám jön, azt nem küldöm el.”

(Jn 6,37)

Konferencia

az Evangélikus Missziói Központ szervezésében
2022. július 3-tól 6-ig a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban
(Széchenyi u. 8–12.)

Szolgálattelvők:

Végh Szabolcs zenész

Dr. Emódi Kinga orvos

Ferenczy Erzsébet lelkész

Horváth István misszionárius, a Magyar Evangéliumi Aliansz főtitkára

Szentirmai Róbert ortodox pap

Vecsey Béla és **Vecsey Enikő** – Üdvhadsereg Szabadegyház
Magyarország

Deák Bálint lelkész – Partium

Deák Andrea Csilla tanár – Partium

Lupták György és **Luptákné Hanvay Mária** lelkészek

Szeverényi János lelkész

Czipott Géza előadóművész

Részvételi díj: 19 800 Ft, 3–14 éves korúaknak félár.

Kedvezményt lehet kérni.

Aki tud, hozzon ágyneműhuzatot, ami 1500 Ft/fő
mosatási díj ellenében igényelhető is.

További kérésünk, hogy jelezzék, ha valaki glutén-, tej- vagy tojásérzékeny.

Jelentkezési határidő: 2022. június 20.

Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben:

Evangélikus Missziói Központ

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Telefon: 06 1 400 3057; e-mail: evmis@lutheran.hu

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig a csontokat
is kiszáritja.” (Péld 17,22)

Középiskolások dolgozataiból

Ádám evett a tiltott fa gyümölcséből, ezért büntetésül feleségül kellett vennie Évát.

Egyiptom őslakói a múmiák.

A farkas felfalta Piroskát, de belebetegedett, mert Piroska romlott volt.

István királyt a pápa felkent a trónra.

A harangvirág a bimbabuszok családjába tartozik.

Többféle kerek számot ismerünk, de a legkerekesebb szám a nulla.

Az emberiség nem győz hálát adni Edison-nak, akinek lángelméjéből kikapott a villamos, amely szikrájával hajtja a kocsit és benne az utast.

A valós szám az, amelyik tényleg annyi, amennyi.

Trójában falovakkal oldották meg a tömegközlekedést.

Az Árpád-ház nem sokáig volt üres, mert az Anjouk rögtön beköltöztek.

A fecske egy költöző madár. Olyan, mint a gólya, csak sokkal kisebb és nem hasonlít rá.

Barbarossa seregében kitört a pestis, amely elől maga a király is csak áruhában tudott menekülni.

A Magna Charta Libertatum ki-
mondta, hogy ugyanazért a bűnért
senkit sem lehet kétszer megölni.

Villáminterjú Adorjáni Dezső Zoltán püspökkel

Első gyermekkori emlék

Nagyanyám öلبe vesz, kiemel a rácsos ágyból, a hangját hallom – semmi több, ez csak egy kép, egy hang, de mintha elindulna az öntudatosodásom, legalábbis egy ilyesmi határpillanatnak tűnik.

Lelki-szellemi örökség

Hatalmas és értékes örökség, amit elődeimtől gazdagon kaptam, anyai, apai ágon egyaránt. Ősi erdélyi és magyarországi gyökerek, amit hivatástudattal viselek.

Konfirmáció

Szép emlék, de nem hagyott bennem különösebb nyomot.

Fiatalként mikor érezte, hogy a hit már sajátja, nem csupán a családi szokások követése?

Hosszas érlelődési folyamat volt az ún. hitre jutásom. Kezdjük azzal, hogy életemben sohasem voltam igazából „hitetlen”, még ha hitvallási értelemben messze álltam a tökéletes evangélikustól, de mindig fontos részét képezte életemnek az Isten-kérdés. Koromnak és szellemi-lelki érettségemnek megfelelően értek meg fogalmak, álltak össze lelki dolgok, érlelődött és mélyült a hitem. Hadd említsem meg – hiszen meghatározóak voltak – azokat a pillanatokat, időszakokat, amikor másokkal, de főleg magammal kellett megvívnom a hit ama „nemes harcát”, amely a lényeg megértéséhez és életgyakorlatához vezetett. Lelki, szellemi dolgokban sohasem tudtam elfogadni semmiféle doktriner nyájszellemet, a magam istenviszonyát akartam mindig is megélni, megtapasztalni. Ezért érzem máig is, hogy a hit, a lelki világosság, a lét mélységének megtapasztalása, az istenél-mény egy kivételesen drága ajándéka a Szentléleknek. Életemben voltak bőven olyan személyiségek, akiknek sokat köszönhetek ezen a téren.

Trianon

Fájó történelem, valami, ami lelkemben lezáratlan és megoldatlan maradt mindig.

Erdély, Magyarország

Egyik az otthonom, másik a hazám, vagy tán mindkettő az?!

Liberalizmus

Érdekes, érdemes odafigyelni és ismer-ni, a jót megtartani, a károsat elutasítani, mint mindenhez, ehhez is kritikusan viszonyulni.

Konzervativizmus

Ez áll hozzám közelebb, de ebben is válogatós vagyok.

Fundamentalizmus

Nem tudok megbarátkozni vele, mert együgyű, üres és ostoba.

Püspöki szolgálatának eredménye, öröme

Minden kész öröm, ha nem az volna, nem csinálnám. Mászt kell megkérdezni az eredményről, mert – mint mondják –, a tények beszéljenek.

Püspöki szolgálatának nehézségei

Kevés a hely felsorolni, de már csak ilyen az élet, ebben nincsen semmi rendkívüli vagy természetellenes, panaszkodni nem szeretek, meg illetlenség is.

Mit gondol egyháza jövőjéről?

Isten kezében van, és ott van a legjobb helyen – *Bartolist* parafrázeálva.

Az élet értelme

Legyen tartalmas és értelmes; élni szép, élni érdemes, főleg, ha van célja. Márpedig Isten adott egy nagyon lényeges célt minden emberi élet számára.

Halál

Nem érdekel különösebben, eljön az magától is.

Öregség

Na, ez már foglalkoztat.

20. század

Volt már jobb század is.

21. század

A reménység hal meg utoljára.

Keresztység a világban

Erről mindig Isten megtartó, megerősítő kegyelme jut eszembe, meg az a vizsgáztatás, hogy Krisztus az egyház Ura.

Népszámlálás Romániában

Dolgozunk, mert ez nagy megmérettetés népünk és egyházunk számára.

Választás Magyarországon

Nekem személy szerint siker és öröm.

Háború Ukrajnában

Tragikus és fájdalmas, hogy mire képes az emberiség, mekkora örűtség a hatalom akarása.

Kedvenc

teológus: *Tillich, Luther, Melancthon*

zeneszerző: *J. S. Bach*

költő: *József Attila*

zenemű: *J. S. Bach: Dór toccata és fuga (BWV 538)*

idézet a Bibliából: „Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, számyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31)

Mit szeretne még elérni az életben?

Rengeteg mindent, csak azt nem tudom, lesz-e mindenre elég célnám és időm, de a dolog ettől szép.

Névjegy

Adorjáni Dezső Zoltán 1964. április 8-án született Brassóban, felesége Adorjáni Csilla Márta matematikatanár, matematikai lapok szerkesztője. Egy lánya és egy fia van, mindketten diákok. Teológiai és politológiai tanulmányait Kolozsváron, Berlinben, Neuendettelsauban, valamint Kasselben végezte. Kolozsváron él és szolgál, mint a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke, a kolozsvári evangélikus gyülekezet első lelkésze.

Nem vagy egyedül

Nem vagy egyedül, mikor az égből
eső és napsütés helyett halál dől.
Nem vagy egyedül, mikor remeg feletted
az épület, por felhöz, vetted a keresztet.

Nem vagy egyedül, amikor bőg a sziréna,
s nem tudható, túléled-e még ma.
Nem vagy egyedül, mikor egy falat reményre
éhesen kutatsz, hátha maradt félretéve.

Nem vagy egyedül, mikor a szétrobbant
ablakok cserepei talpad alatt ropognak.
Nem vagy egyedül, mikor családi fotókra
vadászol, turkálsz a sitt között, zokogva.

Nem vagy egyedül, mikor tíz liternyi
benzint sikerült nagy nehezen szerezni.
Nem vagy egyedül, mikor lélekszakadva
viszed az ételt, s a bujkáló férfi harapja.

Nem vagy egyedül, mikor volna okod annyi
menekülni, de a társad nem tudod sorsára hagyni.
Nem vagy egyedül, mikor megmetszed a fákat,
legyen gyümölcs, az ember hátha nem hiába fárad.

Nem vagy egyedül, mikor feljajdulva nézed,
bezárt a bank, s benn rekedt kinnal keresett pénzed.
Nem vagy egyedül, mikor menekülsz, és a portád
jár eszedben, a hiénák talán már kirámolták.

Nem vagy egyedül, mikor idegen plédbe
burkolva vacogsz, hiába vagy megvédve.
Nem vagy egyedül, mikor idegen ország
fogad be, az adományokat hozzák.

Nem vagy egyedül, mikor a fejedben
még hullanak a bombák, ez elfelejthetetlen.
Nem vagy egyedül, mikor a naptár
fikcióvá foszlott, nem számolsz napokat már.

Nem vagy egyedül, mert ember vagy, s ezer társad
lövi a láthatatlan légvédelmi imákat.
Nem vagy egyedül, mert melléd állunk önként,
húsunkban hordozva azt, ami veled történt.

LACKFI JÁNOS

A 2022-es év igéje

**„Jézus Krisztus mondja:
Aki énhozzám jön,
azt én nem küldöm el.”**
(Jn 6,37)